

muusika

Nr 10
oktoober
2010
hind 35.-
(2.24 €)

Ferenc Liszt,
romantismiajastu
sümbol

Vaateid
muusika-
turunduse
tulevikku

**Neeme
Järvi**

14.10.2010
kell 19
Rahvusooper Estonia Talveaed

ROUND TABLE 2010

Georg Otsa nimelise Tallinna
Muusikakooli õpilaste

15. KONKURSS-KONTSERT RT5 stipendiumile

Juba 15ndat aastat traditsiooniliselt
toimuva kontserdi eesmärgiks on toetada
noorte ja andekate muusikute õpinguid.
RT-5 Tallinn Nord määrab ühele osalejatest
aastase stipendiumi ning lisaks jagatakse
eripreemiaid.

Esinevad ja konkureerivad
Otsa kooli õpilased!

Täpsem info: www.otsakool.edu.ee & www.rte.ee

Intro 10/2010

Muusika oktoobrinumbris väljendavad juhuse tahtel sarnast ja olulist arvamust Neeme Järvi ja muusikamänedžer Kevin Kleinmann. Neeme Järvi ütleb: "Me räägime kogu aeg "Eesti Nokiast", mida me ikka veel otsime. Kultuur ongi meie Nokia, mida me tast enam otsime! Kultuur kõige laiemas mõttes, rääkimata meie maailmatasemel kollektiividest, ongi ju see, mis meile tuntust ja kuulsust toob."

Kevin Kleinmann aga esitab küsimuse, mis annab ühele maale ja rahvale identiteedi? Ning vastab: "Üks tähtsamat osi selles on kultuur. Kunstnikud on Eesti maailmasaadikud ja neil on tohtu positiivne mõju maa arengule ja identiteedile. Kui kultuuri eest hoolt ei kannu, võib globaliseerunud maailmas kaotsi minna."

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **23** krooni number
Aastatellimus **305** krooni
Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Neeme Järvi
FOTO TAAVI KULL

muusika

KAVA

SOOLO

2 Riina Luik. Kuldse käega mees. Intervjuu Neeme Järviga

BAGATELLID

10 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Uudiseid maailmast

IIDOL

13 Lauri Leis. M. A. Numminen – filosoofist muusik ja lapsemeelne veiderdaja

PAUS

15 Mailis Pöld. Ehtne, võlts. Pärast Piero Rattalino "Liszt o il giardino d'Armida" lugemist

LIBER

18 Ene Pilliroog. Suuri asju tahta. Vardo Rumesseni raamatust "Lisandusi eesti muusikaloole"
19 Priit Sonn. Tuulefantaasia. Aavo Otsa raamatust "Tuulefantaasia"

EKSPRESSIOON

21 Ia Rimmel. Tuleb mõista, et pakend, milles muusikat müüa, peab muutuma. Intervjuu muusikamänedžer Kevin Kleinmanniga

AKTSENT

24 Malle Maltis. "Crossing Borders" ja valmimislootuses Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

IMPRESSIOONID

26 Ivalo Randalu. XXIV – seni märgilisim Tallinna orelifestival
28 Ia Rimmel. Elamusi sumedail augustiõhtuil. Birgitta festival 2010
31 Kirsi Tilk. Tallinna V rahvusvaheline kitarrifestival
32 Kuressaare kammermuusika päevad on lahutamatu osa linna identiteedist
34 Nele-Eva Steinfeld. Dirigeerimine on nagu joonistamine. Neeme Järvi dirigentide meistrikursusest Pärnus ja Leigol

MELOMAAN

36 Heliplaate tutvustus

COLLAGE

38 Valik oktoobrikuu muusikasündmusi

PILL

40 Mirjam Tally. *Didgeridoo*

FOTO TAAVI KULL

SOOLO

Kuldse käega mees

Intervjuu Neeme Järviga

RIINA LUIK

kultuuriajakirjanik

Algaval hooajal ERSO peadirigendina alustav Neeme Järvi on orkestri ajaloos esimene, kellele seda auväärset ametit on pakutud teist korda. Selle vastuvõtmine tähendas Järvile sümbolsealt kahekordset naasmist – naasmist kodumaale ja naasmist oma esimese koduorkestri juurde. 1960. aastal, pärast Leningradi konservatooriumi lõpetamist legendaarse Roman Matsovi kõrvale asunud Järvile oli Eesti Raadio sümfooniaorkester esimene töökoht professionaalse muusikuna. Napilt kolm aastat hiljem sai temast peadirigendina Matsovi otsene mantlipärija ning lisandusid Estonia ooperi- ja balletiteatri peadirigendi kohustused. Tänu Järvi ambitsioonikusele ja entusiasmile sõitis orkester esmakordselt välisreisidele Bulgaariasse ja Rumeeniasse, murdis läbi nõukogude bürokraatia masinavärgist, salvestas esimesed helikandjad ning 1975. aastal võideldi välja riikliku orkestri staatus. Kuid just siis, kui kõik oli näiliselt hästi ja Järvi võinuks rahulliku südamega nautida nii oma kätteõidatud privileege kui ka kahekümne tööaasta magusaid vilju, tegi ta paljude jaoks ootamatu elupöörde, emigreerudes koos perekonnaga Ameerikasse. Ootamatu oli see samm aga ainult partei- ja kultuurifunktsionääride ning Järvit mitte tundvate inimeste jaoks, kes võtsid seda kui reetmist ja mitte kui püüdu suurema loomevabaduse poole. Nüüdset ERSO peadirigendi ametit peab Järvi eelkõige suureks auks ja talle usaldatud võimaluseks edendada Eesti kultuuri ja tutvustada seda senisest rohkem laias maailmas. “Minu jaoks on see eelkõige missiooni küsimus,” ütleb ta ega taha, et sellele sõnale poogitaks juurde mingit paatost.

Õeldakse, et Järvi, kes on juhatanud ligi sadat kuutkümmend orkestrit Euroopas, Ameerikas ja Aasias, kes on enam kui neljasaja helikandjaga maailma üks enim salvestanud dirigente ja kelle nime ihkavad oma afišsidele kõik kontserdimajad, on kuldse käega dirigent – sest teos, mida ta kas või sõrmeotsaga puudutab, saab külge kulla- proovi. Vastupandamatu isiklik sarm, hea kontaktloomise oskus ja soe huumorimeel on just see võluvägi, millega Järvi tema kättesse usaldatud orkestrid ja publiku hoobilt enda poole võidab. Tal on ha-

rukordne võime tekitada kerge ja loov tööõhkkond, nakatada muusikud oma vaibumatu entusiasmiga; panna nad uskuma, et see, mida nad siin ja praegu teevad, on parim, mida üldse teha saab. Ja selleks ei pea valama mitte verd, higi ja pisaraid, usub Järvi, vaid eelkõige peab muusiku süda rõõmust helisema, lööma ühes taktis muusikaga. Pidu peab olema eeskätt muusikus eneses!

Ometi on Järvi vaibumatu heatujulisus, see väline kergus ning justkui möödaminnes ja lihtsalt, algul proovisaalis ja hiljem publiku ees lahti rulluv muusikaimme pannud paljusid kahtlema maestro võimes sügavuti minna. Kuid Järvi on muusik Jumala armust – muusika särab ja särtsub tema sees, see kihutab ringi iga viimse kui vereliblega ega saa enne rahu, kui on helinal välja paiskunud. Seda “tuumaenergiat” ei võta Järvilt ükski vägi. Tema tahab ja oskab rõõmujoovastuse külge pookida kõigele, mida ta teeb. Muusikale eelkõige.

Samas on just see näiline lihtsus ja kergus nõudnud tohutut tööd. Maestro avar repertuaar, tohtu salvestuste ja kontsertide hulk ei lase mugavast äraolemisest mitte unistadagi. Järvi ei istu kunagi, käed rüpes, vaid haarab partituuri järele kohe, kui tekib vaikushetk, ja süveneb sellesse jäägitult. Pärast rohkem kui poolt sajandit dirigeerimist võiks ta asju juba palju lihtsamalt võtta, aga ei taha! Neid nimekaid kolleege on Järvil küll ja veel, kes on lasknud end muusika kirglik-tulistest lekidest tuhaks põletada ning kes ei mäletagi, millal musitseerimine neid veel tõeliselt rõõmustas. Järvile on lavale minek aga endiselt nauding.

Uue hooaja alguseni on jäänud vaid kümnekond päeva (intervjuu on salvestatud 19. juulil), kuidas teie puhkus Pärnus läheb?

Ma olen sellest puhkamisest täiesti läbi! (Järvi naerab südamest.) Siin on olnud üks üritus teise järel ja kuna minul on kõige suurem auto, olen mina kogu selle kirju seltskonna autojuht. Kõik räägivad läbiseigi, lapsed karjuvad, ühesõnaga kisa-kära kui palju, mida sa siin puhkad! Kuid teisalt on suvel Pärnus olemine, kõik koos – me ei saa ju aastas kogu perega kuigi tihti kõik koos olla –

ikka tegelikult fantastiline! Siin on meie perekonna juured, siin elab mu venna pere, meie lapsed on siin Kirbu jõe äärses suvekodus üles kasvanud, nüüd müttavad seal lapselapsed. Pärnu on meie emotsionaalses mõttes väga kallis paik.

Aastaid oli Kirbu suvekodu mahajäetud, nüüd olete selle taas üles ehitanud. Oli see pigem emotsionaalne kui praktiline samm?

Mõlemat. Praktiline pool seisneb selles, et meil polnud Eestis lihtsalt sellist kodust kohta, kus kogu meie suur pere saaks end vabalt ja koduselt tunda, seda enam koos lastega.

Suvi on vist ainus aeg, mil saate olla n-ö täiskohaga vanaisa?

Ma olen tegelikult kogu aeg olnud "täiskohaga vanaisa", kuid ma ei usu oma loomust tundes, et ainult sellele keskendudes see minu natuurile väga sobiks ja tervisele kasuks tuleks. Aga eks see ole tösi, et tavaliste vanaisadega võrreldes on minul vaja kogu aeg näpu-ga kalendris järge ajada ja kogu aeg kuhugi kaugele tööle sõita.

Kunagi oli teil kuulus viie aasta kalender, kas nüüd pole asjad põrmugi lihtsamaks läinud?

Teate, asi on hullemaks läinud – mul on nüüd kümne aasta kalender!

Lendamine, lakkamatult kohvreid kokku-lahti pakkides hotellides elamine ja samal ajal kontsertidele keskenduda – lihtsalt lõbusast reisimisest on see väga kaugel...

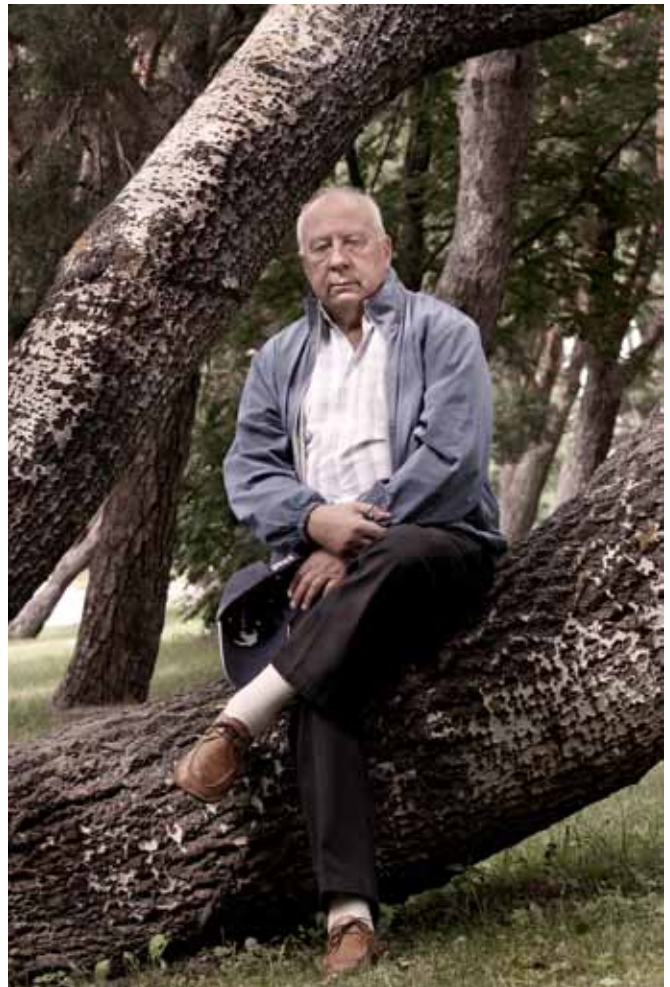
On tösi, et pikapeale on see kõik muutunud aina närvesöövaks rutiiniks. Kõik see, mis lennukitega ja lennujaamades toimub, on ikka väga tüütu. Mul on tunne, et teatud seltskond ongi selle hirmu ja ebakindluse külvamisega suurepäraselt hakkama saanud. See avaldub sinu kui reisija "terroriseerimises", lõputus sokkide väel tatsumises ja turvakontrolli käte vahelt läbi käimises – uskuge, see kõik on väga ebameeldiv, kuigi ma saan aru, et mingis mõttes vajalik. Aga kohe, kui olen kontserdisaalis, on kõik jälle hästi ja ma unustan need sekeldused.

Aastaid tagasi ütlesite, et ei naase Eestisse enne, kui uus ooperi(kontserdi)maja on valmis. Mis motiveeris teid enim ERSole jah-sõna ütlemata?

Ma ütlesin, et ei tule enne Eestisse dirigeerima, kui muusikaakadeemial on katus peal, ja seda sõna ma ka pidasin – juhatsin ERSo-t 1997. aastal, kui akadeemia oli saanud katuse alla. Annetasin maja ehitamiseks pool miljonit krooni ja ärgitasin ka teisi annetama. Käisime kõik seal augu ääres haiglaselt vahtimas, et millal see konnade krooksumine ometi seal vundamendiaugus lõpeb ja ehitus käima läheb.

Minu koostöö ERSo-ga algas 1960. aastal ja on kestnud ühtekokku juba viiskümmend aastat (*Järvi muigab nüüd*) ja ma ei tahtnud naasta viiekümne esimesel, vaid just viiekümnendal koostöö-aastal. Ma armastan ilusaid numbreid. Teisalt oli see ka väga austav ettepanek, seda enam, et Eesti on mulle alati südamelähedane olnud ja ERSo käekäik alati korda läinud.

Ma ei pea normaalseks, et ühel meie esinduskollektiivil pole kodu ega tööruume. ERSo on endiselt vaeslapse osas.

Loodus on tähtis.

Tänaseks on palju muutunud, kuid kahjuks pole orkestril endiselt oma kodusali, majast rääkimata.

Seda uut ooperi- ja kontserdimaja ei jõua vist keegi ära oodata! (*Järvi naerab, ja muutub siis hetkega surmtõsiseks.*) See ruumide jutt on käinud alates nõukogude ajast, mil ERSo oli veel Eesti Raadio orkester ja me töötasime Raadiomaja saalis, jagades seda Eesti Raadio estraadiorkestri ja segakooriga. Kui orkester 1975. aastal ametlikult riikliku sümfooniaorkestri staatuse sai ja me Estonia majja kolisime, ei saanud sellestki meie kodumaja, sest vajalikke ruume seal tegelikult polnud. Nüüd, kolmkümmend viis aastat hiljem on olukord kahetsusväärset täpselt sama ja ERSo on endiselt vaeslapse osas. Ma ei pea normaalseks, et ühel meie rahvuskultuuri esinduskollektiivil pole endiselt kodu ega tööruume.

Võib-olla on meil prioriteetid paigast ära?

Just! Minu meelet on meil paika panemata, milliseid kunstikollektiive me tõesti Eestile kõige olulisemaks peame. Kui see on paigas, tuleb nende käekäigu ja normaalsete töötingimuste eest ka hea seista. Ja prioriteetide paikapanekul peaks olema määrav kollektiivi suurus, tase ja rahvusvaheline kõlapind. Ja kõik see on minu arvates ERSo-l olemas.

Milline nägemus teil endal ERSO kodumajast on?

Ma rõhutan, et jutt ei käi ju ainult ERSO uuest saalist, vaid ka rahvusoperi uuest majast. Ja kui me oleme selle lõpuks ära otustanud, et me selle maja teeme, siis oleks minu arvates selle kõige õigem koht ikkagi Pärnu maantee poolne pargiala. See peaks olema Estonia vana majaga samas arhitektuurilises kontseptsioonis, mitte suur ja uhke ultramoodne ehitis. Praegu on vastuargumendiks muinsuskaitse seatud piirangud, kui ma ei eksi, siis mingid müürijupid, mida keegi pole kunagi näinud ja tõenäoliselt ka ei näe, sest tarvidust ega raha neid eksponeerida pole. Aga muusika ja teatrikunst, mida Estonia majas tehakse, on nähtav ja kuuldav kõigile, mitte ainult siin, vaid kogu maailmas.

Te pooldate juurdeehitust vanale hoonele, mitte uue kultuurilise maamärgi püstitamist rannaalale?

Ega see "hea koht mere ääres" ei pruugi tegelikult osutada heaks kohaks, kui sinna tohib ehitada ainult sellise hoone, mis ei varjutaks ega rikuks vanalinna siluetti, nagu kõlab see kõigile kaldapealsele ehitatavatele hoonetele pandud muinsuskaitse nõue. Nii atraktiivsesse kohta pole aga mingit mõtet ehitada hoonet, mis ei tohigi kuidagi silma paista. Kulutada hiigelsummad eeldusel, et teeme midagi nii tagasihoidlikku, et keegi ei pane seda tähelegi. Milleks?! Vaadake Sydney ooperimaja – maailmas tunnevad ja teavad seda kõik!

Nagu ikka, esmalt kõneleb vaim ja lõpuks paneb siiski raha vali hääl kõik paika.

Kahjuks küll. Kuid muusika pole pelgalt kultuur, see on ka haridus ja seotud otseselt noorte kasvatamisega, nende maailmapildi ja väärtushinnangute kujundamisega. Mis ma öelda tahan? Seda, et kultuuri-, mitte ainult muusikaküsimustega, peaksid tegelema mõlemad institutsioonid, nii kultuuri- kui ka haridusministeerium. Välismaal on nõnda, et niipea, kui hakkame ainult orkestrit ja rahast rääkima, ei ava keegi rahakotiraudu, kuid niipea, kui räägime haridustööst, saame tuge. Miks? Sest me kasvatame lapsi ja kujundame emotsionaalsete kogemuste ja teadmiste kaudu uue põlvkonna väärtushinnanguid. Eestis peaks olema samamoodi. Me räägime kogu aeg "Eesti Nokiast", mida me ikka veel otsime. Kultuur ongi meie Nokia, mida me tast enam otsime! Seega tuleks kultuuri heaks anda nii palju raha kui vähegi võimalik. Kultuur kõige laiemas mõttes, rääkimata meie maailmatasemel kollektiividest, ongi ju see, mis meile tuntuks ja kuulsust toob.

Kas te ise võtate head nõu kuulda, kui paindlik te tegelikult olete?

Olen väga paindlik ja annan kergesti andeks.

Aga kui Neeme Järvi on vihane, siis...

Vihaseks võib minna ühe või teise olukorra pärast, kuid mul läheb viha väga ruttu üle.

Kuid kas ka entusiasmi puudumine pole üks meie hädadest?

Muidugi on! Tehakse lihtsalt tööd, ilma et endalt päeva lõpus küsitaks: mida ma siis täna ära tegin, millega ma hakkama sain? Vaadake, kuidas istuvad näiteks maailma tipporkestrite pillimehed oma toolidel (*maestro toetab end istmikuga vaid vaevu-vaevu tooliservale*) ja vaadake, kuidas tihtilugu meil (*maestro vajub too-*

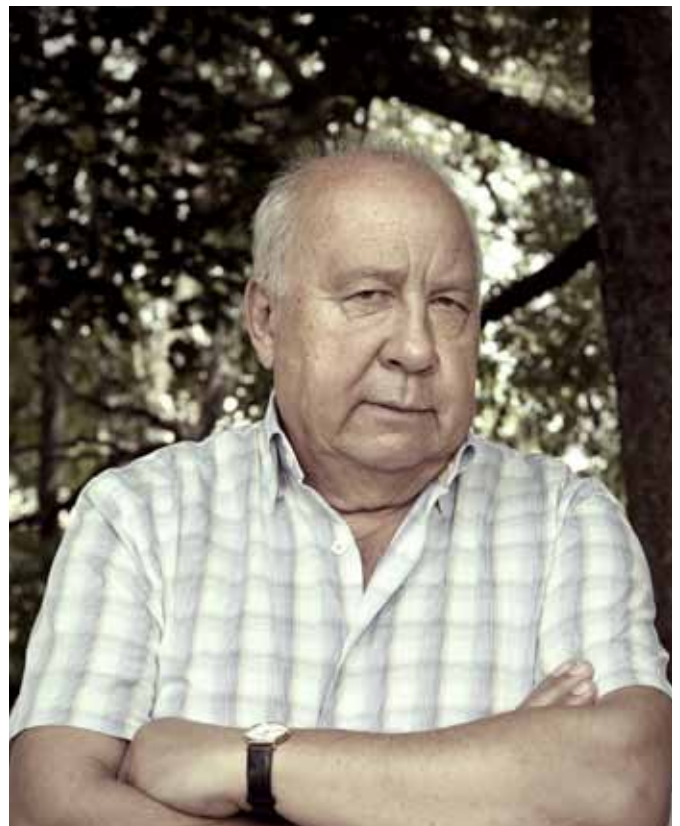
lisügavusse). Mängija olek on täiesti erinev ja erinev on ka kvaliteet, mis sünnib sellest pealtnäha väikesest asjast. Kui sa juba kord laval oled, siis pole vahet, oled sa orkestrant või solist – kõik on esinejad, igäühel peab olema solisti eneseväärikus ja soov särada. Sa pead olema *stage person*, lavanimene, ja seda kõige paremas mõttes! Puhtalt mängimisest ja heast esitusest asi alles algab, mitte ei lõpe sellega. Peab tekkima veel mingi kõrgem kvaliteet, see, mis lõpuks tekitab kuulajas elamuse.

Teie enda loomingulised ambitsioonid peaksid nende pikkade aastate jooksul justkui rahuldatud olema, tuntuusest ja kuulsusest te samuti puudust ei tunne. Millega te iseend lavale minema motiveerite? Võiksite ju rahulikult n-ö loorberitele heita, juhatada oma lemmikorkestreid ja lemmikrepertuaari.

Võiksin, aga ei taha! Kuigi paljud maailmas väga tuntud dirigendid just seda minu vanuses teevadki – neil on oma koduorkester ja "kodurepertuaar" ja ikka on saalis ovatsioonid. Mina tahan kogu aeg teha midagi uut, ja mind ei lase minu poisid, Paavo ja Kristjan, igavaks minna. Nad innustavad mind kogu aeg midagi uut avastama, sest nad ise on julged uusi asju proovima.

Siiski, mille nimel te pulti lähete ja tööd rabate – kunsti, honorari või veel millegi muu nimel?

Ma ei tea seda. Ja ega suurt sundi rabada ju tegelikult olegi. Tasuga on nii, et Jumal tänatud, midagi ikka makstakse. (*Järvi naerab südamest.*) Aga kui ilma naljata rääkida, siis pole ju raske teha asja, mida sa nii väga armastad. Ma mõtlen isegi siis, kui

"Muusika pole pelgalt kultuur, see on ka haridus ja seotud otseselt noorte kasvatamisega, nende maailmapildi ja väärtushinnangute kujundamisega."

Leigol.

FOTOD TAAVI KULL

mul on täiesti töövaba aeg, et missugust huvitavat kava võiks siin või seal teha. Sest miks ma peaksin tegema mingi agendi survele järele andes jälle üht ja sama, juba palju kordi ette kantud kontserti ühe ja sama solistiga? See pole huvitav. Mind huvitavad sellised teosed, mida pole nüüdsel ajal üldse mängitud, või heliloojad, kelle nimed ei ütle meie nooremale põlvkonnale või vahel isegi muusikaringkondades midagi. Kui sa mõne sellise muusikalise pärlile leiad – vaat, see on nauding!

Naudingust ja elamustest rääkides – on teil endal laval pisar silma tulnud?

Muidugi! (*Järvi rõkkab naerda, sest naudib juba ette ajakirjaniku haneks tõmbamist.*) Higipisar!

(*Naerame tükk aega, enne kui vestlust jätkata suudame.*)

Kuid neid hetki tuleb ka väga heal muusikul elus väga harva ette, mil absoluutselt kõik klappib.

Jah, neid hardaid hetki on mitmeid olnud, kuid konkreetselt ma neid praegu meenutada ei suuda. Üks viimaseid oli suve hakul Pariisis Champs-Élysées' teatris toimunud kontsert teatri kauase juhi Dominique Meyeri ametist lahkumise puhul.

Kunagi ütles mu onu: "Muusika on ju üldse üks ilus pill."

Kaudselt võttes nii ongi – pill ja helid, mis sealt välja võlutakse, on ju üks imekaunis tervik.

Kas teie tänane positsioon dirigentide absoluutses tipus annab teile suurema tegutsemis- ja otsustamisvabaduse? Kas võite

endale lubada kava dikteerimist või oleks see liiga ülbe suhtumine?

See oleks tõesti ülbe suhtumine! Kuigi, mis seal salata, ka selliseid inimesi on muusikute hulgas. Muidugi ei tähenda see, et ma oma arvamust välja ei ütleks, ja kui üldse ei sobi, siis on ju alati võimalik kontsert ära öelda. Aga üldiselt tuleb olla aus ja sõnapidaja, teha, mida oled lubanud.

Olete te kontserte ära öelnud?

Muidugi olen, kuid viimasel ajal eelkõige geograafilistel põhjustel; ma ei taha enam Ameerikas juhatada. Tahan nüüd rohkem Euroopas juhatada, seda enam, et soovin rohkem olla ERSO juures ja mul on orkestrid ka Hollandis, Londonis ja Bergenis.

On teil enda arvates elus palju õnne olnud või on saavutatu pigem suure töö ja vaeva tulemus?

Vedamine või nagu te ütlete "õnne olnud" – seda on väga harva ette tulnud, pigem ütleksin, et on tulnud kõvasti võidelda, vaeva näha ja tööd teha. See hilisem õnnetunne on enamasti kõige eelneva vili. Et elu ongi tegelikult üks võitlus, tajusin eriti selgelt siit 1980. aastal lahkudes. Ma ei olnud enam väga noor ja pidin väga suurt vaeva nägema, et läänes läbi murda.

Kuid ma võin pidada suureks vedamiseks, et sain Leningradi konservatooriumis õppida nii heade õppejõudude juures. [Järvi aspirantuuri tunnistusel on kolme legendaarse muusiku, Rabinovitši, Mravinski ja Rostropovitši allkiri.] Sest vaadake, ega dirigeerimisoskus ei tähenda, et sa seal orkestri ees meeletult vehid.

Dirigeerimine pole mingi kätega vehkimine, isegi mitte takti löömine, see on üks hoopis teine tasand – see on koos musitseerimine!

Dirigeerimine pole mingi kätega vehkimine, isegi mitte takti löömine, see on üks hoopis teine tasand – see on koos musitseerimine!

Heliloojate puhul räägitakse alati inspiratsioonist, dirigentide puhul...

No kuulge, mõni helilooja ei tea vahel oma tükist midagi! Tema näeb teost kui tervikut, ta ei tea tihti midagi fraasidest. Vaene Bruckner! Tema Kolmandast sümfooniast on viis erinevat partituuri, sest dirigendid on kõik ümber teinud ja soovitanud, et nii on parem.

... aga dirigentide puhul tehakse seda tunduvalt harvem, justkui eeldades, et nende asi on valmis teos perfektselt ette kanda. Milline peab olema teos, mis teid inspireerib?

Huvitav ja uudne. Võtsin kord Lõuna-Ameerikasse puhkusele minnes kaasa Martinü partituuri. Oli kohutavalt palav ja ei tea mis hädad kõik veel, kuid kõik see kokku kuidagi soosis temani jõudmist ja seal ma avastasingi kui erakordne helilooja on Martinü. Mulle meeldib üldse tšehhi ja ungari muusika – ka Smetana, Dvořák, Janáček, Bartók, Kodály.

Nii et teiegi olete dirigent, kes läheb naise ja “armukesega”, st partituuriga puhkama?

Mina lähengi “armukesega”, naine tuleb lihtsalt kaasa. (*Järvi naerab jälle müriinal.*)

Kui töö hetkeks kõrvale jätta, siis mis teid elus inspireerib?

Loodus muidugi! Ja ilu kõige laiemas ja mitmekesisemas mõttes.

Teadaolevalt olete nii elus kui ka laval kiirust ja tempot armastanud. Olevat isegi olnud juhust, mil raadio otsalvestusel teiega ettenähtust tunduvalt varem ühele poole saite ja eetris haigutas tühjus, on see tõsi?

Ega asi ei ole kiiruses! Ma teen ikka õiges tempos, kuid ma ei dirigeeri pause. Tegin tõesti kord Haagis Bruckneri Kaheksandat sümfooniast, mis pidanuks kestma kaks tundi, kuid mina lõpetasin viisteist minutit varem. Nad olid seal raadios ikka väga ähmi täis: mida ülejäänud ajaga peale hakata?! Lõpuks panid kähku ühe Pärdi plaadi peale. Aga kelle käest ma Bruckneri juhatamist õppisin? Paavo käest! Kuulsin teda kord juhatamas Bruckneri Seitsemendat ja olin lausa võlutud.

Publik väljendab oma võlutust aplausiga, on see tagasiside teile oluline?

Mis on aplaus? See tähendab kaht kätt nii kõvasti kokku lüüa, kui sa vähegi jaksad, ja nii palju-palju kordi. Eesti rahvas võiks ka oma muusikuid nõnda tänada, nad on selle ära teeninud küll. Kuulasin raadiost Tõnu Kaljuste viimast Beethoveni ülekannet [Nargen Festivalil kõlanud Beethoveni “Merevaikus ja õnnelik

Sellest uksest Estonia kontserdisaalis on Järvi lugematuid kordi orkestri ja publiku ette astunud. Tänavu sügisest taas ERSO peadirigendina.

FOTO ARNO SAAR / ÖHTULEHT

reis” ja Üheksas sümfoonia] – see oli lihtsalt vaimustav! Meil on, kellele aplodeerida! Kuid meil ärgatakse-märgatakse oma muusikuid üks kord nelja aasta tagant, laulupidudel. Minu meelest peab kontserdi lõpp alati olema efektne, rahvas peab saalist lahkuma hea tunde, mitte nii, et oli kah üks kontsert.

Enamik loovinimesi väidab, et teelolek, protsess on neile tunduvalt olulisem kui kohale jõudmine? Kumba teie rohkem naudite?

Sa ei ole kunagi kohal, see tähendab, et sa ei saa kunagi rahul olla sellega, mida sa teed ja kus sa omadega oled.

Pole saladus, et paljud dirigendid ei suuda oma “valitsemis-kepikest” ka kodus käest panna ja on inimestena üsna keerulised tüübid. Kas teie juhatate meelsasti ka kodus vägesid või usaldate, eelistate seal pigem abikaasa Liilia kindlat kätt?

Kodus tuleb juhatada ilma kepita! Minu abikaasa teab ja juhib kõike ning katsu sa talle vastu rääkida!

Aga vahel ikka üritate?

Ma enam ei ürita, hilja juba!

Olete abielus olnud nelikümmend üheksa aastat. Öelge, kas

Vahel tuleb tööd teha ka rasketes tingimustes, nagu näiteks 2009. aasta laulupeol dirigeerides.

“Pidu peab olema muusikus eneses,” arwab Järvi.

FOTO KARLI SAUL

teil pole vahel hinges kripeldanud, et abikaasa eneseteostus on tegelikult tähendanud kõiges teie toetamist, et teie jõuaksite sinna, kus täna olete?

See on õige tähelepanek, kuid lõppkokkuvõttes on meil olnud üks kaugem eesmärk – anda oma lastele kõik võimalused elus edasi jõuda ja õnnelikuks saada. Ning kui seda tulemuslikkust täna hinnata, siis võib seda pidada kordaläinuks.

Muusikas tundute olevat väga emotsionaalne ja isegi impulsiivne. Kas olete elus samasugune: teil tuleb mõte ja järgmisel hetkel peavad lähedased selle heaks kiitma ja kaasa lööma?

Kui ma olen loogiline, siis muidugi. Kuid eks igapäevase loogika käi oma radu....

Teeb see teiega koos elamise kergeks või raskeks?
(Noogutab naerdes.) Raskeks!

Kas te unistate armastate?

Oi, ma kogu aeg unistan! Kuid ega kõik unistused ei lähe täide, liiga palju segajaid on.

Millest te unistate, kui küsida tohib?

Oi, paljud neist on nii isiklikud, et neist ei saa rääkida. Kuid ma unistan ka sellest, et saaks rahun olla ja rohkem lugeda, vahel n-ö ära kaduda ja rohkem arvutis surfata... Mul on isegi see unistus, et tunneksin paremini arvutit ja saaksin kõik oma asjad seal kenasti tehtud. Aga suures plaanis on mu unistused seotud ikka muusikaga, praegugi teen üht järjekordset plaati. See on mul täielik “haigus”, ega keegi mind enam tõsiselt ei võtagi! (Järvi naerab taas südamest.)

On teil kavas midagi ka koos ERSOga salvestada?

Kindlasti, kaks-kolm plaati tahaks aasta jooksul kindlasti välja anda. Ma pean iga peadirigendi kohuseks lisaks kodustele kontsertidele kindlasti ka salvestada ja orkester ringreisidele viia, et tutvustada teda laiale maailmale. See ei ole ainult dirigendi, vaid ka orkestri juhtkonna ja mänedžmendi ülesanne.

Ma unistan sellest, et saaks rahun olla ja rohkem lugeda, vahel n-ö ära kaduda ja rohkem arvutis surfata...

Aga kelle käest ma Bruckneri juhutamist õppisin? Paavo käest! Kuulsin teda kord juhatamas Bruckneri Seitsmendat ja olin lausa võlutud.

Rääkides orkestrist kui sajavilelisest orelist, siis missuguses seisukorras meie rahvuskultuuri üks hinnalisemaid pille praegu teie arvates on?

Mina arvan, et ERSO on väga hea kollektiiv; veendusin selles ka siis, kui neil oli lõppemas Ameerika turnee. Juhatasin orkestrit ühel korral, ja no mängisid ikka hästi küll! ERSO suudab olla täiesti maailmatasemel orkester, tuleb ainult järjepidevalt tehnilistel detailidel silma peal hoida.

Teie enda elu on samuti n-õ mööda maailma laiali, kodus olemise päevi on ilmselt väga napilt. Kus te praegusel eluetapil end kõige kodusemalt tunnete?

Vaadake, kui ilus siin kõik on! (*Järvi laiutab Pärnu rannapargis emotsionaalselt käsi.*)

Kas see tähendab, et ühel päeval tulete päriselt Eestisse tagasi ja enam oma New Yorgi koju asja ei tee?

Ei, seda ei peaks minult keegi nõudma, sest ma olen harjunud oma eluga, kuigi ega ma sinna New Yorki nii väga minna ei tahagi, olen sinna lihtsalt harjunud minema. Kuid Pärnus, siin on hoopis teistsugune tunne, Eesti on minu kodumaa, siin saan ma muusikat teha ja see on minu jaoks kõige tähtsam asi.

Teie kolm last, Maarika, Paavo ja Kristjan, on kõik muusikud. Näete neid samal ajal justkui kahest peeglist korraga, isana ja kolleegina; eriti Paavot ja Kristjanit, kes on sõna otseses mõttes teie mantlipärijad.

Isana näen ma neid ainult kui oma kalleid lapsi, kuigi ise vahel imestan, kui vanad nad kõik juba on. Põsemusi andes on poisitel alalõpmata habemed ajamata ja põsed karedad... Kuid niipea kui nad lavale või pulti lähevad, näen neid kõrvalt kui kolleeg ja siis vaatan, kui erinevad nad ikka on, kõik täiesti eri puust! Kuigi küllap on neis kõigis ilmselt midagi ka minust.

Mõni aasta tagasi lõi teie tervis ähvardavalt häirekella. Kas see sundis teid oma elu- ja tööstiili kardinaalselt muutma?

Tavaelus mõnes mõttes kindlasti, kuid ega ma ennast muusikat tehes küll tagasi hoida ei oska. Eks tule rohkem mõelda, mis mulle kasulik on ja mis mitte. Minu õpetaja Nikolai Rabinovitš ütles mulle ikka: "Dumat nado, Neeme, dumat!" No eks ma siis nüüd mõtlen.

Eks igal pool, sh muusikute seas, räägita muutuste ajast, vajadusest leida uusi paradigmasid, eeskujusid. Kuid vähesed on suutnud seda lahti mõtestada ja sõnastada. Kas teie tajute ja kuidas, et käes on Suurte Muutuste Aeg?

Minu meelest on veel vähe toimunud ja muutunud. Võib-olla on see ainult minu arvamus, kuid mulle tundub, et inimestel on praegu üldiselt lihtsalt liiga hea elu, et midagi kardinaalselt muuta. Kõiki neid probleeme, mis erutasid ja inspireerisid eelmise ja üle-eelmise sajandi maailmakuulsaid heliloojaid, neid

NEEME JÄRVI

• Sündinud 7. juunil 1937 Tallinnas.

• Perekond: abikaasa Liilia; kolm last, dirigendid Paavo ja Kristjan ning flötist Maarika Järvi; seitse lapselast.

• Haridus: Tallinna Muusikakoolis löökpillid ja koorijuhimine (1955), Leningradi konservatooriumis orkestri- ja ooperidirigeerimine Nikolai Rabinovitši klassis (1960) ning assistentuur ka Jevgeni Mravinski juhendamisel (1966).

• Karjäär: 1960–1963 Eesti Raadio Sümfooniaorkestri (täna ERSO eelkäija) dirigent, 1963–1979 samas peadirigent. 1963–1975 RAT Estonia peadirigent. 1980. aastal emigreerus Järvide perekond USAsse; 1987 sai Ameerika kodakondsuse. 1981–2004 Göteborgi SO peadirigent, 1984–1988 Šoti Kuningliku Rahvusorkestri peadirigent (nüüd audirigent), 1990–2005 Detroiti SO muusikadirektor ja peadirigent (nüüd *Musical Director Emeritus*), 2005. aastast New Jersey SO muusikadirektor ja peadirigent (nüüd kunstiline nõustaja) ning samast aastast Haagi Residentie Orkestri (The Hague Philharmonic) peadirigent, 1995. aastast Jaapani Filharmoonia Orkestri esimene külalisdirigent, septembrist 2010 Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri kunstiline juht ja peadirigent.

On juhatanud kõiki tuntumaid sümfooniaorkestreid Euroopas, Põhja-Ameerikas, Jaapanis ja Austraalias ning olnud oodatud ooperidirigent mainekates teatrimajades nii Euroopas kui ka Põhja- ja Lõuna-Ameerikas. Oma karjääri jooksul on ta juhatanud 157 orkestrit. On salvestanud üle 400 helikandja, olles üks enim salvestanud dirigente maailmas.

1971. aastal võitis I preemia Roomas Santa Cecilia Akadeemia rahvusvahelisel dirigeerimiskonkursil. Muusikalise tegevuse eest on Järvit autasustatud Rootsi Kuninga Põhjatähe ordeniga (1990) ja EV Riigivapi III klassi teenetemärgiga (1996).

On Aberdeeni ülikooli, Göteborgi ülikooli, EMTA, Michigani ülikooli ja Wayne'i ülikooli (Detroit) audoktor. On pärjatud tiitliga "Sajandi eestlane" ja valitud esimeseks sõjajärgseks Pärnu aukodanikuks.

tänapäeval ju pole. Lisaks sellele oli ka nende professionaalne ettevalmistus nii kõrgel tasemel, et nad suutsid kogetut ja toimuvat suurepäraselt muusikas väljendada. Heliloojad teadsid, kuidas teose sisu – mõtteid ja tundeid – meisterlikult helikeelde vormida.

Muusika ülendab inimest. See on eriline tunne, kui sa naudid seda, mida teed, ning kui saad selle kõige nimel elada. Kui saad teistelegi edasi anda seda, mis sulle endale on oluline. Minu püüe on alati olnud see, et muusika ilu kanduks edasi saali, ja mul on südamest kahju, kui ma näen, et mõni kuulaja istub ka kõige kaunimat muusikat kuulates tuimalt ja tujutult. Kuigi on hea, et ta üldse kontserdile tuli, ju talle oli seda siiski vaja...

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Eesti Filharmoonia Kammerkoori plaat “Kolgata” on Gramophone Awardi nominent

Briti muusikaajakiri Gramophone avalikustas tänavuse Gramophone Awardi 48 nominenti. Koorimuusika kategoorias on nominentide hulgas Frank Martini oratooriumi “Kolgata” salvestus, kus teeb kaasa ka Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Auhinnad antakse välja kuueteistkümmes kategoorias. Rohkem kui tuhande CD ja DVD hulgast, mis on välja antud viimase kaheteistkümmne kuu jooksul, valiti välja 48. Kriitikute sõnul oli tänavu auhinnale kandideerivate plaatide stiili- ja ajastudiapasoon väga lai ning plaatide kunstiline tase võrreldes eelmiste aastatega veelgi kõrgem.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor salvestas Frank Martini oratooriumi “Kolgata” 2009. aastal Estonia kontserdisaalis. Salvestuse tegemisel osalesid veel Cappella Amsterdam ning Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent oli Daniel Reuss. Kaasa tegi rahvusvaheline kõrgetasemeline solistide ansambel: prantsuse sopran Judith Gauthier, norra metsosopran Marianne Beate Kielland, inglise tenor Adrian Thompson, hollandi bariton Mattijs van de Woerd ja saksa bass Konstantin Wolff. CD on salvestatud koostöös plaadikompaniiga Harmonia Mundi, kellega Eesti Filharmoonia Kammerkoor teeb koostööd alates 2001. aastast. Sellele plaadikompaniile on salvestatud üle kümne plaadi ning mitmed neist on pälvinud rahvusvahelisi auhindu, sealhulgas Grammy Pärdi “Da Pacemi” salvestuse eest ja preemia *Diapason d’or* plaadi “Baltic Voices 3” eest.

Ajakirjas Gramophone ilmunud plaadiarvustusest võib lugeda, et Frank Martini oratoorium “Kolgata” on 20. sajandi üks olulisemaid kooriteoseid, mida kontserdisaalides siiski suhteliselt harva on esitatud. Teos on kirjutatud ajavahemikus 1943–

Ansambel Resonabilis Walesis.

FOTO ERAKOGUST

1945 ning on inspireeritud Rembrandti 1653. aastal valminud gravüürist “Kolm risti”. Parima koorisalvestuse kategoorias on nominentideks veel CD Ralph Vaughan Williamsi loomingust “Sancta Civitas. Dona nobis pacem” (Bach Choir, Bournemouthi Sümfooniaorkester, dirigent David Hill, plaadikompanii Naxos) ning Verdi “Reekviem” (Santa Cecilia Academy, dirigent Antonio Pappano, plaadikompanii EMI).

Arvo Pärdi teoseid esitati Walesis Vale of Glamorgani festivalil

5.–11. septembrini Walesis toimunud nüüdismuusika festival Vale of Glamorgan keskendus tänavu suures osas Arvo Pärdi teoste esitamisele. Festivali tippshokina kõlas 9. septembril esiettekandes Pärdi uus teos “In Spe” (2010), mida kanti ette BBC Hoddinott Hallis Walesi Millennium Centre’is Cardiffis. Teos puhkpillikvintetile ja sümfooniaorkestrile on kirjutatud festivali tellimusele ning esiettekande tõi publikuni BBC Walesi Rahvusorkester Tõnu

Kaljuste juhatusel. Arvo Pärdi 75. sünnipäevale pühendatud kontserdil viibis helilooja isiklikult. “In Spe” kõrval kõlasid 9. septembri kontserdil veel Sümfoonia nr. 4 “Los Angeles” ning “Cecilia vergine romaana”, mille ettekandel osales Eesti Filharmoonia Kammerkoor.

Festivalil esinesid Arvo Pärdi teostega veel ansambel Resonabilis, Amsterdami Tšellooktett ja RTÉ Vanbrugh String Quartet. Ansambli Resonabilis kontserdid toimusid 5. ja 6. septembril Fonmoni ja St. Donatsi lossis ning kavas olid Pärdi “Pari intervallo” (seade sooloharfile) ja “Aliinale” (seade soolokandlele). Kontserdil olid kaastegevad Siân Cameron (metsosopran), Ruth Wall (harf) ning Rhodri Davies (harf), Philip Gross (poet) ja Tui Hirv (vokaal).

7. septembril andis Penarthi St. Augustine’i kirikus kontserdi Eesti Filharmoonia Kammerkoor Daniel Reussi juhatusel, kus tuli ettekandele Pärdi teos “Kanon Pokajanen”. Amsterdami Tšellookteti esituses kõlasid 8. septembril St. Donatsi lossis

Suurbritannia esiettekandes Arvo Pärdi “Psalom”, “Da pacem Domine”, “O-Antiphonen” ja “Missa brevis”. Festivali lõppkontserdil esinenud RTÉ Vanbrugh'i keelpillikvarteti kavast olid “Summa” ja “Stabat Mater”, vokaalsolistideks Patricia Rozario (sopran), Patrick Craig (kontratenor) ja Nicholas Todd (tenor).

Chicagos on müügil maailma kalleim viiul

Kunagi Henri Vieuxtemps'ile kuulunud Guarneri viiul pandi Chicagos müüki rekordilise hinnaga, mille sarnast instrumendiäris pole kunagi varem nähtud. Pilli hinnaks määrati 18 miljonit USA dollarit ning kui instrument sellise hinnaga ostetakse, saab nimetatud viiulist maailma kalleim muusikariist. Müügis olev viiul on üks Guarneri viimaseid kätetöid, mis valmis 1741. aastal, kolm aastat enne pillimeistri surma. Omaaegne kuulus viiuldaja ja helilooja Vieuxtemps esitas sellel instrumendil mitmeid oma sooloviiluliteoseid. Pilli viimaste kasutajate hulgas on olnud Yehudi Menuhin, Itzhak Perlman ja Pinchas Zukerman.

Hetkel on Guarneri viiuli omanik briti finantsist ja filantroop Ian Stoutzker. Instrumendi müügiga tegeleb aga ettevõtte nimega Bein&Fushi, mis on üks tuntumaid haruldaste viiulite müügiga tegelevaid firmasid maailmas. Geoffrey Fushi sõnul on kõnealune instrument Guarneri loomingus unikaalne. Ta on teistest viiulitest suurem ning omab erilist kõlavärvipaletti. Fushi nimetab pilli lausa elava hingega elusorganismiks.

Muusikutel on enamasti kombeks võrrelda kahe suurmeistri – Stradivari ja Guarneri pille. Kui Antonio Stradivari elas 93 aastat ning temalt on säilinud 640 instrumenti, siis Bartolomeo Giuseppe Guarneri suri vaid 46-aastaselt, jättes tulevastele põlvetele 140 hinnalist viiulit. Stradivari viiulitega võrreldes tuuakse Guarneri pillide puhul esile sügavamat ja tumedamat viiulitooni. Eelmine Guarneri viiul, mis kuulus kunagi poola viiuldajale Paul Kochanskile, müüdi läinud aasta oktoobris 10 miljoni USA dollari eest.

James Levine'i seni avaldamata ooperisalvestused nüüd saadaval

James Levine tähistab tänavu oma neljakümnendat ametisoleku aastapäeva New Yorgi Metropolitan Operas. Sel puhul annab ooperimaja välja 22 seni avaldamata CD-d ja DVD-d Levine'i juhutatud ooperietendustega. James Levine debüteeris Metropolitan Operas 1970. aastal ning teinud sellest sai ooperimaja kunstiline juht 1973. aastal. Seega võib öelda, et tegemist on ühe edukama kunstilise juhi ja muusikadirektoriga nii Meti ajaloos kui maailma muusikaasutustes üldiselt. Levine'i nime seostatakse Metiga sama tihedalt kui omal ajal Leonard Bernstein'i nime New Yorgi Filharmoonikutega.

CD ja DVD komplektid ilmusid müügie veebikauplustes Met Opera Shop ja Amazon.com ning nende eest tuleb välja käia vastavalt 200 ja 300 USA dollarit. CD-salvestuste sarjast võib leida Berlioz'i “Troojalased” (2003, osades Lorraine Hunt Lieberson, Deborah Voigt, Ben Heppner) ja Schönbergi “Moosese ja Aaroni” (1999, Philip Langridge, John Tomlinson). DVD-

plaatidele on salvestatud Mozarti “Figaro pulm” (1985, Carol Vaness, Kathleen Battle, Frederica von Stade, Thomas Allen, Ruggero Raimondi) ning Richard Strauss'i “Roosikavalier” (1982, Tatiana Troyanos, Kiri Te Kanawa, Judith Blegen, Kurt Moll, Luciano Pavarotti). Mitmeid salvestusi on Alban Bergi loomingust, näiteks “Lulust” (Christine Shafer, Hanna Schwarz) ja “Wozzeckist” (Jose van Dam, Anja Silja). Samu teoseid võib vaadata ka DVD-l, ent teiste osatäitjatega (Julia Migenes ja Franz Mazura ooperis “Lulu” ning Falk Struckmann ja Katarina Dalayman ooperis “Wozzeck”). Itaalia ooperit on plaadikomplektides oodatust ehk pisut vähem ent küllaltki hästi on esindatud prantsuse heliloojate ooperilooming: Berlioz'i “Troojalased” ja “Benvenuto Cellini”, Debussy “Pelleas ja Melisande”. Neile, kes loodavad näha salvestusi Meti staaridega, on komplektis DVD säravamate ooperinumbritega, kus teiste seas astuvad üles Plácido Domingo, Tatiana Troyanos, Leontyne Price, Sherrill Milnes ja Marilyn Horne.

James Levine, Meti alustala.

FOTO INTERNETIST

IVO HEINLOO

jazzikriitik

John Zornil üliproduktiivne aasta

Multiinstrumentalisti ja helilooja, New Yorgi avangardi juhtfiguuri ja plaadifirma Tzadik omaniku John Zorni jaoks on tänavune aasta eriline – 2. septembril 57-aastaseks saanud Zorn ilmutab 2010. aastal koguni kaksteist plaati oma projektide muusikast. Kolm neist ilmub seerias “Book of Angels”. Zorn jätkab ka enda kirjutatud filmimuusikat koondavat sarja “Filmworks” ning esitleb Carl Jungist inspireeritud ja korea päritolu USA kirjjanikule Theresa Hak-Yung Chale pühendatud plaati “Dictee/Liber Novus”, kus teeb koostööd muuhulgas Sylvie Courvoisier’ga. Zorni diskograafia täieneb ka firmale Tzadiki plaadistatud viiulikontserdiga “Contes des Fées”.

John Zorni nimi esineb rohkem kui neljasajal helikandjal. Avangardse muusika austajate ringkondades kultusliku maine omandanud muusiku amplituud on hämmastavalt lai. Ta on kirjutanud ooperimuusikat, kuid tegutsenud ka jazzis vallas. Väga tihe on Zorni side klezmer-muusikaga ning laiemalt juudi traditsioonidega.

Björk pälvis väärika auhinna

30. augustil anti Islandi lauljannale, heliloojale ja näitlejale Björkile üle Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia auhind Polar Prize. Auhinna, millega kaasneb miljon Rootsi krooni, sai Björk Rootsi kuningalt Carl XVI Gustavilt galatseremoonial Stockholmis. Peale Björki sai auhinna ka itaalia helilooja Ennio Morricone.

Björki tegevuste hulka on viimasel ajal kuulunud muusika kirjutamine augustis Soomes esilinastunud animafilmile “Muumi ja punainen pyrstötähti”, millest saadava tulu annetas ta Pakistani üleujutuste ohvrite abistamiseks.

Polar Music Prize'i laureaatide sekka on alates 1992. aastast kuulunud muusikud nii popi, jazzi kui ka süvamuusika vallas. Meedia on seda auhinda võrrelnud Nobeli preemiaga. Selle auhinnaga on pärjatud näiteks Sonny Rollins, Gilberto Gil, Keith Jarrett, Bob Dylan, Ray Charles, Joni Mitchell jpt.

Al Jarreau jättis tuuri pooleli

Juulis terviseprobleemidega kimpus olnud

Kolmekordne Grammy võitja Al Jarreau on esinenud ka Tallinnas.

FOTO INTERNETIST

ning Prantsusmaal südameoperatsiooni läbi teinud laulja, seitsmekordne Grammy võitja Al Jarreau jätkas augustis Frankfurtis kontsertide andmist. Arstide soovitusel jättis Jarreau juuli lõpul ära mitu kontserti, ent on nüüd taas vormis. 70-aastane Jarreau on ainus artist Michael Jacksoni kõrval, kes on võitnud Grammysid kolmes kategoorias: jazz, pop ja r'n'b.

Ilmus Miles Davise “uustrükk”

Septembris tuli välja järjekordne hiiglaslik box set Miles Davise muusikast. Nimelt paiskas Columbia/Legacy plaadifirma müügile kaheksat kogumikku (kokku 43 CD-d) koondava kollektiooni pealkirjaga

“The Genius of Miles Davis”, mis hõlmab legendi muusikuteed aastatel 1955–1975. Tegemist on tõelise kollektioonäride maiuspalaga, mis pakendatud Miles Davise trompetikasti täpsesse koopiasse. Box set on jätkuks eelmisel aastal välja antud seitsmekümne albumi suurusele kogule “The Complete Columbia Album Collection”.

Miles Davise sünnist möödus tänavu 84 aastat. Sel puhul annab Columbia/Legacy kahel CD-l ning DVD-l uuesti välja ka jazziklassikasse kuuluva albumi “Bitches Brew” (1970) ning Miles Davise kvinteti 1969. aasta Kopenhaageni kontserdi salvestuse.

M. A. Numminen – filosoofist muusik ja lapsemeelne veiderdaja

LAURI LEIS

muusik ja muusikakriitik

Käesoleva loo kangelasega seostuvad siinkirjutajal varaseimad ja kindlasti ühed eredamad mälestused televisioonist. 1970. aastail kujunes Tallinnas ja mujalgi Põhja-Eestis Soome telesaadete vaatamine nõukogudeaegse infosulu oludes igapäevaseks asjaks. Nii kinnistus ka noorte teevaatajate teadvusse salapärane, naljakalt kiunuva häälega rääkiv ja laulev veider tegelane, kes ilmus ekraanile kord võlurina, kord suure küülikuna. See oli M. A. Numminen, laia haardega kultuuritegelane, keda siinseid lapsed teavad ehk kõige paremini tema kirjutatud muinasjuturaamatu tõlke järgi. Neile, kes pole Nummineni laulmas kuulnud, võiks tuua võrdluseks Kukerpillidest tuttava Toomas Kõrvitsa tämbri. Nummineni muhedad sõnamängud toovad aga meelde tema põlvkonna kaaslaste ja sarnast vaimset hoiakut esinda-va Andres Ehini tekstid.

Mauri Antero Numminen on sündinud Soomes Somerjoel 12. märtsil 1940. Juba 14-aastaselt hakkas ta huvituma jazzist, kuulates raadiost The Voice of America saateid. Samal ajal hakkas ta harjutama trummimängu. Nummineni esimene oma ansambel oli Viisi Vierasta Miestä (Viis Võõrast Meest). Jazzi kõrval kuulas Numminen ka klassikalist muusikat, hiljem eriti modernset kontsertmuusikat. Tema lemmikud olid Karlheinz Stockhausen, Arnold Schönberg ja Edgar Varèse. Aastal 1960 asus Numminen elama Helsingisse, et õppida ülikoolis rahvamajandust ja riigiteadust. Mõne aja pärast tema huvid muutusid ja põhilisteks õppeaineteks said sotsioloogia, filosoofia ja keeleteadus. Samuti õppis Numminen muu hulgas soome-ugri keeli, rahvaluulet, eskimo ja bantu keelt ning astronoomiat, kavatsedes saada keelesotsio-

loogiks. Õppinud ülikoolis kaheksa aastat, tões Numminen, et on kõigest “üks kehv laulja”. Õpingute ajal tegi ta uurimustöö Helsingi slängi kohta, kuid ülikool ei kiitnud töö teemat heaks ning lindid jäid aastateks kapinurka. Alles 1990. aastatel andis Numminen oma intervjuulindid üle professor Heikki Paunonenile, kes koostas suurt slängisõnastikku.

Nummineni rikas loominguline potentsiaal otsis samal ajal väljundeid. Näiteks salvestas ta ühel nädalalõpul kodus Somerjoel käies koos sõprade Tommi Parko ja Pekka Kujanpääga heliteose “Eleitä

kolmelle röhkijälle”, mis on ka plaadistatud. Selles teoses rõhitsevad kolm noort meest kordamööda ning Numminen saadab kaaslasti kitarril ja trummidel.

Nummineni lauljakarjäär algas koos õpingukaaslastega moodustatud ansambelis The Orgiastic Nalle Puh Big Band, kuna keegi teine laulma ei nõustunud. Sel ajal leiutas Numminen oma firmamärgiks kujunenud groteskse laulumaneeri, mis osutus ideaalseks muusikaliste paroodiate viljelemisel. Lisaks muusikale hakkas Numminen juba varakult katsetama kirjanduse ja lühifilmidega.

Loominguline M. A. Numminen.
FOTO INTERNETIST

Filosoofiat õppides oli Numminen tutvunud Ludwig Wittgensteini teosega "Tractatus logico-philosophicus". Sellest tekkis idee ühendada filosoofia ja muusika. Wittgensteini tekstide ingliskeelsete tõlgete põhjal sündis kuuest laulust koosnev "The Tractatus Suite". Aastal 1966 salvestas Numminen esimesed oma lood. Koos Pekka Gronowiga lõi ta oma plaadifirma Eteenpäin! (Edasi!). Numminen kutsuti 1966. aastal esinema Jyväskylä kevadistele kultuuripäevadele. Selle sündmuse jaoks viisistas ta mõned tekstid "Suguelu käsiraamatust". Esinemine katkestati politseinike poolt ning juhtum pälvis ajakirjanduses palju tähelepanu. Aastal 1967 avaldas Numminen oma esimese LP "M. A. Numminen in memoriam". Plaadi stiil varieerub rockist jenka ja tangoni. Järgmisel aastal salvestas Numminen neli Franz Schuberti saksakeelset laulu. Neist ühe ettekandele televisioonis järgnes hulk pahaste televaatajate telefonikõnesid. Publik polnud Nummineni isikupärast esituslaadi veel omaks võtnud.

Kuuekümnendatel aastatel oli Numminenil veel üks omaladne muusikaline koosseis nimega Sähkökvartetti (Elektrikvartett). 1968. aastal valmistas Erkki Kurenniemi Nummineni ideede põhjal elektroonilise muusikaseadme, millest neli muusikut võlusid välja ennekuulmatuid helisid. See oli Nummineni teine koostöö Kurenniemiga. Esimene helimoonutusseade valmistas ühiselt juba aastal 1964, mil Numminen osales üksiklauljana akadeemilisel kultuurikonkursil ning pälvis teise koha spetsiaalselt tema jaoks loodud "marslaste kategoorias". Võib väita, et Nummineni elektrooniliste eksperimentide näol oli tegemist hiljem *techno*-muusika nime all tuntud stiili varajaste katsetustega. Kollektiivilt Sähkökvartetti on säilinud vaid üks teos, mis salvestati 25. novembril 1968, samal päeval,

kui tudengid hõivasid Helsingi Vanha Ylioppilastalo. Kevadel 1968 esines Sähkökvartetti Bulgaarias noorsoomuusika festivalil neljale tuhandele kuulajale. Kvarteti ekspressiivsest esinemisest kohkunud korraldajad katkestasid grupi etteaste ja sundisid muusikud lavalt lahkuma.

Numminen jätkas publiku ärritamist, luues mõttekaaslastega ühenduse Suomen Talvisota 1939-40, mille liikmed kirjutasid provokatiivseid tekste ja rockmuusikat ning esitasid *performance*id ja tegid lühifilme. Lisaks kõigele muule õnnestus grupil teha kolm soomekeelset ja kaks rootsikeelset raadiosaadet, enne kui Yleisradio neil saadete tegemise ära keelas. Salvestati ka LP, mida peetakse tänapäeval õigustatult soome rockklassikaks.

Aastaks 1970 tundis M. A. Numminen, et *underground*-kultuuri viljelemine on tema jaoks end ammandanud. Ta leiutas oma uue stiili nimetuseks "uusrahvalik jats". See suund jäi tema loomingus valdavaks kogu kümnendi jooksul. Üks Nummineni põhilisi koostööpartnereid oli akordionist Pedro Hietanen, endine legendaarse rockgrupi Wigwam liige, kellega ta sageli duos üles astus. Numminen oli seitsmekümnendatel väga populaarne ka Rootsis. Ta plaadistas oma laulude enamikust ka rootsikeelsed versioonid; esinemisi oli Rootsis nii palju, et suurema osa ajast veetiski ta naaberriigis. 1981. aastal loodi Rootsis koguni Nummineni fänniklubi.

1970. aastatel leidis Numminen ammandamatut inspiratsiooniallika lastekultuuris, kus tema hoogne fantaasia ja omapärane huumor said vabalt lennata. Numminen on loonud suurel hulgal lastelaule, muusikat lastenäidenditele ja -filmidele, kirjutanud muinasjutte ja luuletusi ning telesarjade käsikirju. Peale selle kehastas ta lastefilmides kirjanik Hannu Mäkelä loodud Härra Huu

tegelaskuju ja esines televisioonis enda väljamõeldud Hiigelsuure Jänesena. 1981. aastal avaldas Numminen koos noore filosoofia-doktori Esa Saarineniga debatiraamatu "Terässinfonia" ("Terassümfoonia"). Oma suhetest Eesti ja siinse kultuurieluga on Numminen kirjutanud raamatus "Suomi ja Viro yhdessä ja erikseen" ("Soome ja Eesti koos ja eraldi").

Nummineni helilooming on hämmastavalt mitmekülgne. Üks tema erilisemaid teoseid on 1993. aastal Stockholmis peetud rahvusvahelise filosoofiakonverentsi tarbeks loodud lühiooper "Rameaus brorson" ("Rameau vennapöeg"). Aastal 1997 telliti Numminenilt teos, mis sai nimeks "Pohjoinen tango-oratorio" ("Põhjamaine tango-oratoorium"). See on loodud kahele ooperilauljale, kahele tangolauljale, koorile ja sümfooniaorkestrile. Viimase kümnendi loominguks on silmapaistvaim "Aenigma aeternum" – umbes kahe tunni pikkune oratooriumilaadne teos kuuele solistile, koorile ja sümfooniaorkestrile. Libreto, mille on kirjutanud Numminen ise, käsitleb inimese maailmapildi ja jumalapildi muutumist viimase aastatuhande vältel kaheteistkümnne filosoofi silme läbi.

1990. aastate algul hakkas filmirežissöör Claes Olsson tegema Nummineni muusikalisest toodangust lühifilme. Valmisid klipid "M. A. Numminen Sings Wittgenstein" ("Wovon mann nicht sprechen kann", 1993); "M. A. Numminen Goes Tech-No" ("Yes Sir, Ich kann Boogie", 1995); "M. A. Numminen Meets Schubert" ("Ständchen", 1997) ja "M. A. Numminen Turns Rabbit" (2000).

Neile, kes oskavad lugu pidada elunägemusest, mis balansseerib kõrgkultuuri ja absurdihuumori vahel, pakub M. A. Nummineni loominguga avastamine inspireerivaid leide.

RAHVAMUUSIKA KLASSIKA LASTELE JAZZ...

Parima valikuga eesti muusika e-pood

www.muusikapood.ee

*Tule vaata, vali välja, osta! Lihtsalt ja kiirelt kätte

Ehtne, võlts

Pärast Piero Rattalino “Liszt o il giardino d’Armida” lugemist

MAILIS PÕLD

vabakutseline

Muusikaloos on suurusi, kes koonduvad kolmekesi ühte. Koos ei kaota nad raasugi oma individuaalsusest, küll aga kirjeldavad üht ajastut (või mõnd ajastuomast nähtust) ta suundumustes ja kaldumistes hõlmavamalt kui eraldi. Kel tahtmist, võib katsetada, millised kolmikud talle sekundi mürdosa jooksul pähe turgatavad. Pakun haka-tuseks välja: Haydn-Mozart-Beethoven, Schönberg-Berg-Webern, Pavarotti-Domingo-Carreras, Chopin-Schumann-Liszt.

Chopini ja Schumanni 200. sünniaasta-päev kestab, Liszti oma seisab ees. Milliseks see kujuneb? Hakkab selle raames toimu-ma ka midagi väljakutsele väärilist? Kas Liszti teoseid kantakse ette nende redakt-sioonilises rikkuses, alternatiivsete finaali-dega? Kas pannakse kokku mõni kontsept-sioonikindel kava Liszti vaimulikust muu-sikast, kusjuures nii, et selle žanri kaks tah-ku, mis Liszti loomingus välja joonistuvad, ehk siis ühelt poolt suurejoonelist liturgilist etendust, teisalt jälle puhast mõtlust esin-davad väikestele koosseisudele loodud teo-sed, paigutuksid ka kuulaja teadvuses ühe lehe kahele küljele. Redaktsioonid oleksid seepärast põnevad, et Liszt oli natuurilt murendaja, ümbertegija, muundaja. Vaid versioone kõrvutades hakkab klaaruma, mil kombel kujunes võlurpoisist ehtne maag, kes oli kodus nii mustas kui valges, ja kuidas ikkagi juhtus, et aja jooksul loo-bus too gigantomaaniapiskust nakatatud looja helimassiivide liigutamisest ning jõu-dis viirastusliku, otsekui raagus lummani, kus virtuoosne külg on täielikult kängu-nud. Vaheetapi korras sügenes Liszti loo-mingusse mingil hetkel mediaalset monokroomsust; olgu selle näiteks või “Metsa-kohin” ja “Gnoomide ringmäng”, kaks ar-mastatud kontserttüüdi, mis valmisid Sigmund Leberti ja Ludwig Starki metoo-

dikaõpiku IV osa tarbeks tellimustööna. Pianistilt ei eeldata siin enam raskerelvade arsenaliga igakülget ja sundimatut käitse-misostkust (see oleks kui eilsesse päeva jää-nud nõudmine), vaid ülimalt virtuoossust mikrotasandil, värvis ja tõmbes.

Ikka on arvatud, et Liszti hiline loo-ming sisaldab teoseid, mille adressaadiks on ainult kujutusvõime. Vaevalt küll. Kogu Liszti looming on mõeldud esitamiseks. Lisztist lava- ja minakesksemat heliloojat (ja sulemeest – kirjutagu ta kellest tahes, ikka kirjutab ta iseendast, propageerib oma seisukohti) on keeruline leida. Ega ta asjata ole sooloõhtu, muusikalise üksikõne leiuta-ja; ega ta asjata ole interpretatsioonikunsti üks esimesi mõtestajaid (oma kirjatöödes kasutab ta interpretatsioonist rääkides ka sõna “virtuoossus”); ega ta asjata ole täna-päeval kontserdisaalis ja muusikateatris nii endastmõistetavana tunduva selgitava buk-leti esimesi koostajaid. Veel tahaks loota, et mälestusaastat hakkavad rikastama käsikir-jalised leiud mõne lossi raamatukogust. Sest Liszti kataloogis on hulk nimetusi, mille keha ehk nooditekst on tänini kadu-nud. Võtame või varase klaveriloomingu. Mitmetest teostest teame vaid Liszti isa kir-jade põhjal ja tänu neile, kes juhtusid teis-melist Liszti kuulma ta kontserttegevuse algaastail. Viimaste hulka kuulub Mosche-les, kelle sõnul olnud noorukese Liszti teo-sed “tulvil kaootilist ilu”. Mis aga lossidesse puutub, siis Liszti eluloos on valgeid laike, mille puhul teatakse vaid seda, et tol aastal viibis ta ***** või **** nimelise aadlidaami pool. Mulle väga imponeerib Rattalino stiil seesuguste valgete laikude interpreteerimi-sel. Kõike kõmulist kõrvale heites annab ta peenetundeliselt mõista, et kuna tollane talv on ajalukku läinud suurte lumetormi-dega, siis pole sugugi võimatu, et Liszt istus mainitud aadlidaami pool (kellest mõni lausa nõiatari kuulsusega) lihtsalt lumevan-

Ferenc Liszt noore imelapsena valmis läbi sajandi tormama.

gis. Loominguliselt viljakas vangistuses, li-sab lugeja loodetavasti omas mõttes juurde.

Lisztil on huvitav nimi. Sünnitunnis-tusel on isa perekonnanimeks List. Millal ja miks lisandus z? Kuna Liszti isa tegutses vürst Esterházy valdustes Austria-Ungari piirialal, siis ühel hetkel olevat ta märga-nud, et kohalik hääldustava muutis s-i š-ks. Nime algse kõlakuju säilitamiseks lisati kir-japilti z, sest konsonantühendid –sz häälda-sid kohalikud helituna. Võrreldes eestlaste-ga, kes kodust kaugel elades loobuvad sage-li täpikähtede hääldamisest ning pakuvad oma nime kuidagi liiga vastutulelikult välja vokaalselt vaeses variandis, suunas Liszti esivanemaid sootuks teist laadi mentaalne protsess.

Liszti isa kohta on teada, et ta on vürst Esterházy õukonnakapellis mänginud tšel-lot ja laulnud bassi. Aastal 1811 teenis ta vürsti alluvuses kui *ovium rationista* – kar-

Geenius ja südametemurdja Pariisis.

jainspektorina, kes päev päeva kõrval pidi vastutama 50 000 pealise karja eest, korraldama suvekarjamaalt talvetele söödamaadele siirdumist, lammaste pügamist-poegimist, karjuste ja karjakoerte eluolu. Samal 1811. aastal vabastas vürst Esterházy kapellmeistri kohustustest Johann Nepomuk

Hummeli, heites tolele ette leiget töösse suhtumist. Ent Hummeliga, kes pedagoogina tugines vaid iseenda loomingule (hiljem hakkas seda talle süüks panema Schumann), puutus Adam Liszt kokku kahekümnendate aastate algul Viinis pojale õpetajat otsides. Kuna Hummeli tunnitasu

oli liiga kõrge, langes otsus Czerny kasuks, kes pärast seda, kui oli andnud tosina jagu tasuta tundi, loobus üldse raha küsimast. Õpetajate ja lapsevanemate puhul tuleb aeg-ajalt ikka ette, et kummalgi osapoolel on kasvandiku arengust oma nägemus. Jääb vaid imetleda karjainspektorist Adam Liszti tarmukust. Vaimus nägi ta oma poega kohe kontserte andmas ja oma nägemuse surus ta Czerny tahte vastaselt, kuid tulevase kuulsu metoodikuga siiski sõbralikesse suhetesse jäädes ka läbi. Mis aga puutub turneede korralduslikku külge, siis ei olnud Adam Liszt sugugi väiksema haardega määndžer kui Leopold Mozart või Friedrich Wieck. Enam-vähem samasse aega, kui sureb isa, jääb ka Liszti esimene müstiline kriis. Millegipärast nimetatakse Liszti kriise müstiliseks. Küllap oli tegu hingelise ummikseisuga, mis võib tabada iga noort inimest ajastust, hingelaadist ja ande suurusest sõltumata.

Kui Adam Liszti juurde tagasi tulla, siis... millise perspektiivitundega mõttes ta läbi näiliselt tühisedki pisiasjad! Aastal 1823 pojaga Pariisi sõites valis ta peatuspaigaks Hôtel D'Angleterre'i, otse sealsamas vastas asus Sébastien Érard'i pillipood. Lisztist kujunes Érard'i klaverite ülesmängija, midagi võidusõiduautode piloodi sarnast. Érard'i klaveriga seondub Liszti elus ka üks kaunis, ent nukra alatooniga seik: aastal 1844 (Liszti kontserttegevuse tiheidaimal perioodil) Püreneeide lähistel esinendes ootas teda kontserdipaigas oivaline Érard'i klaver, mille oli pianisti käsutusse andnud madame d'Artigaux. Armulist prouat pilli eest tänama minnes leidis Liszt end silmitsi noorpõlvearmastuse Caroline de Saint-Cricq'iga. Madame d'Artigaux' näol oli tegu tollesama Caroline'iga, kellele nooruke Liszt oli kunagi andnud klaveritunde ja kelle ema oli surivoodil lebedes pannud abikaasale südamele: las nad olla õnnelikud. Caroline'i isa, Charles X kaubandus- ja tööstusminister ei oleval algul aru saanud, kelle õnne pärast ta surev abikaasa nii härdalt ometi palub – kui ta edaspidi aru sai, jäi palee üks Lisztile päevapealt suletuks. Võib-olla jäi Caroline de Saint-Cricq Liszti teadvusse haldjasarnase olen-dina. 1860. aastal koostatud testamendis parandas Liszt talle igatahes sörmuse. Caroline ei saanud seda kunagi kanda, kuna suri Lisztist märksa varem.

Liszt ja õrnem sugu on sedavõrd mee-

Ülev hetk. Vasakult Alexandre Dumas, tema kõrval George Sand. Seisavad noor Victor Hugo ning Paganini ja Rossini. Liszti jalge ees tema kauaaegne elukaaslane krahvinna Marie D'Agoult. FOTOD INTERNETIST

letu peatükk, et vägisi sigineb mõte: kas naistekütist Liszt ei olnud ise mitte esimene ohver. Sest nii intensiivset suhtlust õrnema sooga suudaks üle elada vaid mõni muinas-kangelane, üsna hiljutisest üheksateistkümnendast sajandist pärit isikule ei saanud seesugune haare enam jõukohane olla! Märksa paeluvam kui Liszti naistuttavate peadpööriv hulk on tõsiasi, et Marie d'Agoult'ga, naisega, kes sünnitas talle kolm last, jäi Liszt kirjavahetusse ka siis, kui kooseluline suhe ammuilma läbi. Liszti ja d'Agoult' kirjades on südamepuistamist, keelepeksu, tõsiseid arutlusi. Kui kaks inimest tundesuhte puitumise järel teineteisele niimoodi kirjutavad, siis ei saanud neid ühendada üksnes mööduv kirk, vaid midagi hoopis püsivamat. Samas hoolitses Liszt selle eest, et ta kolm last e i k a s v a k s üles oma ema hoole all; nad pidid üles kasvama t e m a ema hoole alla. Kui aga too osutus liiga leebeks, katsetas Liszt oma laste kasvatajate rollis usaldusväärseid daame. Eriti jäigaks muutus Liszt oma taotlustes siis, kui ta ellu ilmus Carolyne Sayn-Wittgenstein. Mis seal salata, Liszti eraelus, isegi kui võimalikke ajendeid nii väga ei analüüsigi, näib tihti välja lõovat silmakirjalikkus ja võltsmoraal. Kui tütar Cosima jättis ühel hetkel oma seadusliku abikaasa Hans von Bülowi ning läks ära Wagneri juurde, võttis Liszt tütre suhtes hoiaku, mis mingil määral olnuks mõistetav vaid juhul, kui mitukümmend aastat varem jäänuks Marie d'Agoult truult oma laulatatud abikaasa seltsi. Aga et ta ei olnud jäänud ning

oli läinud Liszti juurde, näis Lisztil endal seks ajaks ununenud olevat.

Liszt varane lapsepõlv möödus Austria-Ungari piiri ääres Doborjánis, aga ungari keelt ta vist kuigipalju ei osanud. Mõnikord öeldakse, et ei osanud üldse, aga see väide tundub liiga kategooriline. Keelelt ja meelelt kujunes Liszt prantslaseks, ta otsekui lapsendas prantsuse kultuuriruumi vaimsed püüdlused. Kui ta küpsenas eas asus Weimaris ümber, tuli tal saksa keel varjusurmast üles äratada. Beethoveni 75. sünniaastapäeva pidustustes andis Liszt nii rahastaja kui korraldajana tohutu panuse. Ent kohalik muusikaavalikkus ei olnud sugugi rõõmus, et *ühel välismaalasel* on Beethoveni mälestuspüüdlustel sedavõrd kandev osa, või õigemini: kuniks Liszt heldekäeliselt maksis, oli kõik ilus, aga et Liszt kutsus külalised, koostas kava ja valis ka esinejad (iseennast teiste hulgas) oma maitse järgi, siis tekitas see sedavõrd suurt rahulolematust, et kui kaksikümmend viis

aastat hiljem tähistati Bonnisis Beethoveni 100. sünniaastapäeva, jäeti Liszt üldse kutsutama.

Oma kodumaaks pidas Liszt Ungarit. Ungarlased löid Lisztile isegi fiktiivse sugupuud ja taotlesid talle keisrilt aadlunnistust. Ungaris jumalikustati Liszti juba ta eluajal. Samas võis väline puuslikuks pühitsemine olla üksnes kaval võte, mille abil kahanda Liszti mõju kultuuripoliitikale. Pesti Muusikaakadeemias oli Lisztil auamet, millega ei kaasnenud mingit tegelikku võimu. Vanas eas viibis Liszt põhiliselt kolmes linnas: hilissügisel ja talvel Pestis, kevadel Weimaris, suvel ja varasügisel Roomas. Itaaliaga oli Liszt seotud mitmel eluetapil. Kolmekümnendail aastail Marie d'Agoult'ga Itaalias viibides jõudis ta elada niivõrd paljudes paikades, et jääb vaid kadestada armastajapaari kohanemisvõimet. Aastal 1860 saabus Liszt Rooma teadmise, et ometi kord legaliseerib ta oma suhte Carolyne Sayn-Wittgensteiniga. Kirik oli tseremooniaks juba ehitud, kui saabus teade, et abielluudu sõlmimisest ei tule siiski midagi välja. Liszt saabus Rooma, et abielluda, jäi aga sinna vaimulikuks ordineerituna.

IX rahvusvahelised kitarrimuusika päevad

Fiesta de la guitarra

27. oktoober - 7. november 2010

Balti Kitarrikvartett

Arturo Tallini

Patricio Zeoli

Rahvusvahelise konkursi Tallinn 2010 laureaadid

Patrik Kleemola

Festivali info: www.kitarriselts.ee

Suuri asju tahta

ENE PILLIROOG

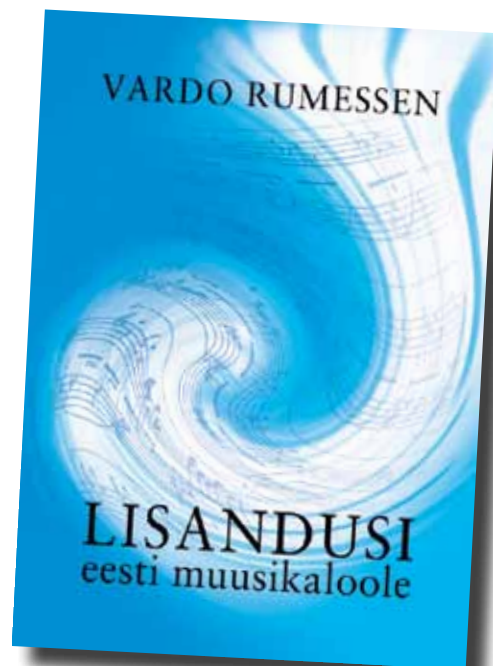
muusikateadlane

Maikeus ilmus kirjastuste Olion ja Estonian Classics OÜ väljaandel Vardo Rumesseni mahukas raamat “Lisandusi eesti muusikaloole”, mille tekstitihedatele lehekülgedele on koondatud fakte ja avastusi, meenutusi ja mõtisklusi, artikleid, ettekandeid ja intervjuusid aastaist 1972–2009. Kuid nagu raamatu koostaja ja toimetaja Virve Normet oma tagakaanel olevas järelsõnas märgib, on kogumikus siiski vaid üks osa Vardo Rumesseni laiaulatuslikust tööst – valikus on eelistatud ta lemmikteemad ja need muusikud, kelle elu- ja loometöö uurimisele ning mängimisele ta on olnud eriti pühendunud. Aga see valikulinegi osa tema tööst näitab tegija tegelikku haaret ja infoküllust, järjepidevat ja teadlikku pühendumust muusikaloo seisukohalt olulistele teemadele nii tagasivaateis eesti muusika klassikale kui ka südamevaluga esile toodud olevikusuhtumusi, eelkõige aga tema lausa imetlusväärset ja hämmastavat töövõimet. Kogumiku pealkiri “Lisandusi eesti muusikaloole” on tagasihoidlik, aga sisu seevastu ulatuslikum kui ükski seni ilmunud eesti muusikaajalooline raamat.

Mis on olnud nende kolmekümne seitsme aasta jooksul Rumesseni lemmikteemad? Läbivalt on ta olnud mures ebatäpsuste pärast eesti muusikaloolistes artiklites, sest ka ju populaarteaduslikud väljaanded saavad toetuda ikkagi ja ainult teaduslikele uurimustele. Kas faktilised ebatäpsused on olnud tingitud kellegi konkreetse autori eksimusest, koostaja või toimetaja või retsensendi või veel mõne teise targa isiku “parandustest”, see on igal juhutamil muidugi iseküsimus. Küllap oleks meie muusikaajaloo ülevaadetes ja entsüklopeedilistes väljaannetes tõepoolest palju vähem vigu, kui järjepidevalt tegutseks muusikateadlastest koosnev uurimisrühm, mille vajadusele on Rumessen korduvalt viidanud. Ikka ja jälle on ta imestunud, kui palju muusikalisi väärtusi on meil osatud maha

vaikida. Kuidas see, mis on mõnele *terra incognita*, ei pruugi alati *tabula rasa* olla (lk 390). Kuidas lärmimuusika piiramatult levik ja üha pealiskaudsemaks muutuv muusikaelu suundumus on hävitamas professionaalsete muusikute pürgimisi (lk 201). Kuidas rahvuskultuuri ei saa edendada turumajanduse reeglite järgi (lk 411), sest seda, mis oli varem keelatud poliitilistel põhjustel on tänapäeval raske või võimatu teostada majanduslikel põhjustel. Ja muidugi on nende aastate jooksul olnud läbivalt autori üks lemmikteemasid meie kultuurikontseptsioon, st selle olemine või olematus (lk 430–444).

In magnis et voluisse sat est (ainult suuri asju tahta – see rahuldab) oli Rudolf Tobiase kreedo (lk 47). Sõandan arvata, et Rumesseni elukreedo on sama. See, kuidas autor on eri aegadel uurinud ja käsitlenud eesti muusika klassikute elu ja loomingut, teenib kõrgeid eesmärke. Kuuldavasti ostis Haridus- ja Teadusministeerium (üks raamatu väljaandmise toetajaid) koolidele seda kogumikku sada eksemplari. Küllap on tänapäeva muusikapedagoogid ja -õppurid selle raamatu ilmumise eest vägagi tänulikud, sest nad leiavad siit ajaloolisi ülevaateid, elulugusid (sh Tobiase ja Saare sugu-puu), võrdlusi, rohkesti fakte ja mitme põhižanri kohta märksõna “esimene Eesti ...” alla kuuluvat teavet: esimene kantaat, klaverikontsert, programmiline helitöö, keelpillikvartetid, oratoorium, ballett, eestikeelsele tekstile loodud suurvorm, suurväljaanne eesti muusikas jne. Olgu siinjuures veel lisatud, et “ehtsa kullakaevajana” (Heili Vaus-Tamm, Sirp 14. 09 2007) on Rumessen olnud paljude eesti muusikaklassikasse kuuluvate teoste esmatrükis väljatooja, esmaesitaja ja -salvestaja! Kirjutajana on ta olnud ühelt poolt detailne analüütik (nt Tobiase “Joonase lähetamine”, Kapi “Hiib”,

Saare klaveriprelüüdid, Oja klaverikvintett, Tubina looming), teisalt aga püüelnud objektiivsele muusikaajaloo käsitlemisele, milles siiski avaldub selgesti ka ta isiklik sümpaania nii eesti suurmeeste (Rudolf Tobias, Artur Kapp, Mart Saar, Peeter Süda, Heino Eller, Eduard Oja, Eduard Tubin) kui ka näiteks Bachi, Wagneri, Mahleri ja Skrjabini vastu. Huvitav on lugeda võrdlusujooni Tubina ja Rahmaninovi, Griegi ja Saare vahel. Ulatuslikult üldistada saabki ainult faktidele toetudes ja selles vallas orienteerub ta hästi. Rumesseni tunnustatava põhjalikkusega esitletud laiahaardeline viideterohkus avardab oluliselt informatsiooni, nagu ka rohked paralleelid kirjanduse ja kunstiga ning kaugema ajaloo ja samas ka päevapoliitikaga. Vaevalt, et üks tänane noor muusik oskab ettegi kujutada olukorda, kus kellegi helitööde ettekandmine on keelatud. Aga näiteks 1980. aastail, mil Tubina helitööde esitamine oli ENSVs keelatud, toimus tema 80. sünniaastapäeva tähistamine tänu sellele, et tollane kultuuriministeeriumi muusikaosakonna juhataja Tõnu Tarum selleks kirjalikult Nõukogude Liidu Kultuuriministeeriumi poole pöördus ja vastava loa sai (lk 246). Või näiteks Jelena Tõnismäe juhtum (lk 388–391), mis oli kogu oma olemuses küllaltki tüüpiline nõukogu-

de ajale, kus eesti muusika klassikat käsitleti ettevalmistava perioodina selle "tõelise", nõukoguliku muusikakultuuri arenguteel. Kahjuks on tänapäevalgi oma kõverpeeglid, näiteks albumi "Eduard Tubin ja tema aeg" ilmumise lugu (lk 445–447) – lausa ennekuulmatu, et autor peab oma autoriõigust nõutama kohtu kaudu! Ja et loominguline inimene üldse peab oma aega ja tervist selles asja peale kulutama!?

Kuigi 2003. aastal ilmunud Rumesseni bibliograafia annab paarisajal leheküljel ülevaate tema töödest (umbes 30 raamatut ja brošüüri, üle 200 artikli, 75 noodiväljannet, ligi 20 heliplaati), siis selleski kogumikus moodustab väärtusliku osa bibliograafia (koostanud Mare Kurvet ja Virve Normet). Kogumikus on ka valik arvustusi, kus Eesti ja väliskriitikute pilgu läbi hinnatakse nii Rumesseni uurimistöid, raamatute, nootide ja heliplaatide väljaandmist kui ka kontserttegevust pianistina. Kogumiku juurde kuulub CD eesti klassikalise klaverimuusika tähtteostega (Rahvusringhäälingu arhiivivõtted 1984–2008, restaureerinud Maido Maadik 2010) ja DVD "Rabaprelüüdid" Mart Saare helitöödega (ETV salvestus Hüpasaares helilooja klaveril 1996). Tunnustada tuleb raamatu noodigraafikat (Valdo Preema), tehnilist (Eve Pärnaste) ja keelelist toimetamist (Inna Saaret) ning kujundust (Tiina Sildre).

Kes küll praeguses muusikaelus tegusvatest inimestest poleks kuulnud mõnede "kutsutute, valitute, seatute" hinnangut, et Rumessen justkui ajab OMA ASJA, ka toimetaja Virve Normet on sellest raamatu sissejuhatavas osas ehedalt kirjutanud (lk 10). Teose "Lisandusi eesti muusikaloole" kaalukasisulised tekstid räägivad aga hoopis millestki muust ehk nagu kirjutas auväärt Leelo Kõlar: "... tema eesti muusika publikatsioonid ja eesti klassikute innukas ning järjepidev propageerimine on jälg, mis ei kustu meie muusikaloost." (Sirp 4.06 2010) Asjaosaline ise loodab (ja on korduvalt viidanud), et väärtmuusika parandab maailma (lk 443). Ma lugesin seda raamatut justkui põnevikku ja tabasin seejuures end korduvalt ja korduvalt mõttelt, et millise magnituudiga kultuuriline maavärin võiks Eestimaa kultuurielus toimuda, kui näiteks Eesti Päevalehe ja Akadeemia sarjas "Mälu" ilmuksid meie Don Quijote *alias* Vardo Rumesseni mälestused, päevikud või kirjavahetus.

Tuulefantaasia

PRIIT SONN

trompetist, pedagoog

Aavo Ots. Tuulefantaasia. Trompetiõpetaja käsiraamat. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, 2010. Kaanekujundus ja joonised: Mihkel Pulk. Noodigraafika: Silja Aavik. Küljendus: Anneli Kenk. Keeletoimetaja: Aire Isand. Fotod: Jaan Heinmaa, Ants Liigus, Ants Nilson ja Marek Vilba.

Märtsis toimus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias XXI rahvusvaheliste trompetipäevade raames Eesti juhtiva trompetipedagoogi, dotsent Aavo Otsa raamatu "Tuulefantaasia. Trompetiõpetaja käsiraamat" ja selle juurde kuuluva CD esitlus. Ots on õppejõuna tegutsenud juba üle kolmekümne aasta EMTAs, Tallinna Muusikakeskkoolis ja mujal. Nii oli ka raamatu esitlusele tulnud kokku suur osa Eesti nimekatest trompetistidest ja vaskpillipedagoogidest. Olles ise Aavo Otsa õpilane ning tema õpetamissuundade järgija, pean mõõnna, et huvi uue raamatu vastu oli väga suur. On ju viimaste aastakümnete trompetistid üles kasvanud Otsa õpikutest näpuga järke ajades ("Trompetimängu õpetus algajale", Tallinn, 1985; "Trompetikool" I–IV, Tallinn, Muusika, 1996–2000). Seega oodati uut raamatut suure põnevusega. Ning pettuda ei tulnud.

"Tuulefantaasia" on kirjutatud väga arusaadavalt, rohkesti on fotosid, selgitavaid noodinäiteid ja jooniseid. Sõna "käsiraamat" peaks selgitama, et peale professionaalsete trompetiõpetajate, kellele see kahtlemata on eelkõige mõeldud, sobib see ka iseõppijatele, kellel on vähegi tahtmist oma mänguoskusi parandada. Raamat on mõeldud ka teiste vaskpillide mängijatele, nagu tromboon, tuuba, metasarv või eufoonium, sest kõigi nende instrumentide õpetamise meetodilised alused, eriti algõpetuses, on väga sarnased.

Miks aga selline pealkiri – "Tuulefan-

taasia"? Autor ise räägib sellest nii: "Tuulefantaasia" on pealkirjana minu jaoks sümbolne – õhk ehk tuul muudab muusika kõlakujutluse ja fantaasia heliliseks sõnumiks, õhu- ja toonijuhtimise tehnika on ala, mille õpetamist olen püüdnud paljudelt trompetiprofessoritelt õppida. Meie, õpetajate töö toimub tuleviku nimel ning ka selle töö vilju nähakse alles aja möödudes. Trompetimängija ja -õpetaja peab õppima kogu karjääri jooksul, et ajaga sammu pidada. Õpetajal peab olema välja kujunenud kindel õpetamismeetod, millele saab lisada teisi suundi. Loomulikult peab ta olema avatud kõigele uuele ning suutma valida sellest parima."

Raamatu kandev idee on minu arvates see, et Ots ei käsitle pillimängu õpetamist eraldi astmete kaupa, jõudes puhtalt tehnikat arendades järk-järgult järgmisele tasandile. Erinevaid mänguvõtteid võib puhtteoreetiliselt vaadelda küll eraldi komponentidena, kuid mängija õpetamisel tuleb lähtuda eelkõige muusikast ja õpilasest kui tervikust, arvestades individuaalsust.

Kõla ja toon on need, mille poole algusest peale püüelda. Õhust sünnib pilli sees kõla, kõlast muusika. Ka raamatu

kaanekujundus toob selle mõtte kujundlikult väga hästi esile: pillimees, kes puhub läbi trompeti merel seilava purjeka purjedesse õhku, muudab mere vahuseks ja mässavaks, täis energiat, kõla, emotsiooni ja muusikat.

Ots peab oluliseks pingevaba mängu, keha valitsemist ja Alexanderi tehnika kasutamise võimalusi puhkpilliõpetuses. Pinge ei tohi olla kramp, vaid normaalne füüsiline koormus, mis on jõulise kõla eelduseks. See on trompeti- ja vaskpillimängu üldse üks olulisemaid tegureid, et saavutada kontrollitud, vaba toon igas registris. Ükski oskus ei sünni ilma igapäevase harjutamiseta, seda tuleb teha järjepidevalt ning mõtestatult. Iga erinevaid mängutehnikaid käsitleva peatüki lõppu on Ots lisanud enda koostatud igapäevaste harjutuste näited.

Otsa järjekindel enesetäiendus metoodilise kirjanduse alal ning emakeelsete õpi-

kute koostamine võimaldab tal üldistada erinevate koolkondade põhimõtteid, leida iga konkreetse õpilase jaoks individuaalne lähenemine. Tema puhul on tegemist praktikuga, kellele teooriad on toetuseks. Aastakümnetepikkune praktiseerimine ning töötamine erineva metoodilise materjaliga, samuti kogemustevahetus maailma juhtivate trompetipedagoogidega on aidanud tal välja kujundada n-õ oma metoodika. Käsi-raamatus on rohkelt viiteid ühele või teisele trompetimängu ajaloo suurkujule, teoreetiliselt kirjandusele, väljavõtetele õpikutest ja artiklitest – kokku kolmekümne kaheksale allikale. Eriti suurt tähelepanu on Ots pööranud Peterburi koolkonnale ning trompetiprofessor Juri Bolšijanovile, kes oli ka tema õpetaja.

Läbi terve "Tuulefantaasia" jääb silma ka see, kuidas Ots rõhutab algõpetuse tähtsust, mis võimaldab probleemidevaba edasist arengut. Õpetaja andekusest, teadmismis-

test ja suhtlemisoskusest oleneb, kui kiiresti, õigesti ja millise perspektiivitundega ta suudab lahendada õpilase ees seisvaid probleeme. Pillimängu õpetamisel on kõige tähtsam taibata, kas ollakse põhimõtteliselt õigel või valel teel, kas täiuslikkuse saavutamiseks tuleb samas suunas edasi töötada või midagi ümber õppida. Õppimise alguses läbi lastud viga võib hiljem palju segadust tekitada, sest valed mänguvõtted on õigetest palju kiiremad juurduma.

Õpetaja jaoks on raske eraldada näiliselt rohkest materjalist seda olulist, mida siis sihipäraselt kasutada. Kuid tundub, et Ots on leidnud üles just selle, mida igapäevasel õpetamisel kõige rohkem vaja võiks minna, lisades sinna juurde oma mõtted ja arusaamad.

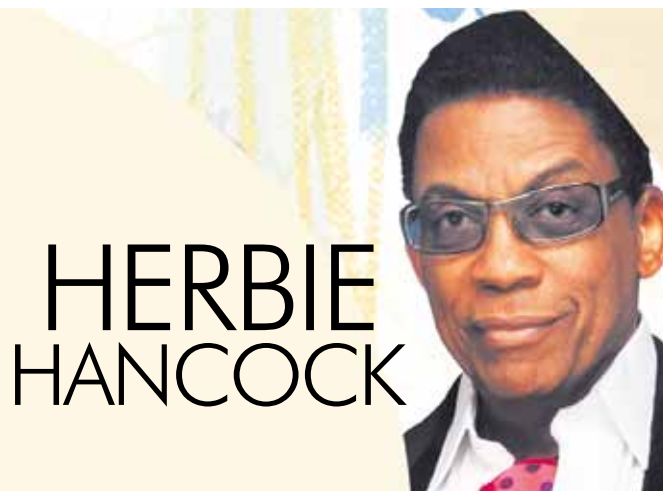
Soovitam "Tuulefantaasiat" kõigile, kellel on tahtmist trompeti- ja üldse vaskpillimängu õpetamise metoodikaga lähemalt tutvust teha.

MARCUS MILLER

18. oktoober
Nokia Kontserdimajas

Piletid nüüd müügil
Ticketpro ja Piletilevi müügikohtades

HERBIE HANCOCK

3. NOVEMBRIL
NOKIA KONTSERDIMAJAS

PILETID NÜÜD MÜÜGIL
TICKETPRO MÜÜGIKOHTADES.

Postimees

SOLARIS HINO

Swedbank

Tuleb mõista, et pakend, milles muusikat müüa, peab muutuma

Intervjuu Kevin Kleinmanniga

Maailm on täis erakordselt võimekaid ja väga andekaid muusikuid, kuid suurtele kontserdilavadele regulaarselt esinema pääseb neist paraku vaid valitud hulk. Kindlasti on need muusikud kõige erilisemad, kõige paremad, kõige isikupärasemad, kuid selle taga on veel midagi – neil on kas väga hea mänedžer või kuuluvad nad mõnda edukasse mänedžmenti.

Üks neist edukatest mänedžeridest, **Kevin Kleinmann** on jõudnud ka Eestisse. Prantsuse päritolu kosmopoliit Kleinmann on praegu Pariisi Sorbonne'i ülikooli professor ning külalisõppejõud Helsingi Sibeliuse Akadeemias. Helsingis on tema õpilaste hulgas ka tudeng Eestist, **Juko-Mart Kõlar**, Kleinmann on kaasa aidanud ka pianist Mihkel Polli tegemistele. Kaks aastat tagasi ning nüüd juunis pidas Kleinmann Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias loenguid muusikaturundusest. Kleinmanni karjäär on muljetavaldav, ta on muu hulgas teinud koostööd selliste tippnimedega nagu Leonard Bernstein, Luciano Pavarotti, Vladimir Horowitz ja Jessye Norman. Aastail 1979–1982 oli Kleinmann Helsingi festivali programmi-direktor ja plaadifirma Finlandia Records (hiljem Warner Classics) asutaja. Seejärel töötas ta CBS Internationalis (turundusjuht 1982–1986; praegu Sony/BMG Classics), plaadifirmas Philips Classics (asepresident 1986–1987), PolyGram Classique'is (tegevdirektor 1987–1996) ja PolyGram Classics Internationalis (asepresident 1996–2002) jt. Ta tegutseb edasi ka mänedžerina, ta on prantsuse pianisti ja dirigendi Christoph Eschenbachi ja plaadifirma Ondine produtsent ning Philadelphia sümfooniaorkestri konsultant. 2008. aastal asutas Kleinmann Pariisis ka oma konsultatsioonibüroo CRE ARTS Consulting.

Juba ammu on interpret vajanud vahendajat jõudmaks publikuni. Milline roll on mänedžmendil nüüdisajal?

Meie nüüdisaegne maailm on muutunud sotsiaalseks, majanduslikuks ja kultuuriliseks labürindiks, milles on teed leida äärmiselt keeruline. Ka muusikaturunduse toimemehhanismid on muutunud nii keerukaks, et interpret ei suuda nende toimimist enam mõista. Selles labürindis liikumiseks vajab interpret juhti ja selleks ongi mänedžer.

Head mänedžeri leida on väga raske. Vanema generatsiooni tegijad ei mõista enam praegust situatsiooni, süsteemid ja toimemehhanismid ei ole praegusel ajal needsamad mis mõnikümmend aastat tagasi.

Klassikalise muusika kontserte on tõenäoliselt väga keerukas korraldada. Kas

huvi klassikalise muusika vastu on vähenenud?

Muidugi on huvi vähenenud, sest juurde on tulnud tohutult palju vaba aja veetmise vorme. Kakkümmend viis aastat tagasi olid meelelahutuse võimalused tunduvalt väiksemad. Näiteks võtame aja enne televiisori leiutamist. Meelelahutusest oli valida kas raadio, kontserdid või kino. Nüüd on olemas internet, DVD-d, blue-ray, ülikülluses erinevat muusikat. On võimalik vaadata kontserte internetist. Keset sellist võimaluste rohkust tuleb oma eluruumi eest tunduvalt visamalt võidelda. Aga armastus klassikalise muusika vastu on alles. Küsimus on selles, millisesse konteksti klassikalise muusika kontserdid panna. Kui jätkata muusika tootmist ja esitamist vana moodi ehk n-ö vanas kontekstis, tekivad raskused. Tuleb mõista, et väline külg, pakend, milles muusikat müüa, peab muutuma.

Õpetate muusikaturundust Sorbonne'is ja Helsingi Sibeliuse Akadeemias. Teil on olnud kokkupuuteid ka Eestiga. Millised on teie muljed Soomest ja Eestist kultuuriturunduse seisukohalt?

Räägiksin Eestist, kuna sinne kultuurisituatsioon on mulle väga huvitav. Võtame Eesti rahvaarvu, mis on natuke üle miljoni. Kui palju häid muusikuid teil on! Või kui palju on Eestis silmapaistvaid heliloojaid! Oma muusikalise kvaliteedi ja kunstnike hulga poolest kuulub Eesti tšempionide liigasse. Elame praegu globaliseerunud maailmas. Kokakoola on sama maitsega nii Tallinnas kui Sidney's, Benettoni riideid saab osta nii Tallinnast kui Tokyost. Mis annab siis ühele maale ja rahvale identiteedi? Üks tähtsamaid osi selles on kultuur. Kunstnikud on teie maailmasaadikud ja neil on tohtu positiivne mõju maa arengule ja identiteedile. Kui kultuuri eest hoolt ei kannu, võib globaliseerunud maailmas kaotsi minna.

Millised võimalused on teie arvates Eesti muusikul suurele lavale jõuda?

Võimalused on olemas. Olen koostööd teinud Mihkel Polliga. Ta on erakordselt andekas noor inimene, õpib praegu Londonis, Guildhalli Muusika ja Draama Koolis. See kool teeb koostööd Barbican Center'iga, Guildhalli õpilastel on seal võimalus suurte kontsertide eel esineda. Põhikontsert algab kell 19.30 ja enne seda on kell 18 eelkontsert, kus tutvustatakse Guildhalli parimaid üliõpilasi. Nad saavad põhiesinejatega samaväärse reklaami ja publik tuleb kohale poolteist tundi varem. Kuulajate hulgas on kriitikuid, mänedžere, muusikuid ning see on koht, kus noori andeid võidakse märgata. Sellises kultuuris

Muusiku edu ei põhine ainult andekusel ja oskustel. Seda on tuhandetel. Küsimus on veel mingites teistes omadustes. Väga oluline on karisma, isiksuse aura.

rikeskkonnas ei huvita kedagi rahvus, vaid see, mida sa endast kujutad. Kui on suur anne, siis rahvusvaheline keskkond arendab seda edasi ning tõenäosus ja võimalus edu saavutada on väga suur.

Kuid selles keskkonnas on tohutult palju andekaid, täiuslike oskustega muusikuid. Mõned saavad tuntuks, paljud aga mitte. Milles saladus peitub?

See on huvitav teema. Edu ei põhine ainult muusikalisel andekusel ja oskustel. Seda on tuhandetel. Küsimus on veel mingites teistes omadustes. Väga oluline on karisma, isiksuse aura. Me peame ka leppima sellega, et tänapäeva maailm on ennekõike visuaalne, nägemisele orienteeritud. Ma ei väsi oma Sorbonne'i üliõpilastele kordamast: tee kõrvadeni käib silmade kaudu. Muusik ei pea just tingimata olema iludus (kuigi ka see tuleb kasuks), vaid see on pigem isiku visuaalne aura, mingi energia, mis sellest isikust hoovab. See on suurte karjäärade saladus läbi ajaloo. Võtame sellised nimed nagu Liszt või Paganini. Nad olid visuaalsed sümbolid. Paganinit nähes daamid kiljusid ja minestasid, temas oli midagi maagilist, ta oli nagu saatan ja inimesed läksid kontserdile teda kuulama, aga veel rohkem teda vaatama. Sama lugu oli Lisztiga. Juba siis pidi muusikul olema rohkemat kui ainult muusika. Nüüd on see olukord veelgi võimendunud. Kuidas näiteks saavutada, et 15-aastane noor, kes on siiani kuulnud ainult popmuusikat, läheks klassikakontserdile? Ta vaatab MTVd ja on õppinud muusikat tundma selle kaudu, mida ta näeb. Kui praegused 15-aastased 25-aastaselt muutuvad ja hakkavad otsima midagi uut, ei õnnestu seda visuaalsuse domineerimist muuta.

Muusik peab mõjuma kõigega: oma välisusega, sellega, kuidas ta lavale tuleb, kummardab, naeratab. Publik aga, ütleksin

isegi, et kaheksakümne protsendi ulatuses, ei ole võimeline vahet tegema, miks üks muusik on parem kui teine. Ei saa oodata, et kõigil kontserdikuulajatel oleks süvendatud muusika-alased teadmised. Konservatooriumides ei õpetata imago loomist, aga ka seda peaks õpetatama. Tuleks kontserte filmida ja pärast analüüsida, kuidas igaihe füüsiline ilming laval mõjus.

Mihklil on karisma, hea väline imago olemas, aga ta peab seda veel arendama. Väline imago ei ole loomulikult tema esmane huvi, sest ta on oma loomult sügav ja tundlik muusik. Aga ta on oma aja laps ja peab aktsepteerima reaalsust.

Tundub, et Eestis ei ole mäenedžment veel väga arenenud.

Mitte väga, aga seda enam tuleks seda arendada. Olen nüüd kahel korral Eestis loenguid pidanud ja ma näen siin väga suurt potentsiaali.

Teil on ka õpilane Eestist – Juko-Mart Kõlar.

Juko-Mart on väga võimekas ja ta tõesti soovib siin palju ära teha. Eestisse oleks vaja luua terve noorte mäenedžeride põlvkond, parimate professionaalsete oskustega, kes suudavad globaalselt mõelda. Kontaktid on väga olulised – sidemed Londoni, New Yorgi, Tokio, Hiina muusikatööstusega. Hiina on eriti tähtis, see maa on muusikatööstuse tulevik. Hiinas on väga tugev muusikahariduse võrgustik ja seal armastatakse fanaatiliselt muusikat. Ka sealne majandus areneb tohtu kiirusega. Kui kahekümne aasta eest ei olnud klassikalise muusika superstaarid pärit Aasiast, siis nüüd küll. Mul on head sidemed Curtise Instituudiga ja küsisin kord, kui palju õpib seal protsentuaalselt inimesi Aasiast. Vastus oli, et üle 50 protsendi.

Kas lääts ei jää seoses Aasia domineerimisega kaotajaks?

Iga kaotus on millegi uue algus. Kunagi oli lääts muusikatööstuse keskus. Pärast Teist maailmasõda nihkus kese Ameerika Ühendriikidesse. Seal tekkisid suurepärased orkestrid, head õppeasutused, nagu Juilliardi kool, Curtise Instituut. Nüüd kaldub kese Aiasse. Ka majanduselu keskus on nihkumas itta. Aga nii on ajaloos alati olnud. Kogu elu liigub tsüklikena. Tõusis esile Vana-Egiptus, seejärel Kreeka, siis Rooma,

Kevin Kleinmann vestlushoos.
FOTOD INTERNETIST

Euroopa ja Ameerika Ühendriigid. Selline on tegelikkus, millega peame leppima ja kohanema.

Kuidas hindate konkursside osa muusiku karjääris?

Konkursside osa muusiku karjääri kujunemisel väheneb. 1940-, 1950-, 1960- ja 1970ndatel aastatel olid konkursid väga mõjukad. Langus algas 1980ndatel. Sellel on mitmeid põhjusi. 1950ndad ja 1960ndad möödusid Nõukogude Liidu ja lääne konkureerimise tähe all. Õhkkond oli pinev, aga nõukogude süsteemis tõusis sel ajal esile oivalisi muusikuid. Sel ajal lõi Nõukogude Liit ka ühe siiani kuulsaima konkursi – Tšaikovski konkursi. Ja siis tuli esimese konkursi võitjaks ameeriklane Van Cliburn! Ta oli iga ajalehe esiküljel, ta võeti vastu paraadiga Viindal avenüül. See oli võit ka poliitilises mõttes. Kuid maailm globaliseerus, kadus vastasseis Nõukogude Liidu ja lääne vahel ja konkursid kaotasid oma mõju.

Millised on teie vaated plaaditööstuse tulevikule?

Arvatavasti on kõik juba märganud, et plaaditööstus käib alla. Sellel on kindlad põhjused. Eelkõige on see tingitud tehnoloogia arengust. Muusika on liikunud interneti, sealt saab seda alla laadida ja vaadata ning n-ö füüsilise produkti vastu pole enam huvi. Võib-olla juba viie aasta pärast ei pruugi CD-tööstust enam üldse eksisteerida. Kuid ega see ei tähenda, et muusika kaob. Tekivad teised tehnoloogiad ja

eksisteerimisvormid. 1940. ja 1950. aastatel kasutati heliplaate kiirusega 78. Seejärel tulid 33 kiirusega plaadid, CDd ja nüüd liigume edasi millegi uue poole.

Mis saab siis prominentsetest plaaditööstustest, nagu näiteks Deutsche Grammophon, EMI?

Nad peavad muutuma. Nad võivad hakata muusikat müüma internetis. Võimalusi on veelgi. Üks neist võib esimesel pilgul tunduda šokeeriv: klient saab muusika tasuta, selle maksavad kinni suured firmad. Näiteks tegi Nokia aasta tagasi Universal Musicuga tehingu “Nokia comes with music”. Kui ostad Nokia telefoni, saad kaasa õiguse laadida endale tasuta Universal Musicu kataloogi. Kujutleme nüüd, et Rolex'i kella ostes saad kaasa salasõna, et maha laadida mõne prestiižse muusikatööstuse kataloog. Või ostad Mercedesi ja saad kaasa Deutsche Grammophoni kataloogi. Selline koostöö kompaniidega avab palju võimalusi ka muusikutele. Varem kuulusid nad teatud plaadifirmade juurde. Nüüd aga lisanduks hulk uusi firmasid, kellele oleks omaenda artist. Mercedesel oma, Renault'l ja Citroën'il oma, luksuskaupade tootjatel, moefirmadel, spordifirmadel oma isiklikud muusikud.

Popmuusika jaoks sobiks näiteks MacDonalds, Benetton jne. See avaks rohkelt uusi võimalusi.

Miks peaksid aga muusikatööstusega mitte seotud firmad olema huvitatud klassikalisest muusikast?

Klassikaline muusika on turvaline ja usaldusväärne. Popartistid skandaalitsevad, neil on sageli probleeme narkootikumidega, see aga ei mõju hästi kompaniide imago. Klassikaline muusika on sajandeid vana kindel kvaliteet. Ka firmad soovivad näidata toodet, mis on kvaliteetne ja püsiv.

Kas te ei arva, et paljude klassikakuulajate ja vanema põlvkonna seas tekitab selline areng võõristust ja on harjumatu?

Ma ei kardaks seda. Kümme aastat tagasi tekitas internet vanemas põlvkonnas võõristust. Kuid nüüd on suur hulk interneti täiesti omaks võtnud. Minu 84-aastane ema käib internetis iga päev. Algul oldi hirmul mobiiltelefonide ees, kuid nüüd kasutab vanem põlvkond seda täiesti iseenesestmõistetavalt. Nii on alati – algul peljatakse uut tehnikat, siis aga harjutakse.

Kevin Kleinmanniga vestelnud Ia Rimmel

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid oktoobris

10. oktoober kell 17.00

EMTA oreლისaal

Esinevad Mart Laasi tšelloõpilased

15. oktoober kell 19.00

Lauluväljaku klaassaal

kontsert “Laulusild laulukaare all”

Esinevad TMKK Noortekoor, dirigent Ingrid Kõrvits ja

Hannoveri Tütarlastekoor, dirigent Gudrun Schröfel

16. oktoober kell 12.00

Niguliste kirik

Esinevad TMKK Noortekoor, dirigent Ingrid Kõrvits ja

Hannoveri Tütarlastekoor, dirigent Gudrun Schröfel

31. oktoober kell 18.00

Kadrioru loss

KAIDO VÄLJA (viul)

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

“Crossing Borders” ja valmimislootuses Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

MALLE MALTIS
helilooja

Kaheteistkümne üheksandal augustil lõppes Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias kümme päeva kestnud rahvusvahelise intensiivprogrammi “Crossing Borders” suvekursus. Samal õhtul toimus akadeemia kammersaalis kontsert “Lõpetamata”, mis oli kursusel osalenud välistudentide ja eesti üliõpilaste äsja lõppenud ühiste kohtumiste kokkuvõtte ja ühtlasi heategevusüritus akadeemia uue kontserdisaali valmimise toetuseks.

Nagu kerge hoovõtt algavaks akadeemiliseks aastaks ja tõsisemateks esinemisteks, oli kontsert tavapärasest vabamas vormis ja sisaldas peale muusika ka teatraalseid momente. Esinesid eesti ja välisstudentide ansamblid, mängiti John Cage'i, Hildigunnur Runarsdóttiri ja John Harbisoni teoseid, improviseeritud suurvormi ettekandel osales rahvusvahelise koosseisuga improorkester ja koor Anto Petti ja Anne-Liis Polli juhatusel. Kontserdi kulgu juhtisid klouniks riietunud Aita Vaher ja pantomiimikunstnikku kehastav Kaido Rannik. Õhtu jätkus jazzansamblike ülesastumistega Kloostri Aidas.

“Crossing Borders”, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia juhitud ning Euroopa komisjoni ja Erasmus programmiga finantseeritud jazz- ja klassikalise muusika hõlmav intensiivõppeprogramm sai alguse viis aastat tagasi Eesti Muusikaakadeemia initsiatiivil. Praeguseks kuulub õppeprogrammi koostööpartnerite ringi kaksteist muusikakõrgkooli kümnest Läänemeri-riigist: Eestist, Saksamaalt, Poolast, Leedust, Lätist, Soomest, Rootsist, Norrast, Taanist ja Islandilt. Programmis osalevad nii õpilased kui ka õppejõud ja iga kool püüab omalt poolt pakkuda midagi, mida partnerülikoolidel ei ole. Näiteks Eesti Muusikaaka-

“Iga kool püüab omalt poolt pakkuda midagi, mida partnerülikoolidel ei ole”. Eesti poole pealt on selleks improvisatsioon. Improvisatsiooniõppejõud Anto Petti ja Anne-Liis Polli kursuste lõppkontserdil.

FOTO ARON URB

deemia üheks tähtsaks huviobjektiks on olnud ja on jätkuvalt improvisatsioon. Kursuste eesmärk on luua rahvusvaheline keskkond, kuhu õpilased ja õppejõud võiksid kokku tulla, et vahetada ideid ja rikastada interpretatsioonikunsti, katsetada erinevaid lähenemisi, samuti ka otsida ja testida uusi kontserdiforme. Sel aastal pakuti kursustele esmakordselt ka kultuurikorralduse loenguid. “Crossing Borders” on viie aastaga jõudnud rohkesti populaarsust koguda ning 2008. aastal omistati kursusele tunnustuseks Euroopa eduloo tiitel. “Crossing Bordersit” on Muusikaakadeemias oodata ka järgmisel suvel.

Projektist räägib lähemalt selle üks initsiaatoreid, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia välissuhete prorektor **Marje Lohuaru**.

“Rahvusvaheline keskkond Muusikaakadeemias areneb väga jõudsalt. Praegu on kooli nimekirjas 780 üliõpilast, lisaks eesti tudengitele 80 välisüliõpilast kuueteistkümmest välisriigist, sealhulgas Hiinast, Koreast ja Venezuelast. Erasmus-tudengeid on tänava vastu võetud 38.

“Crossing Bordersi” projekti üks selge tulemus on praegu loodav uus rahvusvaheline magistriõppeprogramm “Masters in Contemporary Performance and Compo-

sition”, mille koordinaatoriks on samuti Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning partnerülikoolideks Stockholmi Kuninglik Muusikaakadeemia, Hamburgi Muusika- ja Teatriakadeemia ning Lyoni Kõrgem Rahvuslik Konservatoorium. Viimasena nimetatu on tegelikult juba ammu EMTA partner. Võimalus ühisõppeprogrammis osaleda avaneb tudengitele kolme aasta pärast. Muusikaakadeemia vajadused ja tegevuskaala laieneb suuresti just rahvusvaheliselt pinnalt ja eelkõige tuntakse akadeemias puudust korralikust kontserdisaalist. Paraku peame tunnistama, et Muusikaakadeemia ehitus esialgselt plaanitud kujul on praeguseks lõpetamata.

Muusikaakadeemia uue hoone esimene ehitusjärg sai valmis 1999. aastal ja kohe polnud võimalust ehitusega jätkata. Praeguseks on asjad edasi liikunud ja Kultuurkapitali nõukogu on teinud otsuse finantseerida Muusikaakadeemia juurdeehitust kultuuriobjektide sihtrahastusest. Praegu tehakse algust detailplaneeringuga ja valmistatakse ette projekteerimist, millele peaks järgnema aasta-poolteise pikkune ehitusperiood. Kõige positiivsemate prognooside järgi valmib juurdeehitus aastatel 2012/2013. Tulevase hoonelisa asukoht on praegune majatagune parkla, kuhu kerkib kuuekorruseline vana hoone kõrgune kompleks, mis mahutab endas lisaks 500-kohalisele kontserdisaalele ka *blackbox*-tüüpi ruumi teatrikoolile ja jazzmuusika osakonnale, elektronmuusika stuudio laiendust ja ka paari uut õpperuumi.

Uus kontserdisaal ei ole mingi luksus, vaid Muusikaakadeemia puhul tavaline õppekeskkond. Ka esinemist on vaja õppida. Praegune 120-kohaline kammersaal sobib küll paljudeks ettekanneteks, kuid kaugeltki mitte kõigiks üritusteks, eriti kui tahame pakkuda rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist muusikaharidust. Akadeemial on ka järjest arenev sümfooniaorkester, mis vajab tegevusruumi proovideks ja esinemisteks. Sageli on akadeemia ainus kammersaal nii hõivatud, et mitmesuguseid proove ja salvestusi tuleb läbi viia öötundidel. Mõnikord kasutab kammersaali oma salvestuste jaoks Eesti Raadio. Ka lavakunstikoolil pole nende 53 tegevusaasta jooksul olnud oma õppelava. Ilma kvaliteetse esinemisruumita jääb aga Eesti kultuuripildis palju kuulmata, nägemata ja esitamata.”

Improviseerimisfestivalil “Visioon” Tallinnas ja Sael oli erilise tähelepanu all teema “Akordion jazzis”. Esinesid Jaak Lutsoja ansambliga, Raivo Tafenau Silvi Vraid ja oma ansambliga. Peaesinejaks oli Zoltán Orosz Trio Ungarist. Rohkesti esinemisvõimalusi said noortebändid Eestist, Lätist, Soomest ja Hispaaniast. Fotol Jaak Lutsoja.

FOTO LEMBIT MICHELSON

Malle Maltise teos “Chameleon chant” viiulile ja elektroonikale võitis maineka üle-euroopalise elektronmuusika teoste konkursi ECPNM (European Conference of Promoters of New Music, euroopa *live*-elektroonika muusikaprojektide konkurs). Võistlusel osales 40 teost, finaali pääses neist viis. Malle Maltise teose esitasid Barbara Lüneburg (viul) ja Tammo Sumera (*live*-elektroonika). Võiduprojekti män-gitakse ECPNMI erinevate liikmesmaade (Holland, Saksamaa, Itaalia, Poola, Portugal jt) festivalidel järgmisel aastal.

FOTO ERAKOGUST

XXIV – seni märgilisim Tallinna orelifestival

IVALO RANDALU
muusikapublitsist

Sisulisele teljele, rõhutatud pühendusega Bachi, Süda, Bruhnsi, Buxtehude jt loomingule, on Tallinna orelifestival alates aastast 1994 toetunud korduvalt. Nõnda nüüdki, nimelt Bachile, orelimängijatest heliloojatele (nt Vierne) ning eriti improvisatsioonile. Ettekirjutused soolokavade osas olid seekord konkreetsed. Päevastel esinemistel tuli enda valiku kõrval mängida Prelüüd ja fuuga C-duur BWV 547 ja koraalieelmäng BWV 617, öhtustel aga Fantaasia ja fuuga a-moll BWV 561 ja koraalieelmäng BWV 721. Üksluine? Ei, vastupidi. Neile vähestele, kes enamikku üldse kuulama jõudsid, pakkusid erinevad tõlgitsused üldjuhul põnevust. Pealegi moodustasid kohustuslikud lood vaid osa kavadest, mis olid paljupakkuvad.

Varengi on leitud, et targalt koostatud programmi võib pidada omaette kompositsiooniks (ega ikebanameistridki ise lilli kasvata). Seekord olime tunnistajaiks säärastele tervikutele avapäevaste peale ning ka selle poolest oli XXIV enneolematu. Iseäranis tajutavaks kujunes isikupära juba traditsiooniks kujunenud viisil “Meil aiaäärne tänavas” improviseerides. Sündinud fantaasiasid, karakterpalu ja muid pole kuigivõrd võimalik kirjeldada, võib vaid kinnitada, et biidermeierit ega ugrimugrit ei tehtud.

Statistika ja kaks tõrvatilka

Meie kontsertorganistide hulk on üsna vägev. Kuigi seekord jäi mitu neist eesotsas Ines Maidrega hõivatuse tõttu kõrvale, astus omi üles koguni kümme. Kuuest küllalisest kuulsime esmakordselt nelja Euroopa tippmeest, kõik esinesid enam kui kord. Ainukese “orelivaba” kontserdi andis Hortus Musicus, seega hüüdis orel kahekümne kaheksal korral, lisaks kolmel osavõturohkel meistrkursusel (Pincemaille,

Bovet, Timm). Ühtekokku helisesid kümme pilli: Nigulistest, Tallinna Jaani kirikus, Tallinna toomkirikus, Tartu Jaani kirikus, Pärnu Eliisabeti kirikus, Muusika- ja Teatriakadeemias, Kodavere ja Iisaku kirikus.

Pärast mullust aplombi Niguliste hõbedakambri kohale ehitatava pilli imeilusa registriga Flöte 4' tabas ootajaid pettumus – kahjuks hindas isepäine meister oma oskusi üle ja töö on pehmelts öeldes ikka veel pooleli. Publikuhuvi oli enam kui rahuldav, korraldaja Andres Uibo sooviks oluks aga, et kuulajate enamuse oleks moodustanud kohalik rahvas. Ent piletid olid kallid – avaja lõppkontserdil koguni 200 krooni. Eesti Kontserdi direktor järele ei andnud ning vähemalt ühte vanapaari me pärast 30. juulit enam ei näinud.

Nigulistest kell kaheksa

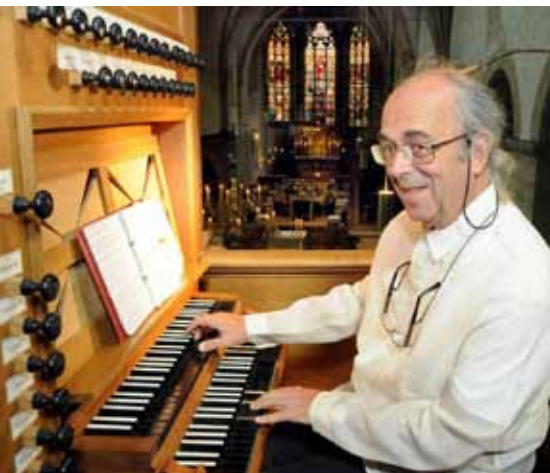
Avakontsert, haruldaset mõjusa, tervikliku ülesehitusega. Bachi muusika, esitajateks Aare-Paul Lattik, Peter van Dijk, Roman Krasnovski ja Andres Uibo, igaühelt suurvorm ja koraalieelmäng (vastavalt BWV 654, 645, 662 ja 659, üks ilusam kui teine). Neid sidusid harva esitatavad vaimulikud aariad BWV 451, 483, 442, 473, 659 ja kauni punkti pannud 465 kontratenor Ka Bo Chani osavõtul. Suurvormidest üllatas van Dijki Tokaata ja fuuga d-molli selge viide originaalile. Sel puudus nauditava artikulatsiooni juures tavapärase rõhutatud tähenduslikkus. Väga mõjusa arendusloogikaga olid Passakalja c-moll ja tõsine, veenva kujundusega Fantaasia ja fuuga Aare-Paul Lattiku esituses. Lattiku soolokavas pääses mõjule peaaegu kõik esitatu (Bach, Couperin, Guillemant ja Vierne). Juba muusikavali oli meeldiv, sest frankofiile meil napib, kuid Lattiku koolitus tagab stiili nii värvides kui karguses. Peter van Dijki “Ammer-

bachist B-A-C-Hini” polnud väliselt lööv, kuid oli igati põhjendatud, sidumaks kava formaalse ühisnimetaja alla – autorid, kes on läbi aegade olnud seotud Leipzigiiga.

Pierre Pincemaille (esines ka Pärnus) Prantsusmaalt külastas festivali esimest korda. Mitmekülgse muusikuna on ta juba üle kolme kümnendi kõrgelt gratuleeritud isiksus, kes kuuldavasti kodanlike kodanikega eriti ei sobitu, mida üleloomuliku andega inimeste puhul ikka ette tuleb. Tema “särisesemisest” räägib kas või karme reageering kanoonilistele tõlgendustele, seda võis kogeda kohustusliku C-duur fuuga vabas käsitluses. Uljas oli ka Francki virtuosne koraal nr 3. Tõelist pilootaži näitas Pincemaille improviseerides viisil “Meil aiaäärne tänavas” – teravmeelsus, kümned erinevad karakterid, kestus kakskümmend neli minutit.

Ulla Krigul ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor (ka Pärnus). Ulla osaks olid kohustuslike palade esitused (paremini õnnestus suurvorm) ning Tobiase kahe koraalieelmängu ilus teostus (vorm ja värvid!), koos kooriga veel Tobiase “Otse kui hirv” ja “Eks teie tea”. Eriti viimaste puhul ei väsi kordamast, et tegu on maailmatasemel muusikaga. Esitajate vahel oli aga niisugune distants, et kuulajatel olenes sünkroonlus vaid õnnelikust kohavalikust.

Guy Bovet, esmakülmaline Šveitsist. Pincemaillest veelgi mitmekülgsem, hispaania muusika ja orelihituse spetsialist, helilooja ning aktiivne plaadistaja. Kohustusliku oopuse ja üldse Bachi hiilgav esitus pälvis tähelepanu rabavalt loomuliku manuaaltehnikaga, eriti Vivaldi/Bachi kontserdis a-moll (Vivaldi kontserdi RV 580 ja Bachi klavessiinikontserdi BWV 1065 põhjal tehtud koondseade). Kontrastiks mängis ta meile tundmatuid eluröömsaid itaalia autoreid. Oli peaaegu lõbus.

Üks festivali väliskülalisi – mitmekülgne Guy Bovet Šveitsist.
FOTO INTERNETIST

David Timm ja Lembit Saarsalu (ka Iisakus). Siin domineerisid Bach ja sakslase enda Bachist inspireeritud palad; kavas oli ka improvisatsioon Regeri orelisonaadist nr 2 ja “Benedictus”. Oli tõsidust, oli džässi, lisapalaks vahva “Targa rehealune”.

Nigulistest kell nelj

Hispaania ja mehhiko improvisatsiooniline muusika 13.–17. sajandist Hortus Musicelt, saateks vististi Andres Mustoneni sõnad: “Hetkeheli tabamine on eriline õnn(...), selle tabamiseks peab olema väga ärkvel.”

Orelipooltundide rea avas EMTA magistrant, Narva Aleksandri koguduse muusikajuht Tuuliki Jürjo, kavas vaheldumisi osad Widori orelisümfooniast nr 2 ja tema enda kahest orelimissast. Tänavu EMTA lõpetanud Denis Kasparovitši lühikavas kõlas Bachi suurejoonelise Prelüüdi ja fuuga h-moll BWV 544 ning Regeri nõudliku Introduktsiooni ja passakalja d-moll kõrval taas värskest Edgar Arro tsükkel “Viis kontrasti” (1963), mille Rolf Uusväli uue aja märgina repertuaari võttis. Triaadi lõpetas Tartu Pauluse kiriku kantor Anna Humal Bachi, Artur Kapi ja Liszti töödega, viimaselt Variatsioonid Bachi teemale kantaadist BWV 12 (“Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen”).

Guy Bovet’lt toomkirikus enneolematu väljakutse publikule – Robert Schumanni kuus fuugat teemal B-A-C-H, nende vahel

“4 Skizzen für den Pedal-Flügel” ja “6 kanonische Studien für Pedal-Flügel”. Schumanni fuugasid on tihedate sisehääle tõttu pingutav kuulata, eriti raskepärase arenguga fuuga nr 5, seda superinterpretatsiooni le vaatamata. Toredad karakterpalad pakkusid siiski leevendust. Muide, Toompeale on funikulööri vaja, eestlane on vilets ronija, isegi jõululaupäeviti ei saa meie uhkeim kirik väga täis.

Veel pilk Rootsi-Mihkli (ja Tartu Jaani) kirikus iseäralikule muusikale orelist klaverini Andres Uibo, Ivo Sillamaa (klavessiin ja haamerklaver), Peep Lassmanni ning festivali kammerorkestri esituses, eesotsas Andres Mustonen ja flötist Oksana Sinkova. Fookuses olid Bachi kontserdid g-moll BWV 1058 (oreliga), Brandenburgi kontsert nr 5 BWV 1050 (klavessiiniga), f-moll BWV 1056 (haamerklaveriga) ning d-moll BWV 1052 (klaveriga). Väga ilus ettevõtmine, kuid inimene on inertne – d-moll kontsert istub mul ammu aegu hingepõhjas koos diskreetse klavessiinikõla ning “kordumise kordumatust” imetleva Hikmeti luuletusega, mistõttu mõjus selle teises osas klaver suisa ooperlikult. Mainisin seda Lassmannile. Tema: kulla mees, just laulvust ma taotlesingi. Ka kõige ülemas kunstis on tõdesid rohkem kui üks.

Tallinna Jaani kirikus kell pool kaks

Tegelikult alustati seal kolmanda päeva hommikul kell kümme. Osalesid van Dijk, Uibo ja Tiia Tenno, teenis õpetaja Arne Hiob. Kõlasid Bachi kontsert g-moll ning taas Ka Bo Chani avapäeval esitatud vaimulikud aariad.

Toomas Trass pakkus tippphetki. Kohustusliku Prelüüdi ja fuuga esitas ta bravuurse suurejoonelisusega, kuid päris sündmused alles algasid. Esiteks Süda viie lõpetamata pala lõpuni komponeerimine. Imposantseimaks kujunes väarika arendusega passakalja, milles Süda vaim oli väarimatul kohal. Teiseks Trassi originaallooming – sugestiivse arendusega improvisatsioon Peep Sarapiku kultuslaulu “Ta lendab mesipuu poole” teemal ning süidiks vormitud illustratsioonid Antamoro Kristusefilmile, mis äratas karakterite mitmekülgsega tähelepanu juba 2004. aasta festivalil. Trass on oma suveräänse mõtlemise, andekuse, fantaasiarikkuse ja tehnikaga juba mõnda aega tulevikumees.

Jaanus Torrim. Tema Bachi esitused

olid mõneti problemaatilised, ent autori loomingu (Orelisümfoonia nr 3, “Meditatsioon ja tokaata”) ning improvisatsioon “Meil aiaäärne ...”) võttis suurest instrumendist heas mõttes kõik võimaliku, oli haarav ning meisterlik, võimeka looja märgiga.

Johan Luijmes Hollandist pakkus (ka Kodaveres) kolmanda esmakülalisena Bachi koraalielemlängu BWV 721 ühe parema esituse kõrval läbilõike madalmaade muusikast 16. sajandist tänapäevani, oli pehmust ja suurejoonelisust (Andriesseni kirikusonaat!).

Tallinna Poistekoor Lydia ja Tomi Rahula juhatusel, Uibo ja Chan, jutluse pidas dr Toomas Paul. Taas kena aeg Bachi, Kreegi, Francki, Tobiase ja teistega, raamiks Pärsti oopused (lõpetuseks “Meie isa”). Üks kaunimaid esitusi oli Francki “Panis angelicus” Chani soleerimisel.

Piret Aidulo puhul on märksõnadeks tõsidus ja tasakaalukus. Ma ei mäleta teemalt ühtegi talle omastest raamidest väljuvat etteastet, nõnda nüüdki: Bach, Vierne, Lepnurm, Reger – ühisnimetajaks süvenemine.

Roman Krasnovski (Tallinna Poistekooriga ka Pärnus), Ukraina päritolu Iisraeli mees, peab end autodidaktiks, on meie festivali sõbra Edouard Oganessiani sõber. Nimelt esitas ta virtuoosse lõpuloona prelüüdi ja fuuga nimele Edouard, mis lah-tiseletatult kujutab endast teemat mi-re-re-la-re-re, samuti Oganessiani seade Liszti oopusest “Püha Franciscus Assisist jutlustab lindudele”. Publiku poolehoidu võitis esietekanne laia paleti, fantaasiaküllase ja tehniliste imenippidega variatsioonidest Taiwani rahvalaulule “Wag-Chan-Fong” (“Kevadtuul”), mis sealmail sama popp nagu venelastel “Õhtud Moskva lähistel”.

Tiia Tenno valikus oli saksa muusika: Scheidemann, Bach, Krebs ja Karg-Elert (viimane oli alatasa meie esimese põlvkonna organistide repertuaaris, ka siinsamas Jaanis).

Ning uhke lõppkontsert, kus van Dijk, Trass, Bovet, Pincemaille ja Timm improviseerisid keskaegse nelipüha hümmi *Veni Creator Spiritus* viisil ning teemal B-A-C-H. Ei mängitud võistlu, pigem võimsalt ja mitmeti.

Jäime festivaliga rahule ja olime väsinud. Ongi aeg puhata, et jõuaks järgmist oodata.

Ain Anger kuningas Heinrichi rollis Birgitta festivali Wagneri "Lohengrini" lavastuses.
FOTO HEITI KRUUSMAA

Elamusi sumedail augustiõhtuil Birgitta festival 2010

IA REMMEL

Operifestivalid on kahtlemata uhkeimad suveüritused ja Tallinna Birgitta festival üks Eesti esinduslikum festival. Ooperile lisaks on festivali kavas nüüdseks ka järjest rohkem tantsuetendusi ning igal aastal ka mõni *crossover*-lavastus. Festivali avaetendus oli Glucki "Orpheus ja Eurydike", Moskva Novaja Opera mängis Wagneri "Lohengrini" ja Rossini "Sevilla habemeajajat". Ballettidest tuli ettekandele Eino Tambergi "Joanna tentata" koos Orffi "Carmina buranaga" Rene Nõmmiku ja Tiina Olleski tantsuseades. Nüüdiskoreograafiat esitles

Kiievi modernballeti teater ja festivali lõpetas *crossover*-kava "Opera@pop-jazz". Mul õnnestus sellest värvikast valikust näha Glucki, Wagnerit, Kiievi modernballetti ning Tambergi "Joanna tentata" koos Orffiga.

Varaklassitsimi suure ooperireformatori Christoph Willibald Glucki "Orpheus ja Eurydike" on ajastu üks kaunimaid oopereid, harmooniline ja täiuslik, olles ühteaegu nii kreeka tragöödia kui oma afektidest küllastunud ajastu peegeldus. 1762. aastal Viinis esietendunud "Orpheus ja Eurydike" oli esimesi Glucki nn reform-

oopereid. Glucki püüdeks oli siin ühendada muusika ja draama, muuta ooper psühholoogiliselt usutavamaks. "Orpheuses ja Eurydikes" on aariad, retsitatiivid, koori- ja orkestriosad omavahel orgaaniliselt stseenideks ühendatud, puuduvad järsud ja ebaloogilised üleminekud ning kuni selle ajani vältimatult traditsioonilised *secco*-retsitatiivid klavessiini saatel. Ka ooperi avamängu püüdis Gluck muuta järgneva draama vahetuks osaks.

Orpheuse roll on ooperis läbiv ja kandev. See muudab teose peaaegu mono-ooperiks ja nõuab lauljalt erakordselt

suurt vastupidavust. Suur osa on kooril, kes on nii Orpheuse kaaslaste, allilma fuuriate ja Elysiumi vaimude rollis. Ajuti sekkub kelmikas Amor. Teises vaatuses, kus tegevus kandub allmaailma, ilmub Orpheuse hukkunud armastatu Eurydike. Esimeses versioonis oli ooperi peaosa kirjutatud kastroatlauljale, hiljem seadis Gluck selle osa ümber tenorile. Esimene Orpheus oli kastroatlaulja Gaetano Guadagni, väljapaistev isiksus, kes oli olnud ka meisterlik näitleja.

Vaatasin kättesaadavast meediast üle mõned ooperi varasemad lavastused. Tundus, et noore sakslase Georg Rooteringi Tallinna lavastus oli ehk inspiratsiooni saanud Robert Wilsoni kaunist lavaseadest, kus peaosa laulab metsosopran Magdalena Kožena, etendust juhatab John Eliot Gardiner ja tervik mõjub kui vanakreeka vaasi-maal. Rooteringi lavastuse oluliseks lisanduseks oli füüsilise teatri "Pan.Optikum" akrobaatide trupp. Kuna ooperi tegevus toimub nii reaalsuses kui ka vaimude maailmas, oli ka lavastus viidud korraga kahele tasandile. Alateadvuse ja kujutluse tasandit annab edasi füüsiline teater oma tavatu õhus lendamise ning laes ja seintel pea alaspidi, n-ö peegelpildis kõndimisega.

Igal vokaalsolistil on oma *alter ego* füüsilise teatri artisti näol. Lavaline liikumine, kuigi vahel äärmiselt ekstreemne, oli huvitav ning ekstravagantsusest hoolimata muusikaga kooskõlas. *Alter ego* võtte lavastuses pole kahtlemata midagi uut, kuid töötas selles kontekstis. Akrobaatide kasutust põhjendas ehk ka see, et omaaegsed lavastused paistsid silma uskumatute lavaliste efektidega. Ühes säilinud kirjelduses öeldakse näiteks: "Ma nägin teatrilaval vahtkonnast ümbritsetud naise kujutust. Kui see laotas käed laiali ja avas oma rüü, kerkis terve imepärase arhitektuuriga loss. Kui vahtkond vaid torkas oma hellebardiid maha, muutusid need otsekohe jugadeks, purskkaevudeks ja puudeks, mis moodustasid lossi ette võluva aia."

Pean tunnistama, et nautisin kõigi solistide ja koori esitust. Olen tänulik, et õnnestus näha etendust just kontratenoriga peasas, sest varem nähtud tenorid selles rollis pole just mõjunud eriti autentselt. Rootsi kontratenor Mikael Bellini vastupidavus Orpheuse keerulises osas oli imetlusväärne ning tema tundlik ja lihtne esitus oli maitsekalt sobiv. Üks öhtu mõjuvamaid et-

Mikael Bellini Orpheuse ja Heldur Harry Põlda Amori rollis.

Eurydike (Helen Lokuta) Amoriga.

FOTOD IA REMMEL

teasteid oli Helen Lokuta Eurydike rollis. Tema esitus oli vokaalselt lihvitud, lavaline ilming kaunis ja mõjuv ning kogu roll emotsionaalselt ja psühholoogiliselt läbi tunnetatud. Mul on hea meel, et poiss-sopraani Heldur Harry Põlde erakordseid võimeid on märganud ning ta on saanud neid vääriliselt rakendada. Tema Amor oli äärmiselt sarmikas. Meenutan siiani Heldur Harry Põlde suurepäraselt osatäitmist Birgitta kahe aasta taguses Britteni lavastuses „Kruvi keere”. Orkestrilt kuulis väga häid karaktereid, tempod oleks ehk mõnevõrra kiiremad võinud olla. Voces Musicales oli ooperikoorina suurepärane.

Kiievi modernballeti teater tõi festivalile uut koreograafiat. See trupp on loodud 2006. aastal, kunstiline juht ja põhikoreograaf on Radu Poklitaru. Koreograafiakompositsioonide “Bolero”, “Palat nr 6” (Tšehhovi novelli järgi) ning “Underground” muusikalisteks lähtekohtadeks olid Raveli “Bolero”, Arvo Pärdi “Summa”, “Fratres” ja “Peegel peeglis” ning Pēteris Vaski viiulikontsert “Tāla gaisma” (“Kauge täht”). “Bolero” on erakordselt palju kasutatud muusika, millele midagi rabavalt uut luua on raske. Koreograafi sõnul oli siin tantsuseade aluseks inimese püüe eristuda massist. Loodud koreograafiline joonis oli selge ja puhas, kuid mõnevõrra ehk liiga lihtsakoeline. Teise kompositsiooni inspiratsiooniallikaks oli Tšehhovi novelli “Palat nr 6”, hulluse ja normaalsuse piiril balansseeriv lugu. Esitust vaadates tekkis vastuolu visuaalse lahenduse ning Pärdi muusika kasutamise vahel. Koreograafias oli rõhutatud igapäevaelu olmelist külge, groteskselt kasutatud rahvalikke elemente, kuid loodu ei jõudnud Tšehhovi teoste psühholoogilise sügavuse ning nüansside ja meeleoludeni, nagu oli mainitud kavalehel. Omajagu tähelepanu püüdis ka Tallinna Kammerorkestri ja solist Sigrid Kuulmanni muusika ilus esitus. Kolmandas kompositsioonis “Underground” oli muusika kasutus ja koreograafia päris huvitavas tasakaalus.

Teisel tantsule pühendatud öhtul tuli ettekandele Eino Tambergi “Joanna tentata”. See 1970. aastal loodud teos on eesti muusikaloo üks silmapaistvamaid ballette, lummas ja kujunditelt väga ere. Balleti sündmuste aluseks on tõestisündinud lugu Louduni kloostrilt abtissist Joannast, kes satus kurjade vaimude küüsi ja põhjustas kahe preestri hukkamise. Tambergi sõnul andis

balleti kirjutamiseks tõe poola uue laine film “Ema Joanna inglite juurest”, mille aluseks on Jaroslaw Iwaszkiewicz samanimeline jutustus. “Joanna tentatas” on heliloojat huvitanud eelkõige tegelaste tunnete ja nende arengu kujutamine muusikas ning see on sisuliselt ja psühholoogiliselt Tambergi kõige keerukam ballett. Tegelastega seostub kindel temaatiline materjal. Joanna kromatismidest nurklikule, iseloomuliku tritooni ja kvardikäiguga teemal vastandub preester Suryini laulev ja astmeliselt liikuv teema. Sündmuste arenedes teemad transformeeruvad. Kloostriatmosfääri annavad muusikas edasi kellalöögid, lindilt kostev palvetamine ja nn keskaegseks keskkonnateemaks nimetatud temaatiline materjal.

Mitmed varasemad arvustajad on “Joanna tentata” nimetanud kontrastide balletiks. Tõepoolest, nii muusika kui ka süžee on siin tulvil äärmuslikkust.

Olen näinud ka omaaegset Mai Murdmaa lavastust, mis oli tollal väga uuenduslik ja mõjuv. Murdmaa sõnul oli tema ideeks, et liigutus oleks tunde metafoor ehk sealt edasi minnes “koreograafia oleks psühholoogilisi seisundeid väljendavate liigutuste summa”. Ta on ka öelnud: “Tollane lavastus mõjus antiklerikaalsena ja lavastuse idee osas oli “nõukogude” maik juures: traagilised saatused kinnises ühiskonnas. Tänapäeval teost uuesti lavastades tuleks rõhuasetusi muuta, psühholoogilisi nüansse peenemalt esitada.”

Teet Kase läbipaistev ja minimalistlik koreograafia erines tunduvalt tollasest Murdmaa nägemusest, kuid tekitas teose ideest ja eelkõige esitajatest lähtuvalt vastuolulisi mõtteid. Teost tantsisid Mareike Franz Saksamaalt ja Rihito Kamyia (Saksamaa/Jaapan), kes mõjusid laval süütute lastena. Esitus oli väliselt kaunis, kuid kuidagi emotsioonitu, mis sellise kirgedest ja konfliktidest laetud teose puhul oli mõnevõrra ootamatu.

Wagnerit kuuleb Eestimaal suhteliselt harva. Seda enam oli rõõm tõdeda, et 18. augusti öhtul oli “Lohengrini” etendus peaaegu täiesti välja müüdud. “Lohengrini” tõi Birgittale festivali ammune küllaline Moskva Novaja Opera ning meeldiva kingituse-na eesti publikule tegi kuningas Heinrichi rollis kaasa ka meie kuulsaim bass Ain Anger.

Wagneri ooper on tervik, kus lisaks muusikalisele küljele on erakordselt oluline

lavastus ja lavakujundus, mis siis laseb muusikal oma ilus ja võimsuses vabalt kulgeda või tuletab ennast ikka ja jälle häirivalt meelde. Muusikalisest küljest oli ooperi ettekanne igati õnnestunud. Väga hea esituse tegi Ain Anger kuningas Heinrichi rollis, Lohengrini osatäitja Aleksander Svarko ja Elsat laulnud Galina Badikovskaja olid meeldivad. Nii vokaalselt kui ka mänguliselt oli kõige mõjuvam negatiivsete tegelaste paar, Friedrich von Telramund Andrzej Beletski ja tema kaasa Ortrud Jelena Popovskaja kehasuses. Siin peitus aga kahjuks ka üks ooperi lavastuse ja ülesehituse probleeme. Kui negatiivsed tegelased laulavad-näitlevad üle ooperi peapaari Lohengrini ja Elsa, siis liigub paigast üks suur ideeline balanss. Kahjuks võimendas probleemi ka lavakujundus. Ma ei leidnud enda jaoks põhjendust, miks stiliseeritud keskaegsetes kostüümides osatäitjate hulka ilmus äkki tänapäevases valges ülikonnas Lohengrin. Loomulikult ei pea Lohengrin tulema alati lavale hiilgavas turvises ja luigepaadis, kuid tema esimene ilmumine, mis peaks olema üleloomulik, oli juba kuidagi liiga proosaline. Kontseptuaalselt oli ka arusaamatu, miks kuningas Heinrich peab istuma ratastoolis. Samas oli etenduse muusikaline külg võimas, kompaktna ja pingest laetud ning jättis, nagu iga Wagneri esitus, hinge sügava jälje.

Lõpetuseks tahaksin öelda, et olen igal aastal nautinud Birgitta festivali head korraldust, kus peale põneva kava on alati läbi mõeldud n-ö olmeline külg. Vaheajal on kaunis jalutada Pirita kloostrit ümbruses. Meeleolukalt on sisse seatud valged puhvetitelgid, õhtu saabudes pannakse kloostrit ümber põlema tõrvikud. Festival on nii sisu poolest kui ka välistelt elementidelt üks ilus tervik, mis pakub külastajale võimaluse augustikuu sumedail öhtuil kunstielamuse kaudu oma elu ja mõttemaailma õilistada ja edasi arendada.

Tallinna V rahvusvaheline kitarrifestival –

neli päeva tipptasemel kitarrimuusikat

KIRSI TILK

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilane

Tallinna kitarrifestival toimub tänavu juba viiendat aastat ja tõestuseks, et tegu on kõitva üritusega, oli sellel nagu ka eelmistel aastatel kohal palju muusikahuvilisi. Selle festivali eest peab tänu võlgnema kahtlemata festivali kunstilisele juhile Tiit Petersonile.

Neljal päeval sai kuulda maailmanime de esituses vaheldusrikast kitarrimuusikat. Avakontserdi andis kõigest 21-aastane virtuoos, serblanna Sabrina Vlascalic. Hoolimata noorusest oli kontserdil kõlanud muusika küps ja läbitunnetatud ning kava vaheldusrikas. Sabrina Vlascalic on osalenud paljudel rahvusvahelistel kitarrikonkurssidel, millest võitnud lausa kakskümmend neli, sealhulgas “Anna Amalia” konkurss Weimaris või Andres Segovia nimeline Euroopa noorte kitarristide konkurss Velbertis. Tähelepanu kõitis just tema Alberto Ginastera loomingut ettekanne, mis pakkus elamuse erilise nüansirikkusega ja laia dünaamilise skaalaga.

Teisel õhtul tõi Mustpeade Maja saali täis Argentina päritolu Patrick Zeoli. Kuigi Zeoli on üles kasvanud Iirimaa ja elab praegu Saksamaal, pöördus ta tagasi oma juurte juurde ning esitas argentiina rahvuslikku muusikat.

Igal aastal on festivalil esindatud peale kitarrist ka mõni kitarrist sugulane. Sel aastal esitles Zeoli *charango*’t, mis on pärit Argentiina ja Boliivia piirkonnast. Ainsana heidet muusikule ette kontserdi pikkust (kaks ja pool tundi!), mis aga Lõuna-Ameerikas on milongaõhtute minimaal pikkus. Järgmisel päeval rõõmustas publikut üks tunnustatumaid naiskitarriste, kreeklanna Elena Papandreou. Talle on pühendanud teoseid paljud kitarriheliloojad, nagu Roland Dyens, kelle “Triaelat” ta ka kont-

serdil esitas, samuti Nikita Koškin ja Nikos Mamangakis, kes mõlemad on talle kitarrikonserdi kirjutanud. Oma maitseka ja peensuseni läbimõeldud interpretatsiooni ja haldjaliku olekuga võlus ta ära iga kontserdikuulaja.

Eraldi peatükki väärib elav legend Oscar Ghiglia. Ghiglia on sündinud Toscana kunstnike ja muusikute suguvõsas. Juhuse tahtel soovis tema kunstnikust isa maalimisel, et Oscar kujutaks kitarriga muusikut, ning sellest hetkest oligi maailm võitnud juurde ühe tippkitarristi. Ta õppis eelmise sajandi suurima legendi Andres Segovia käe all, kes pidas teda oma mantlipärijaks ja usaldas talle ka juhtida Siena kitarrikursused Accademia Chigianas. Peale selle on ta õpetanud veel Juilliardi koolis, Baseli Muusikaakadeemias, andnud kursusi Cincinnati ja San Francisco konservatooriumis ja mujal. Kui vanameister saali sisenes, oli publiku seas tunda aina suurenevat aukartust ja ärevust. Kes olid kokku puutunud mingilgi kaugel moel Segovia mängustiiliga, tajusid selle suurkuju hõngu Ghiglias. Pärast iga teost kestsid ovatsioonid vähemalt kaks korda kauem kui tavalisel edukal kontserdil. Üks kaunimaid esitusi oli Bachi Prelüüd, fuuga ja allegro BWV 998 oma ornamentidega. Isegi vaheajale ei tahetud kitarrikunstnikku lasta. Vaheajal kihasid majaesine ja koridorid emotsioonidest, kuidas 71-aastane suudab endiselt mängida nagu tippvormis 30-aastane. Lisalooks valis Ghiglia Villa-Lobose kolmanda prelüüdi, mis üldjuhul käib läbi iga kitarristi repertuaarist. Ghiglia kohalolek oli ajalooline hetk, mis väärib meenutamist.

Aktiivne muusikaelu käis päevasel ajal ka Tallinna Lauluväljaku klaassaalis. 14.

Kitarrilegend Oscar Ghiglia.
FOTO INTERNETIST

juunil mängisid noored õppivad kitarristid eri muusikakoolidest oma parimaid pala-sid. Esiettekannete päeval sai kuulda Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilasi, Juliana Kuklini teoseid ning soome üht juhtivat noort mängijat Patrik Kleemolat. Kahjuks ei olnud kontserdil küll palju rahvast, aga kohalolev kitarrimaailma koorekiht hindas Patriku puhast mängu seda enam. Viimasel festivali päeval esinesid Lauri Jõe-lehe ja Ranno Nurmsaare õpilastest koosnevad kitarriorkestrid, kes esitasid peamiselt oma heliloojatest õpetajate teoseid.

Eesti on oma lühikese kitarrialooga tähtsuselt maailma mastaabis tõusmas; iga aastaga käivad Tallinna kitarrifestivalil üha suuremad staarid. Festival pakub kõigile meelde jäävaid muusikalisi elamusi selle romantilise keelpilli vahendusel. See kuuekeelne instrument on tõestuseks, et ka üksik õrn heli võib äratada tugevaid tundeid ja kui neid pakuvad veel tunnustatud kitarristid maailma eri paikadest, oleks huvilistel mõtlematu võimalusest mitte kinni haarata. Heade kontsertide abil kasvab juurde ka uusi kitarriste, kes ehk kunagi ise meistrite eeskujul mängima hakkavad ja kontserte annavad.

Avakontsert. Musitseerivad Anna-Liisa Bezrodny, Andres Paas ja Indrek Leivategija.
FOTO IRINA MÄGI

Kuressaare kammermuusika päevad on lahutamatu osa linna identiteedist

Kuressaare kammermuusika päevad on intiimne, elegantne ja kvaliteetne nagu kaunis korras linn isegi. Kindla ülesehitusega festivalikavva kuulub alati klassikaline kammermuusika, vokaalmuusika Kuressaare linnuses ning kavad, kus muusikale lisatakse tantsu ja muudki. Festivali avakontserdil esines traditsiooniliselt pianistist kunstiline juht Andres Paas koos noorte tähtede Anna-Liisa Bezrodny ja Indrek Leivategijaga. Kuressaare Laurentiuse kirikus laulis Eesti Filharmoonia kammerkoor Daniel Reussi juhatusel Pärti, Tobiast, Tüüri ja Kreeki, Linnateatri saalis musitseeris kitarrist Tiit Peterson ning tantsis Kaie Kõrb. Kuressaare linnuses esitas vokaalkvintett Saksamaalt Calmus Ensemble vanamuusikat Machaut'st Bachini ja "Eksootilised promenaadid" SPA Rüütli Ritteri saalis sisustasid seekord fadomuusikud Portugalist. Festivali lõpetas šveitsi-hispaania García Abril Quartett värjaka kavaga hispaania kammermuusikast ja Debussyst.

Urve Tiidus: "Kuressaare kammermuusika päevad on osa siinsest kultuurimaastikust,

milleta suve ettegi ei kujuta. Need päevad on lausa osa linna suvisest identiteedist. Kohalikul kultuurielul on mitmeid funktsioone, aga kammermuusika päevad täidavad üha meelelahutuslikumaks muutuv maailmas olulist tasakaalustavat või lausa valgustuslikku rolli. Näen igal suvel nii-öelda stammkülalisi lähedalt ja kaugelt. See on ju iga kontserdikorraldaja ja ettevõtja unistus saada publik ikka ja jälle tagasi tulema! Suvistest kultuurielamustest rikkas Euroopas pole lihtne oma "turuosa" kätte saada.

Meeldejäävaid hetki pakuvad publiku ette astuvad virtuosid. Neid on festivalile alati jätkunud. Isiklikult meeldib mulle, et Andres Paas kunstilise juhina on kammermuusika ampluaad laiendanud ja toonud siinsele lavale koostöös Portugali saatkonnaga viimati näiteks fadolauljad, meelitades nii kohale rohkelt publikut, kes võib-olla puhas kammermuusikat kuulama ei tuleks.

Kohaliku omavalitsuse jaoks on tähtis ka kultuurifestivali majanduslik mõju ja oleme alati rõõmsad, kui külalisi tuleks veelgi rohkem."

Mari Tampere-Bezrodny: "Kuressaare

kammermuusika päevad on õige asi õigel kohal. Selliseid festivale on Eestimaal juba mitmeid tekkinud ja see näitab sellise žanri vajalikkust nii kuulajatele kui ka mängijatele. Andres Paas on kogenud korraldaja (festival toimus juba kuueteistkümnendat korda!). Seda oli näha nii kontsertide planeerimisest, esinejate valikust kui ka kavadest.

Avakontsert, kus esinesid Andres Paas, Anna-Liisa Bezrodny ja Indrek Leivategija mõjus kohe alustuseks nagu ülitulestik. See oli kõrget klassi avalööök. Mitmekesine kava esitati väga emotsionaalselt ja stiilselt: kõigepealt Uno Naissoo "džässilõhnaline" ja lõpuks Felix Mendelssohni briljantne trio d-moll ning vahepeal Anna-Liisa väga värvikas esituses Sibeliuse ja Rimski-Korsakovi palad.

Väga huvitav oli kontsert-etendus "Visioonid" Kaie Kõrbi ja Tiit Petersoni esituses Triin Hooki valgustusega. Kaie Kõrbist võib üldse rääkida ainult ülivõrdes. Ta on klass omaette ja sellist kunstnikku meistest lihtsalt ei ole. Soovin talle ainult tervist ja jõudu jätkata nii kaua, kui vähegi võimalik. Nähtust-kuuldust jäänud sügavast muljest tekkis mõte, kuidas võiks ka viiulimuu-

sikat tantsida-etendada? Samal ajal toimus Kuressaare raekojas Saaremaa viiulikursusel osalejate kontsert, kus esinesid vanuses 12–24 noored väljapaistvad viuldajad. Paljud kuulajad pidasid ka seda festivali kontserdiks, kuigi ta seda ei olnud. Siin on mõtlemisainet tulevikuks.

Olles kuulnud-näinud ka teisi festivale, peab kokkuvõtteks ütleva, et meil on palju väga häid muusikuid, lauljaid ja instrumentaliste, keda on rõõm kuulda ja kelle looming kontserdilaval on väga huvitav. Tihti pakuvad nad suuremat kunsti kui nii mõnedki väliskülalised.”

Lembit Tiivas: “Tallinna asupaik annab siinsele kontserdikülastajale mingis mõttes eelise. On ju kohapeal elades võrratult lihtsam väisata Eesti pealinnas toimuvaid arvukaid ja mitmekesiseid muusikaüritusi. Ometi toimub igal suvel muusikasündmus, mis mind kultuurist heas mõttes küllastunud Tallinnast hoopis väikesesse Saaremaa

pealinna Kuressaarde tõmbab: 16-ndat korra toimus Eesti vanim kammermuusikafestival, Kuressaare kammermuusika päevad.

Avakontsert, kus musitseerisid Anna-Liisa Bezrodny, Indrek Leivatægija ja Andres Paas, osutus minu jaoks seekordse festivali absoluutseks triumfiks. Siinkohal pean avaldama siirast imetlust festivali peakorraldajale ja kunstilisele juhile Andres Paasile, kes Mendelssohni virtuoosse ornamentikaga nii artistlikult ja professionaalselt toime tuli. Anna-Liisa Bezrodny puhul hakkas lisaks suurepärasele keelpillitoonile silma just kõrge emotsionaalsus. Tema pillikäsitlus oli väga karakterne, samas eranditult hea maitse piirides ning vajalikul määral muusikasse süüviv. Indrek Leivatægija on minu jaoks üllatav leid. Äärmiselt sümpaatne on avastada eesti noorte tšellistide hulgas sedavõrd sügavat muusikatunnetust ning pillitaju. Festivali lõppkontserdist kujunes minu jaoks teine erilisim moment kogu festivali kontekstis. García Abril

Quartett andis võimaluse hispaaniaalikult emotsionaalse kõrgkultuuri kogemiseks. Mängleva artistlikkusega oli esitatud nii Debussy ainus keelpillikvartett g-moll on 10 kui ka Eestis esiettekandena kõlanud Joaquín Turina huvitav keelpillikvartett “Oracion del torero” (“Härjavõitleja palve”). Tõeliselt uudsenäina mõjus finaalkontserdi kavas olnud teine teos, mis samuti kõlas Eestis esmakordselt, Anton García Abrili keelpillikvartett “Cuartet para el Nuevo milenio” (“Kvartett uueks milleniumiks”).

Kuressaare kammermuusika päevad on minu jaoks olnud teretulnud võimalus tutvuda üha uute tahkudega muusikamaailmas. Rõõm oli tõdeda, et ka kuueteistkümnemes festival ei olnud selles suhtes mingi erand ning et ürituse kvaliteedis polnud selgi aastal toimunud vähimatki hinnaalandust.”

Muljeid kogunud **Ia Rimmel**

THE CHORAL WORLD WILL MEET IN GRAZ / AUSTRIA! JULY 10 – 17, 2011

WORLD CHOIR CHAMPIONSHIPS
1st World Choir Championships for Youth and Young Adults

- For choirs with an average age of under 30
- Daily champions' concerts in a great atmosphere

graz2011.interkultur.com

GRAND PRIX OF CHORAL MUSIC
2nd Grand Prix of Choral Music

- For top class choirs of any age
- Prize money in every category

CHORAL SINGING AT ITS BEST!

FRAMEWORK PROGRAMME OF BOTH EVENTS:
High class gala concerts, parade of the choirs through Graz, joint singing, huge international choir show “We are the world”, encounter concerts with choirs from all over the world and much more!
phone: +49 (0) 6403 956525 • e-mail: graz2011@interkultur.com • www.interkultur.com

AN INTERKULTUR EVENT

Dirigeerimine on nagu joonistamine

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Neeme Järvi rahvusvaheline dirigentide meistrikursus 26. juulist 7. augustini Pärnus ja Leigol.

Juuli lõpp ja augusti algus töid suvisesse Pärnusse hulgaliselt noori, kel südameasjaks muusika ning soov end selles vallas arendada. Kõnealuse seltskonna moodustasid Neeme Järvi rahvusvahelisel dirigentide meistrikursusel osalenud 17 dirigenti ning 60 orkestri- ja keelpillimängukursusel osalenud noort eesti muusikut. Kui päevi täitsid proovid Pärnu kontserdimaja saalis, meistriklässid tippasemel keelpillimängijate käe all ja mõistagi harjutamine, siis õhtud olid kontsertide päralt. Toimus nii orkestri- kui ka kammermuusika kontserte ning kursuse viimastel päevadel siirduti Leigo tallu, et esineda suurejoonelisel “Leigo järve muusika” lõppkontserdil.

Neeme Järvi on rahvusvahelist meistriklässi korraldanud Pärnus juba alates 2000. aastast. Eelmisel suvel toimus kursus esmakordselt Leigol, kaasati Üle-eestilise Noorte Sümfooniaorkester (ÜENSO) ning lisandus veel keelpillide suvekool. Ent tänavu, mil peamiseks paigaks oli taas Pärnu, ütles maestro Järvi, et kursus on saanud uue alguse: “Mul on soov noortega koos muusikat teha ja minu eesmärk on anda dirigentidele ja orkestrantidele aimu sellest, mida muusika ja dirigeerimine endast kujutavad, kuidas peavad olema orkestris strihid ning kuidas muusikat mõtestada ja fraseerida. Noored on väga püüdlikud ja nendega on võimalik saavutada häid tulemusi.”

Kursusel, mida juhendas Järvi kõrval ka tema assistent Leonid Grin, oli dirigente neljateistkümnest riigist ning enamik neist juba töötab oma kodumaal ühe või mitme orkestri juures. Eestlastest võtsid osa Taavi

Kull, Lehari Kaustel, Martin Sildos ja Madis Järvi. Kursuslaste juhatada olid Pärnu Linnaorkester, ÜENSO ja selle liikmetest moodustatud kammerorkester. Võrreldes eelmise aastaga oli noorteorkestris kasvanud vanemate tudengite osakaal, mistõttu oli mängukvaliteet seekord märgatavalt ühtlasem. Proovid olid pikad ja intensiivsed, samas vaheldusrikkad ja hästi organiseeritud ning dirigendid said orkestriga töötada iga päev. Neeme Järvi arvas noortest ametivendadest järgmist: “Tehnika on paljudel osalejatel nõrk. Algajad dirigendid pööravad taktilöömisele liigset tähelepanu, hoopis olulisem on aga see, et muusika liiguks ja voolaks. Dirigeerimine on nagu muusika joonistamine ja see on ütlemlata peenike kunst, mis paneb orkestri kõlama või siis oskamatuse puhul summutab orkestri kõla sootuks. Sama oluline on hingamine, nii laulmise, instrumentaalmuusika kui ka dirigeerimise juures. Tegelikult on dirigeerimine üks suur tervik, mis hõlmab endas palju detaile, millega peab iga pedagoog tegelema. Koolitamaks korralikku instrumentalisti või dirigenti, peavad põhjalused olema õiged, sest vastasel juhul on tulemuseks vigane muusik, kes on eluaeg hädas ning ei saa oma erialaga hakkama.”

Keelpillikursuse tunnid toimusid samuti iga päev, juhendajateks väljapaistvad muusikud meilt ja mujalt. Õpilaste päevakava oli tihe, sest paljudel oli vaja osaleda ka sümfoonia- ja kammerorkestri proovides ning lisaks harjutada sooloteeseid. Viini Kaunite Kunstide Ülikooli viuliprofessor Ulrike Danhofer oli meie keelpillimängijate tasemest ja kogu suvekursuse atmosfäärist meeldivalt üllatunud: “Mind paneb imestama siinsete orkestrantide tugev distsipliin. Proovides ollakse väga kesken-

dunud ning reageeritakse kiiresti dirigentide soovidele. Erialatundides kogesin, et noored viuldajad on andekad, intelligent- sed, teadmishimulised ja muusikalise mõtlemise poolest väga iseseisvad. Näib, et Eesti on kultuuriliselt väga avatud maa, kus ollakse altid uutele ideedele ja kogemustele. Taoline kursus on noortele dirigentidele ja orkestrantidele väga hariv ning sinne vaimne ja muusikaline atmosfäär on ülimalt rikastav. Loodan, et lisaks teadmistele ja tehnikale said osalejad sellelt kursusest sisemist jõudu ja energiat, mida on muusika esitamiseks väga vaja.”

Keelpillikursuse lõppkontsert korraldati Leigo talu kammerlikus ja koduses miljöö, etteasted olid nauditavad ning kaasesinejaid kuulati teraselt. Mis puudutab aga keelpillilaagri meeoleolu, siis õige mitmel korral jäi noorte jutust kõrvu lause, et kunagi Haapsalus toimunud “Viulimängude” õhkkond on nüüd Leigole üle kolinud.

Neeme Järvi kommenteeris eesti orkestrante ja iseäranis keelpillimängijaid nõnda: “Nad on väga tublid ja tehnilised oskused on noortel palju paremad kui 30–40 aasta eest. Kui vaatame Eesti orkestreid üldisemalt, siis on siin kõik rahvuslik ja orkestrites on eestlased, nii ERSOs, Rahvusoperis kui ka ÜENSOs. Kui häda käes, tuleks kasutusele võtta rahvusvahelised jõud, aga praegu pole tarvis, sest head mängijad on olemas. Küll aga tuleks lahti saada nn orkestrimehe mentaliteedist. Ei ole nii, et ühed on tähtsad solistid ja teised vähem tähtsad orkestrandid. Minu meelest peaksid orkestri liikmed olema kõik väga tähtsad inimesed ja täitma oma ülesandeid auuga. Tasustamise küsimus on muidugi terav, sest meie riik ei suuda veel orkestrandile tasemel palka pakkuda. Neid korrektiivse tuleks teha kiiresti, muidu kaotame oma

Malaisia imelapse Tengku Ahmad Irfani jaoks on klaverimäng sama loomulik nagu rääkimine või hingamine.

FOTO TAAVI KULL

head muusikud, sest kõikjal maailmas on häid muusikuid vaja. Eesti riik peab oma kunsti ja kultuuri eest seisma ning oma muusikuid vääriliselt kohtlema.”

Kursuse tööprotsessi tulemusi sai kogeda kaheksal kontserdil. Kursuslaste juhata da oli kolm kontserti, kus kõlas eesti, vene, saksa, prantsuse ja ungari heliloojate loom ing. Kätt said proovida kõik osalejad ja kui harjutustundides mõjus mõni dirigent veel kohmetu õpipoisina, siis laval lasti oma parimad muusikalised oskused käiku ja tulemus ei pidanud kordagi pettuma. Samuti toimus neli kõrgetasemelist kam merkontserti, kus esinesid keelpillikvartett Prezioso ning keelpillikursuse õppejõudu dest moodustatud kollektiivid. Kõige meel dejäävamalt ja mõjuvamalt olid esitatud Max Bruchi Keelpillioktett B-duur ja Pjotr Tšaikovski Keelpillisekstett d-moll (“Souve nir de Florence”), mille ettekannetes osale sid Arvo Leibur, Elar Kuiv, Juta Õunapuu, Miina Järvi, Mikhail Zemtsov, Anne Ilves, Teet Järvi, Marius Järvi ja Mati Lukk.

Täiesti erakordse elamuse pakkus Pärnu kontserdimajas ÜENSO kammeror-

kestriga esinenud 12-aastane pianist Tengku Ahmad Irfan Malaisiast. Noor meest nimetati kontserdikuulutustes ime lapseseks, ent sedasorti reklaam võib sageli tekitada ennatlikke hoiakuid. Eks ole paljud kokku puutunud laps-talentidega, kel nobe sõrmejooks ning võime muusikalisi ideid oskuslikult imiteerida. Ent Tengku Ahmad Irfan oli sootuks teisest puust. Noormees suutis Mozarti Klaverikontserdis nr 27 luua juba paari taktiga oma isikliku kõlaruumi, milles oli aega ja vabadust, täpsust ja rütmilist organiseeritust ning hulgaliselt kõlavärve. Tema õpetaja on professor Snezana Panovska ning töö, mida see daam on noore pianistiga teinud, väärib imetlust. Irfanil on selged kõik muusika olulised alustõed ning rütm, fraseerimine ja kõlavärvid mõjuvad tema mängus sama loomulikult kui rääkimine või hingamine. Tekkinud kõlamaailm oli üsna sarnane sellega, mida on kuulnud näiteks Murray Perahia, Andras Schiffi või Paul Lewise kontserdil. Irfan oli suuteline orkestri saatel improviseerima ning lisapalana maestro Järvi juhatusel korratud klaverikontserdi

Larghetto andis tunnistust sellest, kuidas kaks andekat muusikut, keda lahutab um bes 60-aastane vanusevahe, kõnelevad heli de kaudu ühest ja samast asjast. Neeme Järvi: “Irfan on näide loomulikust pillimän gust, kuid see ei tähenda, et ta on ainus ge niaalne laps. Paljudel lastel on eeldusi saada fantastiliseks muusikuks, kui vanemad ja õpetajad neid õigesti suunavad. Aga paljud vanemad hindavad vaid materiaalsel heaolu ega anna oma lastele kahjuks midagi tõeliselt väärtuslikku. Vaadake tänaval neid 18-aastaseid noori, kes ei oska oma eluga midagi mõistlikku peale hakata.”

Suveakadeemia finaalik oli suurejoo neline “Leigo järvemusika” lõppkontsert, mida oli vaatama tulnud umbes 4000 ini mest. Kontserdil esinesid ÜENSO ja sega koor Latvija ning tänavune kava koosnes tuntud ooperikoordist, mis pakkusid pub likule hulgaliselt äratundmisrõõmu. Kontserdi lõpetas Maurice Raveli “Bolero” ühes traditsioonilise võimsa tulevärgi ja küünal desajuga.

Erkki-Sven Tüür. Strata. Põhjamaade Sümfooniaorkester, Anu Tali.

ECM 2040

Juunis ilmunud album “Strata” Erkki-Sven Tüüri samanimelise sümfoonia ja kaksikkontsertidega “Noësis” viiulile ja klarnetile on nõnda värske, et pole septembriks ECMi internetikataloogi jõudnud. “Strata” on salvestanud Põhjamaade sümfooniaorkester koos teose tellija, dirigent Anu Taliga, “Noësis” liituvad õde ja vend, viuldaja Carolin Widmann ja klarnetist Jörg Widmann, kes on kontserdi esiettekandjad Eestis. Maailmaesiettekandel soleerisid Detroidi sümfooniaorkestri ees Neeme Järvi dirigeerimisel abikaasad Isabelle van Keulen ja Michael Collins.

2007. aastal kirjutatud “Strata” nime kandev sümfoonia nr 6 ja kaks aastat varem valminud “Noësis” ühendavad esmapilgul üksteisest kauged elemendid – mõlemad läbivad näiteks sonaadivormi etappe ning sisaldavad osiseid pärimusmuusikast. Kui “Stratas” tõuseb teiste kihtide pinnale setu itk, siis “Noësis” sisaldab regilaulu motiivi. Kohati on teoste toon mängulisusele kutsuv, teisel hetkel taas majesteetlik ja avarust sugereeriv. Peamised erinevused kahe teose vahel seisnevad tämbris, kõlas, kuid see ongi ju Tüüri struktuuride põhialus.

Nii “Strata” kui ka “Noësis” helivormid moodustavad mustreid, mille kuulamine tekitab vastandlike meeleseisundeid ja pilte, kuid ei soodusta narratiivset ajas kulgemist. Pigem on tegu ühtlase vooluga, millega saab vaid kaasa minna või seda totaalselt eirata. “Strata” (tõlkes “kihid”) on justkui petlik põige Tüüri eel-vektoriaalsesse, os-

tinaatsusest tulvil loomingusse. Struktuuraalsed ahelad on siin seotud kihistustega looduses, aga iseenesest mõista ka muusikas. Kuidas see kõik sünnib? Eks ole loomulik, et Pärdi tintinnabuli kõrval pakub järjest laiemalt kõneainet Tüüri vektoriaalne meetod, mille kohta on plaadiraamatus meeldivalt põhjalik kirjutis Kerri Kottalt. Kui “Strata” dramaturgia algab rahust ja müstikast, läbib tormi ning jõuab algpunkti tagasi, siis pisut kareda väljenduslaadiga kaksikkontsert on nii dramaturgiliselt kui ka rütmiliselt aktiivsem. Ja solistide roll on käituda selles teoses nii, nagu neil oleks (ja võib-olla ongi) liiga lähedane suhe, et elada harmoonias.

MARIA MÖLDER
muusikateadlane

Laul jookseb ehenna. Elletuse.

Elwood 053

Minu meelest on ansambli Elletuse teine plaat (debüüt ilmus 2007. aastal, siis kandis grupp nime Helle-tused) silmapaistev õnnestumine. Septeti eesotsas on kitarrist Paul Daniel, kelle tõega põnevad arrangeeringud on CD suurim väärtus. Võrreldes esimese plaadiga, mis on samuti igati kena kuulamine, hingab, lehvib ja voogab uue albumi helikangas vabamalt ning selle kaks kontrastset kihti, rahvalaulu elementaarsus ja jazzilike seadete sofistikeeritus, passivad paremini üksteise peale. Kaks vastandlikkusele vaatamata sobituvat elementi on ka Elletuse lauluhääled – hõbehääline Liisi Koikson ja lihtsa, kuid lum-mava laululaadiga Cätlin Jaago, kes mängib ka erinevaid vilepille. “Laul jookseb ehenna” on terviklik ja tuu-

makas plaat, aga kui mõnd lugu esile tõsta, võiksid need olla sisuliselt instrumentaalne, veidi iiripärase atmosfääriga “Sooroolinnulend” ja mõtlik “Oh ütle, kena neiuke”, mis jutustab kuulama paneva loo. Aga nagu juba öeldud, pole plaadi üheksa pala seas ühtegi igavat ega säratut. Peale eespool mainitud muusikute annavad tulemuste õnnestumiseks oma toeka panuse ka saksofonist Marko Mägi, kontrabassist Ara Yaralyan, löökpillimängija Aleksandra Anstal ning kitarrist Marek Talts. Soovitan soojalt – ostke ja kuulake.

JOOSEP SANG

Kes aias? Vägilased.

Vägilased

Vägilased on välja andnud lustliku kontsertplaadi (salvestatud 2009. aasta “Viljandi folgil”), mis on nii nakatava peobändi puhul igati loogiline. Kuulama asudes rabab suurepärane, kirka ja klaari kõlaga salvestus, kus hääled ja pillid on justkui peo peal, õigemini kõrva sees. Plaadil on ülekaalus mängulaulud, seega on sellel muusikal veel üks mõõde – kehaline, lausa koreograafiline. Plaadiraamatus on peale tekstide ära toodud ka mängulaulude liikumismustrid, nii et album on üsna praktiline abimees. Vägilased on meie folgi koorekiht: Meelika Hainsoo (laul ja viiul), Cätlin Jaago (laul ja puhkpillid), Tiit Kikas (viil ja mandoliin), Jan Viileberg (kitarr), Marti Tärn (bass) ja Reigo Ahven (trummid). Kui kunagi andis selliste etnopuntide arrangeeringutes tooni lihtne valem, kus trummid, bass ja kitarr põrutasid biiti ja viiul, torupill või vile ludistas rahvaviise, siis nüüd on seaded muutunud hoopis mitmekesisemaks ja sisukamaks.

Vägilaste seadetes ja esituses on nüansse ja maitsevaid leide küllaga, kuid kui esinemises on ka artistlikku tuld, mida käesolev kontsertplaat ovaliselt talletab.

Mul on siiralt hea meel, et meil ilmub nii popi, jazzi kui ka etno valdas aina küpsemaid ja haaravamaid albumeid. Nagu eespool kiidetud Elletuste “Laul jookseb ehenna”, on ka “Kes aias?” kahtlemata üks nende hulgast. Elletuste CD on rohkem kuulamiseks, Vägilaste oma ka kaasa kargamiseks, kuid mõlemad on väga toredad.

JOOSEP SANG

Mets on rohkem, kui mõistame mõõta... Riho Sibul, Jaak Tuksam, Bonzo, Robert Jürjendal, Aleksei Saks, Arvo Urb.

RMK

Eesti looduskaitse 100. juubelile pühendatud ja kõigis Eestimaa rahvusparkides kõlanud kontsertsari “Loodusega koos” on nüüd kenasti loodussõbralikku digivormi pakendatud.

RMK egiidi all musitseerivad loodusesõprade *dream team* elik Riho Sibul, Jaak “Meil on elu keset metsa” Tuksam ning Bonzo. Nende lugudele lisavad määramatuse mõõdet Arvo Urb löökriistul ning UMA ehk Robert Jürjendal ja Aleksei Saks – nimed, mis tutvustamist ei vaja.

Sugereeriv avapala, plaadi nimilugu, Sibula-Korzetsi “Mets on rohkem, kui mõistame mõõta” annab aimu kõigest järgnevast. Need on laulud, mis inspireerit metsade sügavustest, tähesärast, videvikust,

õites kirendavatest aasadest ja sügisest, Sibulal-Tuksamil juured kõvasti mullas ning Bonzo meloodiad ripsamas lindude tiibasis. Suurepäraste luuletajate looduslühirikale seipsetud viisid muudavad kuulaja sisemaailma poeetiliseks ja rikkaks, viivad ta mõtisklema vaiksatele radadele, looduse rüppe. Veel pole kadunud lootus leida mõni koht, kus olla vaikselt omaette, kuhu ei ulatu pea kõikjale tungiv olmemüra.

Üldiselt uduheljulisele laulupõmikule lisavad veidi erksamat koloriiti balkanihõnguline humoresk, Tuksami ja Trulli "Tige ja lahke" ning psühheedeeliamaiguline klassikatõõtlus "Kassitapp". Sobilikult lõpuakordina kõlab Jaak Tuksami muusikaline mõlgutus Heiti Talviku luulele.

Mine metsa!

MEELIS HAINSOO
muusik

Soolo. Cätlin Jaago.

Cätlin Jaago

Cätlin Jaago uus "siidiplaat" jätkab mullususe Viljandi pärimusmuusikafestivali ideed üksi mängivast pillimehest. Üks tuttav jazzlaulja ütles hiljuti, et head lauljat tuntakse selle järgi, kui hästi ta suudab laulda ilma ansamblita. Eks see ole tõsi ka pillimuusika puhul ja Cätlin on kahtlemata väga hea mängija.

Üksi mängimine on olnud tavaks nii Eestis kui mujal. Traditsioonilises ühiskonnas oli muusikaline keel ja häälestus eri kultuuride vahel ühtlustamata, seda vähem leidis omavahel häälestuvaid pille ja koosmäng hakkas edenema alles uue muusika ja ansambli mängu moodi tulles 19. sajandil. See ei ol-

nud muidugi soolomängu ainus põhjus, koosmäng eeldab teistsugust muusikalist mõtlemist, kindlat vormi, kokkuleppeid, järeleandmisi. Üksi mängides on reegleid vähem, suhe kuulajaga-tantsijaga vahetum. Tänapäeval on koosmäng normiks, samamoodi nagu rahvamuusika töötlemine kaasaja (nivelleeritud muusikakultuuri) võtmes. Rahvamuusika tänapäevastamine ja tänapäevastumine on loomulik ja vajalik, kuid mida kaugemale ajas jääb muusikakultuur, seda keerulisem on meil pihta saada sellele, kuidas see muusika töötab ja miks ta on selline, nagu on.

Cätlini pilt tervitab plaadikaanel Juhani Maakri ja Villem Ilumäe pilti, andes mõista, et ta on neid kuulda võtnud ja meeles pidanud, neist ja nende muusikast aru saanud. Veel annab Cätlin mõista, et on võtnud üle nende vastustusrikka ja särava pillimehe rolli. Siin on muusikaga ja motiividega mängimist, heli, rütmi ja hetke kuulamist ning nautimist, näpuotsaga skandinaavialikku puhust ja tänapäeva folki, suur uurimistöö ja palju head eesti muusikat. Selle albumiga on meie maa pärimusmuusika astunud jälle sammu lähemale eesti muusikast aru saamisele ja tema armastamisele. See on omakorda võti vanema eesti muusika kaasaega toomiseks nii, et kohalik omapära kaotsi ei läheks.

Cätlini sooloplaat on minu riulis siitpeale lõpuks ometi see, mida anda kuulata sõpradele, keda huvitab eesti pillimuusika ja eesti aktsent ülemaailmses muusikaliste keelte padrikus ja kes otsivad pop-folkdžässi virvarris mõttega ja hea tunnetusega pärimusmuusikat.

LEANNE BARBO
pärimusmuusik

Warrior Horse. Maria Faust Group.

Barefoot Records BFREC011

Olen kuulnud muusikute seas tarvitatavat ütlust, et samamoodi, nagu ei saa ühe aiaposti põhjal otsustada selle üle, kas valmiv tara tuleb loodis, ei saa ka ühe plaadi põhjal öelda midagi põhjapanevat muusiku kohta. Saksofonist Maria Faustil on plaate igatahes juba kaks ja sel aas-

tal on oodata veel kahte. "Warrior Horse" on järg kolme aasta tagusele albumile "Bitchslap Boogie".

On põhjust arvata, et Maria Faust on üks hetke tuntumaid eesti jazzmuusikuid. On olnud juhtumeid, kus Eesti jazzis suhtes uudishimulikke, kuid sellega vähe kursis olevaid välisajakirjanikke valdab äratundmisrõõm just Fausti nime nimetades. Uue plaadi lugude pealkirjad on seekord lausa klassikalistele vormidele viitavad (nt "Allegretto") ja sellistena neutraalsemad kui mõnel varasemal korral. Aga see ei puutu

asjasse. Asjasse puutub, et miskipärast tunduvad need umbes nelikümmend minutit Fausti värsket loomingut mulle Eesti kontekstis võrreldavad Peedu Kassi esikplaadiga. Ilmselt seetõttu, et puhkpillisektsioon maalib mõlemal albumil võrdlemisi lüürilisi ja unelevaid helimustreid. Mõnevõrra muutunud koosseisuga Maria Faust Groupis on endiselt kaheksa liiget. Pääaegu bigbänd, nagu plaadi peategelane kunagi ütles. Omaloominguline materjal sobib sellele väikesele orkest-rile nagu valatult. Vaid vahetevahel viivad puhangud bändi atonaalsuse radadele, free jazz'iks saab "Warrior Horse'i" aga vaevalt pidada. Õigupoolest ei saagi Fausti muusikat kuidagi klassifitseerida. Kriitikute nõutus peegeldab hästi tema muusika iseloomu. Järelikult on see originaalne.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

KUULA KA NEID

Muinasjutuline teekond. Tiiu Kiik.

Lend ja tants. Tiiu Kiik.
TIIU KIIK

Lauljatar ja laulude looja Tiiu Kiik andis oma debüütalbumitena välja kohe kaks plaati korraga. Album "Muinasjutuline teekond" koondab ambientseid, looritatud helimaastikke, "Lend ja tants", ehkki samuti meeleolurohke ja saladuslik, viipab oma rütmidega rohkem klubimuusika poole. Tervikpildi saamiseks tuleb kuulata mõlemaid.

JOOSEP SANG

Oktoober

Tallinnas

1. 10 kell 16 Rahvusvahelise muusikapäeva kontsert. Mozarti laulumäng "Bastien ja Bastienne": Tallinna Kammerorkester, Mikko Murdvee (dirigent); solistid Eeva-Liisa Hartemaa, Mikko Dede, Uku Joller Estonia kontserdisaalis

2. 10 kell 17 Hortus Musicus Tallinna toomkirikuis

3. 10 kell 17 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoper Estoniais

*

4. 10 kell 19 Sügisjazz: Laura Pöldvere & Band kinos Sõprus

5. 10 kell 19 Kristel Aer (orel), Sigrid Kuulmann (viilul) Nigulistest

5. 10 kell 19 Karamazovid: Boris Eifmani Balletiteater Nokia Kontserdimajas

6. 10 kell 19 J. Straussi operett "Nahkhiir" Rahvusoper Estoniais

6. 10 kell 19 Puhas kuld: Lisa Smirnova (klaver), Tallinna Filharmoonikud, Andres Mustonen (dirigent) Estonia kontserdisaalis

7. 10 kell 19 Rossini ooper "Tuhkatriinu" Rahvusoper Estoniais

8. 10 kell 19 IMPROPRAM: Eesti Rahvusmeeskoor, Anne-Liis Poll (dirigent) Mustpeade Majas

8. 10 kell 19 Ballett "Kolm musketäri" Malcolm Arnoldi muusikale Rahvusoper Estoniais

8. 10 kell 19 Armastuse ja surma mäng. Messiaeni "Turangalila-sümfoonia": ERSO, François Weigel (klaver), Thomas Bloch (*ondes Martenot*), Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis

9. 10 kell 17 Laulukarusselli finaalkontsert Estonia kontserdisaalis

9. ja 13. 10 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estoniais

10. 10 kell 10 Delibes'i ballett "Coppelia" Rahvusoper Estoniais

10. 10 kell 17 The King's Singers Estonia kontserdisaalis

10. 10 kell 18 Andres Mustonen (viilul), Ivo Sillamaa (haamerklaver) Kadrioru lossis

*

12. 10 kell 19 Ring: saksofonikvartett SaxEst ja tšellokvartett C-Jam Nigulistest

12. 10 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusoper Estoniais

14. 10 kell 19 ERSO, Martin Kuuskmann (fagott), Neeme Järvi (dirigent) Estonia kontserdisaalis

14. 10 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estoniais

15. 10 kell 13 ja 18 Olav Ehala lastemuusikal "Nukitsamees" Nokia

Kontserdimajas

15. 10 kell 19 Rossini ooper "Tuhkatriinu" Rahvusoper Estoniais

16. 10 kell 19 Ballett "Kolm musketäri" Malcolm Arnoldi muusikale Rahvusoper Estoniais

16. 10 kell 19 The Aksel Kolstad Show: Aksel Kolstad (pianist), Pille Lill (sopran), Kristina Kriit (viilul); Anastassia Savela ja Nadežda Antipenko (Eesti Rahvusballeti tantsijad) Estonia kontserdisaalis

16. 10 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Nokia Kontserdimajas

17. 10 kell 12 Perekontsert "Maagiline Mozart": Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperen (dirigent ja pianist); Maano Männi (viilul, kontserdi juht), Leonora Palu (flööt) Estonia kontserdisaalis

17. 10 kell 19 Salong / Mustlaslaager 1920: Claudia Ševtšenko (tants ja laul), Jaan Sööt (kitarr), Toomas Lunge (klahvpillid), Indrek Kalda (viilul) Mustpeade Majas

*

18. 10 kell 13 Lasteetendus "Kuldsed torud": Karol Kuntsel (jutustaja, näitleja ja laulja), saksofonikvartett SaxEst, Viimsi kooliteater K.O.K.K. Estonia kontserdisaalis

18. 10 kell 19 Sügisjazz: Lisa Bassenge & Quartet Vene Teatris

18. 10 kell 19 Marcus Miller (basskitarr) Nokia Kontserdimajas

20. 10 kell 19 Kontsertjazz: Ted Curson (trompet, vokaal) & Toivo Unt Trio Estonia Talveaias

20. 10 kell 19 Kaminamuusika: Guido Kangur (tekst), Aleksei Saks (trompet), Robert Jürjendal (kitarr) Kloostri aidas

21. 10 kell 19 Prokofjevi ooper "Armastus kolme apelsini vastu" Rahvusoperis Estonia

21. 10 kell 21 Sügisjazz: Tortured Soul (USA) Rock Cafés

21. ja 22. 10 kell 19 Glenn Milleri Orkester Nokia Kontserdimajas

22. 10 kell 19 Peeter Lilje 60: ERSO, Eesti Kontsertkoor, Kalle Randalu (klaver), Neeme Järvi (dirigent) Estonia kontserdisaalis

23. 10 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

23.–31. 10 Rahvusvaheline pianistide festival "Klaver 2010"

23. 10 kell 17 Meistrite Akadeemia: Age Juurikas (klaver) Vene kultuurikeskuses

23. 10 kell 19 J. Straussi operett "Nahkhiir" Rahvusoper Estoniais

24. 10 kell 17 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estoniais

*

27. 10 kell 15 Noorte Meistrite

Akadeemia. Kammermuusika pooltund: saksofonikvartett Quattro Quarti koosseisus: Jandra Puusepp, Eve Neumann, Liis Mäevälja, Maret Melesk Eesti Rahvusraamatukogu fuajees

27. 10 kell 19 Fiesta de la guitarra: Balti kitarrikvartett (Leedu) Matkamajas

27. 10 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusoper Estoniais

28. 10 kell 19 Delibes'i ballett "Coppelia" Rahvusoper Estoniais

28. 10 kell 19 Fiesta de la guitarra: Patrik Kleemola (kitarr) Matkamajas

29. 10 kell 19 Klaver 2010: Bernd Glemser (klaver), ERSO, Anna-Maria Helsing (dirigent) Estonia kontserdisaalis

29. ja 30. 10 kell 19 Puccini ooper "Boheem" Rahvusoper Estoniais

30. 10 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

31. 10 kell 12 Lasteballett "Lumivalgeke ja 7 põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvusoper Estoniais

Restoranis C'est La Vie (Suur-Karja 5) kontserdid igal neljapäeval ja laupäeval kell 19.00.

Täpsem info www.plmf.ee

Tartus

2. 10 kell 17 Laulukarusselli finaalkontsert Vanemuise kontserdimajas

2. 10 kell 19 Balletietendus "Petruška päralstõuna" Stravinski, Debussy ja Raveli muusikale Vanemuise suures majas

3. 10 kell 16 Offenbachi operett "Orpheus põrgus" Vanemuise suures majas

*

6. 10 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Vanemuise suures majas

6. 10 kell 19 IMPROPRAM: Eesti Rahvusmeeskoor, Anne-Liis Poll (dirigent) Jaani kirikus

7.–10. 10 Tartu vanamuusika festival "Orient et Occident"

7. 10 kell 15 Lasteetendus "Appi! Ooper!?" Vanemuise suure maja fuajees

7. 10 kell 19 The King's Singers Vanemuise kontserdimajas

7. 10 kell 21 Sügisjazz: Laura Pöldvere & Band Genialistide klubis

8. 10 kell 19 Ruslan Stepanovi tantsuetendus "Kevade" Ardo Ran Varrese muusikale Vanemuise suures majas

9. 10 kell 19 Vanemuise Sümfooniaorkester, Mihkel Kütson (dirigent), Anna-Liisa Bezrodny (viilul) Vanemuise kontserdimajas

9. 10 kell 19 Janek Savolainen tantsuetendus "Vanamees ja meri" Sadamateatris

*

12. 10 kell 12 Priit Pajusaare lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Vanemuise suures majas

12. ja 13. 10 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Vanemuise suures majas

13. 10 kell 12 Olav Ehala lastemuusikal "Nukitsamees" Vanemuise väikeses majas

13. 10 kell 19 Tanel Joamets (klaver), Margus Vahemets (klarnet), Anna Sulitšenko (oboe), Jan Pentšuk (metasarv), Kulvo Tamra (fagott) Tartu Ülikooli aulas

14. 10 kell 12 "Lotte ja Bruno muusikatund" lastele Vanemuise väikeses majas

14. 10 kell 20 Juhana Viidingu laulude öhtu: Jaagup Kreem (laul ja sõna), Taavi Langi (kitarr), Tiit Kikas (viilul, flööt, mandoliin, kalimba, klaver) Athena Keskuses

15. 10 kell 19 ERSO, Martin Kuuskmann (fagott), Neeme Järvi (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

15. 10 kell 19 Kaunimad henned su elus: Kaunimate Aastate Venaskond Vanemuise väikeses majas

*

19. 10 kell 15 Lasteetendus "Appi! Ooper!?" Vanemuise suure maja fuajees

20. 10 kell 14 Lasteetendus "Kuldsed torud": Karol Kuntsel (jutustaja, näitleja ja laulja), saksofonikvartett SaxEst, Viimsi kooliteater K.O.K.K. Vanemuise kontserdimajas

20. 10 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Vanemuise suures majas

21. 10 kell 19 Mozarti ooper "Figaro pulm" Vanemuise väikeses majas

21. 10 kell 19 Kontsertjazz: Ted Curson (trompet, vokaal) & Toivo Unt Trio Vanemuise kontserdimajas

22. 10 kell 12 "Lotte ja Bruno muusikatund" lastele Vanemuise väikeses majas

22. 10 kell 19 Offenbachi operett "Orpheus põrgus" Vanemuise suures majas

23. 10 kell 19 Kanderi muusikal "Ämbliknaine suudlus" Vanemuise suures majas

24. 10 kell 12 ja 18 Olav Ehala lastemuusikal "Nukitsamees" Vanemuise väikeses majas

*

27. 10 kell 19 Viviana Sofronitski (klaver) Vanemuise kontserdimajas

28. 10 kell 20 Fiesta de la guitarra: Balti kitarrikvartett (Leedu) Tartu

Ülikooli aulas

29. 10 kell 18 Fiesta de la guitarra: Patrik Kleemola (kitarr) Laulupeomuuseumis

30. 10 kell 19 Esietendus. Tantsuetendus "Mowgli" Tauno Aintsi muusikale Vanemuise suures majas

31. 10 kell 16 Fiesta de la guitarra: Patricio Zeoli (kitarr) Tartu linnamuuseumis

31. 10 kell 16 Tantsuetendus "Mowgli" Tauno Aintsi muusikale Vanemuise suures majas

31. 10 kell 16 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Vanemuise väikeses majas

Pärnus

1. 10 kell 19 Ooperigala: Rahvusooper Estonia solistid, koor ja orkester, Carlos Spierer (dirigent), Chalice (õhtu juht) Pärnu kontserdimajas

8. 10 kell 20 Sügisjazz: Laura Pöldvere & Band Ammende Villas

9. 10 kell 19 The King's Singers Pärnu kontserdimajas

17. 10 kell 17 Perekontsert "Maagiline Mozart": Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperden (dirigent ja pianist); Maano Männi (viul; kontserdi juht), Leonora Palu (flööt) Pärnu kontserdimajas

19. 10 kell 13 Lasteetendus "Kuldseid torud": Karol Kuntsel (jutustaja, näitleja ja laulja), saksofonikvartett SaxEst, Viimsi kooliteater K.O.K.K. Pärnu kontserdimajas

21. 10 kell 19 Peeter Lilje 60: ERSO, Eesti Kontsertkoor, Kalle Randalu (klaver), Neeme Järvi (dirigent) Pärnu kontserdimajas

22. 10 kell 19 Kontsertjazz: Ted Curson (trompet, vokaal) & Toivo Unt Trio Pärnu kontserdimajas

25. 10 kell 19 Adam Makowicz (dzässklaver), Krzysztof Trzaskowski (klaver) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

2. 10 kell 18 Mozarti laulumäng "Bastien ja Bastienne": Tallinna Kammerorkester, Mikk Murdvee (dirigent); solistid Eeva-Liisa Hartemaa, Mikk Dede, Uku Joller Jõhvi kontserdimajas

5. 10 kell 19 Venemaa muusikas ja ajas: Age Juurikas (klaver), David Vsevirov (tekst) Jõhvi kontserdimajas

8. 10 kell 19 The King's Singers Jõhvi kontserdimajas

13. 10 kell 19 Ring: saksofonikvartett SaxEst ja tšellokvartett C-Jam Mihkli kirikus

19. 10 kell 19 Kontsertjazz: Ted Curson (trompet, vokaal) & Toivo Unt

Trio Jõhvi kontserdimajas

21. 10 kell 12 Lasteetendus "Kuldseid torud": Karol Kuntsel (jutustaja, näitleja ja laulja), saksofonikvartett SaxEst, Viimsi kooliteater K.O.K.K. Jõhvi kontserdimajas

31. 10 kell 15 Buxtehude "Membra Jesu Nostrī": Eesti Filharmoonia Kammerkoori solistid, Uku Joller (bass), Corelli Consort, Toomas Siitan (dirigent) Mihkli kirikus

Viljandis

1. ja 2. 10 Pärimusmuusika lõikuspidu Pärimusmuusika Aidas

7. 10 kell 13 Kontsertkohtumine Katrin Karismaga Pärimusmuusika Aidas

7. 10 kell 18 IMPRORAM: Eesti Rahvusmeeskoor, Anne-Liis Poll (dirigent) Pauluse kirikus

9. 10 kell 11 Pärimushommik Kulno Malvaga Pärimusmuusika Aidas

15. 10 kell 19 Hõimupäevade ühis-kontsert Pärimusmuusika Aidas

22. 10 kell 19 Püha tuli: Svjata Vatra dokumentaalfilmi, CD ja DVD esitluskontsert Pärimusmuusika Aidas

Mujal Eestis

8. 10 kell 19 Henn Rebane (akordion) Harmi mõisas

29. 10 kell 20 Fiesta de la guitarra: Patricio Zeoli (kitarr) Otepää raekojas

30. 10 kell 19 Fiesta de la guitarra: Eesti Kitarriseltsi aastaseminari lõppkontsert Otepää raekojas

Muusikasaated Eesti Televisioonis

7. 10 Muusikadokumentaal "Karimi tee". ETV1

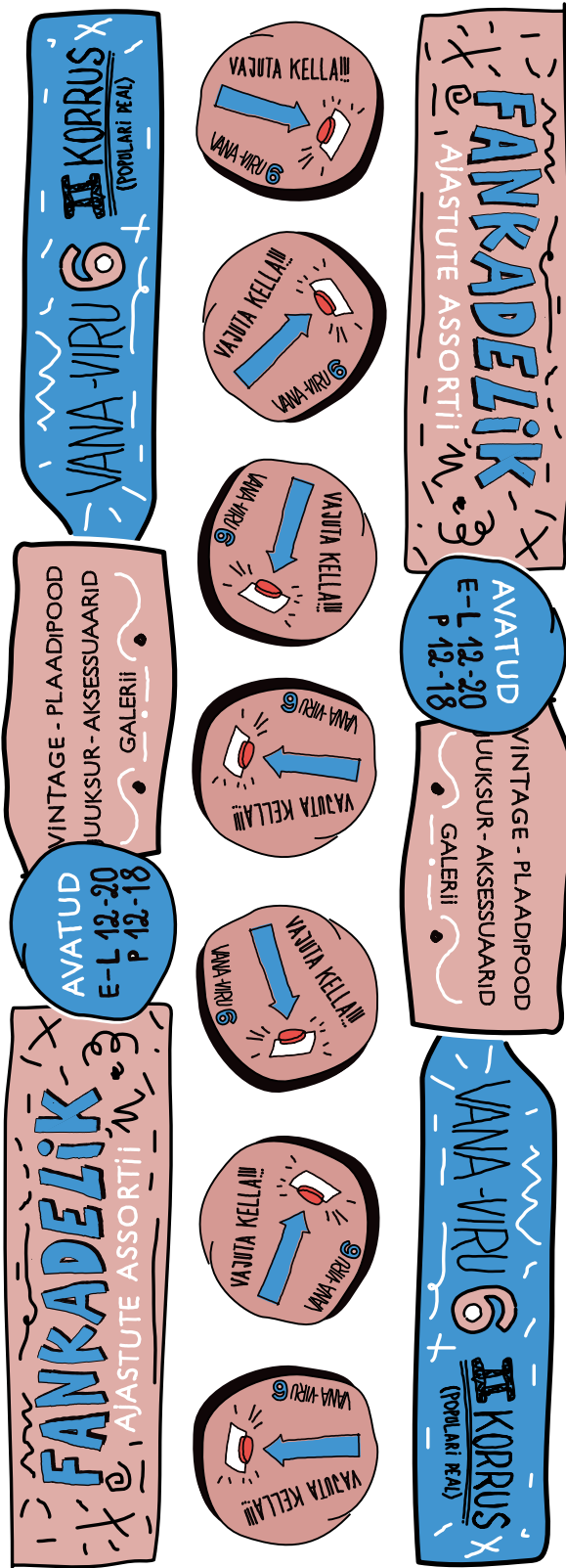
14. 10 Muusikadokumentaal "Chopini elu ja helid". ETV1

16. 10 Muusikadokumentaal "Erkki-Sven Tüür. 7 etüüdi piltides". ETV2

21. 10 Verbier Festival 2009: Chopin. Jevgeni Kissin. ETV1

28. 10 Jevgeni Kissin. Taevalik anne. ETV1

Andmed on kontrollitud 17. septembril. Täpsem info kodulehekülgedel. Novembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. oktoobriks aadressil kristina@ema.edu.ee

OKTOOBER

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

11. oktoober kell 18.00

Tallinna Rootsi-Mihkli kirik
HEIKI MÄTLIK (kitarr)
ANDRES UIBO (orel)

12. oktoober kell 18.00

EMTA kammersaal
VARDO RUMESSENI CD-plaadi “Sergei Rahmaninovi klaveriteosed” esitus. Õhtu juht Toivo Nahkur vestleb Vardo Rumesseniga elust ja muusikast. Näitus-müük Vardo Rumesseni raamatutest, noodiväljaannetest ja heliplaatidest.

16. oktoober kell 18.00

Tallinna Matkamaja
PJOTR TŠAIKOVSKI 170
Esinevad Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia laulu eriala üliõpilased klaveril Piia Paemurru ja Tarmo Eespere

20. oktoober kell 18.00

EMTA kammersaal
Kontserdisari JUBILATE
EDUARD TUBIN 105

21. oktoober kell 18.00

EMTA kammersaal
TARSINA ALANGO mälestuskontsert

29. oktoober kell 17.00

EMTA orelisaal
KIRILL OGORODNIKOV (kitarr)

30. oktoober kell 17.00

Tallinna Metodisti kirik
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia sümfooniaorkester
Dirigent TOOMAS KAPTEN
Solistid: MARIE-HELEN RANNAT (viul)
ANNE ILVES (vioola)
kavas: Tõnu Kõrvits, Max Bruch, Robert Schumann
Piletid 50.- / 25.- müügil tund enne kontserdi algust koba peal

OKTOOBER

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID

OKTOOBER 2010

1. oktoober 16.00 Estonia kontserdisaal
2. oktoober 17.00 Jõhvi kontserdimaja

RAHVUSVAHELISE MUUSIKAPÄEVA KONSERT
**W. A. MOZART
BASTIEN JA BASTIENNE**

MIKK DEDE
UKU JOLLER
EEVA-LIISA HARTEMAA Soome
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent MIKK MURDVEE
Eestikeelne tõlge LINNAR PRIIMÄGI
Lavastaja ÜLLAR SAAREMÄE
Kunstnik RIINA VANHANEN
Arvutigraafika/video TAAVI VARM

Kontserdi korraldaja Eesti Kontsert

6. oktoober 19.00 Estonia kontserdisaal
8. oktoober 19.30 Musikverein'i kuldne saal, Viin

TALLINNA FILHARMOONIA HOOJA AVAKONSERT

LISA SMIRNOVA klaver, Austria
TALLINNA FILHARMOONIKUD
Dirigent ANDRES MUSTONEN

Gija Kancheli Eine kleine Daneliade
Wolfgang Amadeus Mozart
Klaverikonsert A-duur, KV 488
Ludwig van Beethoven
Sümfoonia nr. 7 A-duur, op. 92

Piletid 100-175 kr

Altia Eesti esitleb:
17. oktoober 19.00 Mustpeade maja, Tallinn

SARI SALONG MUSTLASLAAGER 1920

Vene mustlastants ja -laul
CLAUDIA ŠEVTSĚNKO tants ja laul
JAAN SÖÖT kitarr
TOOMAS LUNGE klahvpillid
INDREK KALDA viiul

Koostööpartnerid: Altia Eesti,
Pagaripoisid, Carmen Catering
Piletihinnas suupisted ja joogid
Piletid 275 kr

31. oktoober 19.00 Tartu Jaani kirik
2. november 19.00 Tallinna Jaani kirik

UUE KIRIKUMUUSIKA SARI VIVA ORATORIO! HINGEDEPÄEV HINGELINNUD (esiettekanne)

Muusika REIN RANNAP
Tekst INDREK HIRV

ETV lastekoorid, dirigent Lii Leitmaa
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent TOOMAS VAVILOV
Valguskujundus MARGUS VAIGUR

Kasutatakse RETI SAKSA illustratsioone
raamatule "Hingelind"

Sissepääs tasuta

Best Wine esitleb:
20. oktoober 19.00 Kloostri ait, Tallinn

SARI KAMINAMUUSIKA AVAKONSERT

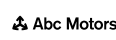
GUIDO KANGUR
Ansambel UMA:
ALEKSEI SAKS trompet
ROBERT JÜRJENDAL kitarr

Eesti luule läbi aegade ja sellele vastav
muusika UMA seades. Elava tulega kamina
juures kohtuvad Näitleja ja Muusik.

Koostööpartner: Kloostri Ait
Piletihinnas klaas veini
Piletid 150 kr

Tallinna filharmonia | Tel 669 9940 | www.filharmonia.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com. Soodustused EMÖL liikmetele, pensionäridele, (üli)õpilastele.

9 771406 946018 10